

СУМСЬКА МІСЬКА РАДА
VIII СКЛИКАННЯ XXXI СЕСІЯ
РІШЕННЯ

від 14 грудня 2022 року № 3310 – МР
м. Суми

Про Програму економічного і
соціального розвитку Сумської міської
територіальної громади на 2023 рік

Враховуючи рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 08.12.2022 № 553 «Про внесення на розгляд Сумської міської ради питання «Про Програму економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік», пропозиції Сумського міського голови Лисенка О.М., розпорядження міського голови від 13.10.2022 № 294-Р «Про організацію розроблення проекту Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік», відповідно до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), враховуючи Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», Стратегію розвитку міста Суми до 2030 року, затверджену рішенням Сумської міської ради від 24 грудня 2019 року № 6246 – МР, розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації – керівника обласної військової адміністрації від 08.09.2022 № 318-ОД «Про організацію розроблення проекту Програми економічного і соціального розвитку Сумської області на 2023 рік», керуючись пунктом 22 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», **Сумська міська рада**

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік (додається).
2. Виконавчим органам Сумської міської ради здійснити організаційно-практичні заходи для забезпечення реалізації Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік.
3. Виконавчим органам Сумської міської ради, суб'єктам господарювання щопівроку інформувати Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради у визначені ним терміни про виконання Програми

економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік.

4. У разі зміни структури виконавчих органів Сумської міської ради виконавцями завдань та заходів Програми вважати відповідні виконавчі органи Сумської міської ради, які є їх правонаступниками, або виконавчі органи, в Положеннях яких визначені відповідні повноваження.

5. Координацію виконання даного рішення покласти на керуючого справами виконавчого комітету, заступників міського голови відповідно до розподілу обов'язків.

Сумський міський голова

Олександр ЛИСЕНКО

Виконавець: _____ Світлана ЛИПОВА

Додаток
до рішення Сумської міської ради
«Про Програму економічного і
соціального розвитку Сумської
міської територіальної громади на
2023 рік»
від 14 грудня 2022 року № 3310–МР

ПРОГРАМА
економічного і соціального розвитку Сумської міської
територіальної громади на 2023 рік

ЗМІСТ

Вступ		5
I.	Аналіз економічного і соціального становища Сумської міської територіальної громади у 2022 році	6
II.	Мета, пріоритетні напрями, завдання та заходи Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік	51
2.1.	Мета Програми	51
2.2.	Пріоритетні напрями Програми	51
2.3.	Завдання Програми за галузями (сферами діяльності)	52
2.3.1.	Фінансові та матеріальні ресурси Сумської міської територіальної громади	52
2.3.1.1.	Бюджет територіальної громади	52
2.3.1.2.	Управління об'єктами комунальної власності та земельні відносини	54
2.3.1.3.	Діяльність підприємств комунальної форми власності, засновником яких є Сумська міська рада	55
2.3.2.	Реальний сектор економіки та інфраструктура	56
2.3.2.1.	Промисловість	56
2.3.2.2.	Інвестиційна діяльність та проекти розвитку	56
2.3.2.3.	Міжнародна співпраця	57
2.3.2.4.	Підприємництво та регуляторна політика	58
2.3.2.5.	Будівництво, містобудування та житлова політика	59
2.3.2.6.	Транспорт	61
2.3.2.7.	Енергозбереження та енергозабезпечення	63
2.3.2.8.	Споживчий ринок	65
2.3.2.9.	Житлово-комунальне господарство	66
2.3.3.	Соціальний та гуманітарний розвиток	70
2.3.3.1.	Оплата праці та соціально-трудова відносини	70
2.3.3.2.	Зайнятість населення та ринок праці	71
2.3.3.3.	Надання соціальних послуг та соціальне забезпечення	72
2.3.3.4.	Охорона здоров'я населення	73
2.3.3.5.	Освіта	74
2.3.3.6.	Культура, туризм	77
2.3.3.7.	Фізична культура і спорт	79
2.3.3.8.	Підтримка сім'ї, дітей та молоді	80
2.3.3.9.	Громадянське суспільство, інформаційний простір, інформаційні технології	84
2.3.4.	Природокористування та безпека життєдіяльності	86
2.3.4.1.	Охорона навколишнього природного середовища	86
2.3.4.2.	Сприяння забезпеченню законності та правопорядку, зміцненню обороноздатності держави, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності	87
2.3.4.3.	Техногенна безпека	88
2.3.4.4.	Охорона праці	89
III.	Джерела фінансування Програми	91
IV.	Моніторинг реалізації Програми	91
1.	Заходи з реалізації завдань Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік	92
2.	Перелік інвестиційних проектів	127
3.	Перелік цільових (комплексних) програм, які передбачається фінансувати у 2023 році	132
4.	Показники дохідної частини бюджету Сумської міської територіальної громади на 2023 рік	137
5.	Перелік об'єктів будівництва, реконструкції за рахунок коштів бюджету розвитку бюджету Сумської міської територіальної громади у 2023 році	140

Вступ

Програма економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік (далі – Програма) розроблена на виконання розпорядження міського голови від 13 жовтня 2022 року № 294 - Р «Про організацію розроблення проєкту Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік», відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), з урахуванням Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації на 2021-2023 роки, затверджених рішенням Сумської обласної ради від 11.12.2020, Стратегії відновлення та розвитку економіки Сумської області на 2022-2024 роки, затвердженої розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації – керівника обласної військової адміністрації від 18.07.2022 №228-ОД, Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року, затвердженої рішенням Сумської міської ради від 24 грудня 2019 року № 6246 – МР.

Програма розроблена на короткостроковий період, виходячи із складної соціально-економічної ситуації в державі, введення воєнного стану через військову агресію російської федерації, наявних матеріально-технічних ресурсів, фінансових можливостей та з урахуванням:

- зібраної та опрацьованої інформації виконавчих органів, комунальних підприємств Сумської міської ради, суб'єктів господарювання Сумської міської територіальної громади;
- основних завдань 32 цільових (комплексних) програм (додаток 3 до Програми).

У Програмі визначено основні пріоритетні напрямки економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади (далі – СМТГ) в цілому та у відповідних галузях (сферах діяльності), завдання та заходи, спрямовані на реалізацію визначених пріоритетів.

Термін реалізації Програми – 2023 рік.

I. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО СТАНОВИЩА СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У 2022 РОЦІ

Місто Суми – адміністративний центр СМТГ, економічний і культурний обласний центр Сумської області, розташоване на відстані 350 км залізницею та 366 км автошляхом від м. Києва. Площа СМТГ – 356,3353 кв. км. За інформацією управління «Центр надання адміністративних послуг у м. Суми» Сумської міської ради на 01.11.2022 чисельність наявного населення СМТГ складала 281,1 тис. осіб.

З моменту повномасштабного вторгнення російської федерації зусилля влади громади були в першу чергу спрямовані на: підтримку обороноздатності, територіальної оборони, забезпечення функціонування об'єктів критичної інфраструктури, транспорту, закладів охорони здоров'я та соціального захисту, задоволення гуманітарних потреб населення, в т.ч. внутрішньо переміщених осіб, відновлення об'єктів, в т.ч. житлового фонду, пошкоджених під час воєнних дій, підготовку до опалювального сезону.

В найближчій перспективі збережеться пріоритетність вказаних напрямів роботи, а також актуальними будуть наступні напрями:

- енергетична безпека громади;
- забезпечення роботи промислових підприємств в умовах воєнного стану;
- посилення співпраці з донорськими організаціями європейських держав та іншими міжнародними партнерами щодо розбудови та модернізації інфраструктури громади, а також підготовки до реалізації проєктів їх повоєнного соціально-економічного розвитку громади;
- відновлення та розвиток економіки у воєнний та післявоєнний періоди;
- подолання безробіття, створення робочих місць та умов для повернення людей, які виїхали за межі громади.

Головним управлінням статистики у Сумській області було повідомлено, що керуючись Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупиняють надання статистичної інформації, за винятком інформації за 2021 рік і попередні періоди, що не дає можливості здійснити в повному обсязі аналіз основних показників соціально-економічного становища СМТГ у поточному році та спрогнозувати їх на 2023 рік.

Однак, в рамках проєкту ПРООН «Аналіз кредитної спроможності та впровадження фінансово-кредитних інструментів для територіальних громад Сумської та Чернігівської областей» було проведено рейтингування СМТГ з оновленням (підтвердженням) кредитного рейтингу СМТГ на попередньому рівні – «uaA-» (характеризує високу кредитоспроможність порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами), але з прогнозом «негативний», що обумовлено тривалими військовими діями на території України через агресію з боку російської федерації, невизначеністю щодо перспектив розвитку економіки та погіршенням умов діяльності. Також оновлено (підтверджено) на попередньому рівні – «invA-» рейтинг інвестиційної привабливості громади, який характеризує високу інвестиційну привабливість порівняно з іншими об'єктами рейтингування. Визначені рейтинги свідчать про високу якість управління місцевими фінансами навіть у військовий час, а також про збереження достатнього потенціалу економіки та інвестиційних можливостей СМТГ.

Тенденції розвитку у відповідних галузях та сферах діяльності

Місцевий бюджет є самостійним завдяки закріпленням за ним відповідних джерел доходів бюджету, праву органів місцевого самоврядування визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, праву місцевих рад самостійно розглядати та затверджувати бюджет, праву підтримки сталого соціально-економічного розвитку громади та задоволення потреб населення.

В умовах воєнного стану надзвичайно важливо забезпечити оперативне, належне та безперервне виконання бюджету. Для забезпечення ефективного функціонування бюджетної

сфери та життєво необхідних потреб жителів громади у період дії воєнного стану обмежено місцевого самоврядування приймають низку швидких, ефективних та оперативних рішень.

До бюджету Сумської міської ТГ (далі – бюджету СМТГ) за 9 місяців 2022 року надійшло доходів 2336,3 млн грн, що становить 66,5% затвердженого плану на рік та на 147,0 млн грн (або 6,7%) більше надходжень за 9 місяців 2021 року, в т. ч.: податкові надходження – 1782,0 млн грн, неподаткові надходження – 145,5 млн грн, доходи від операцій з капіталом – 3,6 млн грн, цільові фонди – 0,4 млн грн, офіційні трансферти – 404,8 млн гривень.

Надходження до загального фонду (без трансфертів) склали 1838,6 млн грн, що на 105,8 млн грн (+ 6,1%) більше надходжень за 9 місяців 2021 року переважно за рахунок:

- податку на доходи фізичних осіб – на 146,1 млн грн (+12,3%), надійшло 1335,8 млн грн;

- орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності - на 20,8 млн грн, (в 2,0 раза), надійшло 42,2 млн гривень.

Надходження до спеціального фонду (без трансфертів) склали 92,9 млн грн, що на 40,8 млн грн (або 78,5%) більше надходжень за 9 місяців 2021 року.

Забезпечується виконання затверджених Сумською міською радою заходів щодо наповнення дохідної частини бюджету СМТГ (виконання склало 15,9 млн грн, що в 14,6 раза перевищує запланований показник на рік), які спрямовані на виконання запланованих показників дохідної частини бюджету. Головним управлінням ДПС у Сумській області вживаються заходи щодо погашення податкового боргу платниками податків шляхом стягнення коштів, які перебувають у їх власності, та сплати розстрочених сум.

Так, за 9 місяців 2022 року за рахунок заходів примусового стягнення надійшли кошти в сумі 24,9 млн грн, що в 5,0 раз перевищує запланований показник на рік.

Очікуване виконання бюджету СМТГ в 2022 році

При розрахунках показників дохідної частини бюджету СМТГ на 2022 рік, затвердженого рішенням Сумської міської ради від 26 січня 2022 року № 2704-МР, було враховано основні соціальні стандарти та прогнозні макропоказники, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2021 року № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022 – 2024 роки», які передбачали подальше поступове прискорення економічного зростання, яке вже було досягнуто за підсумками 2021 року після значних втрат, що були зафіксовані у 2020 році внаслідок пандемії COVID-19.

Однак на фоні широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації, прогноз, врахований під час формування бюджету СМТГ на 2022 рік, повністю втратив свою актуальність. Зазнали змін всі ключові макроекономічні показники та припущення прогнозу.

Так, у поточному році, починаючи з 24 лютого, виконання бюджету СМТГ відбувається в умовах запровадженого державою воєнного стану та прийнятих у зв'язку з ним змін до податкового законодавства та інших нормативно - правових актів, що певною мірою позначилось на наповненні дохідної частини бюджету.

Динаміка надходжень (без урахування офіційних трансфертів) по роках (враховуючи фактичні надходження по дохідній частині бюджету СМТГ за 2021 рік та 10 місяців 2022 року):

Показники*	млн гривень				
	2020 звіт	2021 звіт	2021/ 2020,%	2022 очік	2022/ 2021,%
Обсяг надходжень податків, зборів і обов'язкових платежів, що зараховуються до дохідної частини бюджету СМТГ, в т. ч.:	1 965,3	2 510,2	127,7	2725,5	108,6
- до загального фонду	1 901,0	2 431,5	127,9	2582,2	106,2
- до спеціального фонду	64,3	78,7	122,5	143,3	182,0

Примітка:

* Без офіційних трансфертів. До складу джерел доходів бюджету СМТГ зараховуються надходження, передбачені статтями 64, 69¹, 71 Бюджетного кодексу України.

При цьому, слід зазначити, що податок на доходи фізичних осіб зараховується до бюджету СМТГ в обсязі – 60 % у 2020 - 2021 роках, 64 % – у 2022 році (відповідно до Закону України «Про державний бюджет на 2022 рік»).

До бюджету СМТГ в 2022 році очікуються надходження (податкові, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та цільові фонди) в сумі 2 725,5 млн грн (91,3% річного плану), зокрема до загального фонду – 2 582,2 млн грн (90,1%), до спеціального фонду – 143,3 млн грн (121,5 відсотка). У порівнянні з 2021 роком надходження збільшуються на 215,3 млн грн, або на 8,6 відсотка.

По загальному фонду (94,7% в загальному обсязі доходів) очікувані надходження в 2022 році складуть 2 582,2 млн грн, що на 150,7 млн грн, або на 6,2% більше надходжень за 2021 рік.

Структура основних джерел надходжень бюджету СМТГ (без урахування офіційних трансфертів) по роках (млн грн)

Показники	2021 рік звіт		2022 рік			
	Виконання	частка в заг. обсязі доходів, %	План	Очікуване виконання	частка в заг. обсязі доходів, %	% виконання
Всього доходів	2 510,2	100,0	2 984,6	2 725,5	100,0	91,3
Доходи загального фонду - всього, зокрема:	2 431,5	96,9	2 866,7	2 582,2	94,7	90,1
Податок на доходи фізичних осіб	1 657,2	66,0	2 000,8	1 863,3	68,4	93,1
<i>Акцизний податок (з пального та з роздрібної торгівлі підакцизних товарів)</i>	174,8	7,0	196,8	165,7	6,1	84,2
Місцеві податки та збори, що сплачуються (перераховуються) згідно з Податковим кодексом України – всього, зокрема:	524,0	20,9	611,4	468,8	17,2	76,7
<i>Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки</i>	19,2	0,8	21,4	15,9	0,6	74,3
<i>Плата за землю</i>	189,8	7,6	227,5	135,0	5,0	59,3
<i>Єдиний податок</i>	313,5	12,5	361,2	317,2	11,6	87,8
Інші джерела надходжень загального фонду - всього, зокрема:	75,5	3,0	57,7	84,4	3,0	146,3
<i>Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів</i>	7,4	0,3	0,5	x	x	x
<i>Плата за надання адміністративних послуг</i>	18,0	0,7	18,7	16,8	0,6	90,0
<i>Надходження від орендної плати за користування майна, що перебуває у комунальній власності</i>	28,9	1,2	27,8	59,0	2,2	в 2,1 рази
Доходи спеціального фонду - всього, зокрема:	78,7	3,1	117,9	143,3	5,3	121,5
Власні надходження бюджетних установ	60,7	2,4	105,4	133,6	4,9	126,7
Бюджет розвитку	11,1	0,4	5,4	6,7	0,2	123,9
Природоохоронний фонд	4,5	0,2	3,6	2,3	0,1	65,9
Цільові фонди	2,4	0,1	3,4	0,5	0,02	14,9

Структура основних джерел надходжень спеціального фонду бюджету СМТГ (без урахування офіційних трансфертів) по роках

По спеціальному фонду (5,3%) очікувані надходження в 2022 році складуть 143,3 млн грн, що становить 121,5% до річного плану та на 64,6 млн грн, або на 82,1% більше надходжень за 2021 рік (за рахунок збільшення надходжень по власних надходжень бюджетних установ, погашення заборгованості по оплаті пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту).

Основними факторами, які вплинули на невиконання планових показників по дохідній частині бюджету СМТГ є:

1. Введення воєнного стану в Україні з 24 лютого 2022 року згідно Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», який затверджений Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» (зі змінами).

2. Відтермінування сплати податків для всіх підприємств, які неспроможні їх заплатити (тимчасово, на період воєнного стану та протягом 6 місяців після припинення (скасування) воєнного стану в Україні) згідно Закону України від 12 травня 2022 року № 2260-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» (набрав чинність 27.05.2022).

3. Наданням податкових пільг (по акцизному податку з пального, єдиному податку) відповідно до Закону України від 15 березня 2022 року № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» (набрав чинність 17.03.2022).

4. Обмеження продажу алкогольних напоїв та речовин, які вироблені на спиртовій основі, відповідно до розпоряджень Сумської обласної військової адміністрації (від 27.02.2022 № 79-ОД «Про заборону торгівлі алкогольними напоями у Сумській області», від 30.03.2022 № 108-ОД «Про торгівлю алкогольними напоями у Сумській області» та від 13.06.2022 № 183-ОД «Про внесення змін до розпорядження голови обласної державної адміністрації – керівника обласної військової адміністрації від 30.03.2022 № 108-ОД»).

5. Підтримка суб'єктів господарювання на території СМТГ на період дії воєнного стану (звільнення від плати за тимчасове користування місцями для розміщення рекламних засобів, які перебувають у комунальній власності СМТГ, за строкові сервітути за користування місцями для розміщення тимчасових споруд на території СМТГ на період з 24.02.2022 до скасування воєнного стану; орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності з 01.03.2022 по 31.08.2022).

Виконання видаткової частини бюджету СМТГ за 9 місяців 2022 року (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) склало 1838,8 млн грн (загальний фонд – 1741,2 млн грн, спеціальний – 97,6 млн грн). У сумі видатків загального фонду бюджету СМТГ видатки соціального спрямування складають 1228,5 млн грн, або 70,6 відсотків. У зв'язку з введенням обмеження щодо здійснення видатків органами державного казначейства в умовах воєнного стану, зокрема капітальних (постанова КМУ від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (зі змінами)) обсяг видатків бюджету розвитку спеціального фонду склав 37,7 млн гривень.

Проблемні питання:

- обмеженість фінансового ресурсу (за рахунок змін у діючому законодавстві України, зокрема надання податкових пільг, скорочення ділової активності суб'єктів господарювання, виходячи з можливостей в періоди дії воєнного стану та ліквідації наслідків збройної агресії) для здійснення фінансування напрямів соціально-економічного розвитку СМТГ;

- недостатність обігових коштів у суб'єктів господарювання (падіння попиту та рівня споживання, зниження платоспроможності споживачів (воєнний стан та інші негативні явища в економіці, зокрема проблеми з логістикою, ланцюгами постачання сировини, масштабні руйнування виробничих комплексів) та відповідно зменшення темпів сплати податків до бюджетів усіх рівнів, в тому числі бюджету СМТГ;

- зміна посередині року місцезнаходження платників податку на доходи фізичних осіб (релокація підприємств на безпечну територію з території СМТГ до інших адміністративно-територіальних одиниць);

- наявність заборгованості зі сплати податків до бюджету громади.

Управління об'єктами комунальної власності та земельні відносини

Станом на 01.10.2022 року перелік об'єктів комунальної власності СМТГ налічує 753 одиниці орієнтовною загальною площею 704,1 тис. кв.м, з них можуть бути передані в користування 658,88 тис. кв.м. Фактично передано в оренду, господарське відання, оперативне управління та користування нежитлові приміщення площею 642,28 тис. кв.м. За 9 місяців 2022 року до бюджету СМТГ від оренди комунального майна надійшло 42,2 млн грн, що майже в 2 рази більше, ніж за аналогічний період 2021 року.

Постійно проводиться претензійно-позовна робота зі стягнення заборгованості по орендній платі з юридичних та фізичних осіб – орендарів комунального майна, дострокового розірвання договорів з боржниками та примусового виселення з приміщення. Станом на 01.10.2022 за рішенням суду стягнуто заборгованість по орендній платі за користування комунальним майном на суму 89,2 тис. грн за 6-ма позовами.

З початку 2022 року приватизовано 7 об'єктів комунальної власності шляхом викупу на суму 3,5 млн гривень. Крім того, укладено 1 договір купівлі-продажу об'єкта комунальної власності шляхом продажу на аукціоні на суму 4,0 млн грн та 2 договори купівлі-продажу об'єктів комунальної власності шляхом викупу на суму 3,5 млн грн, по яких покупці станом на 01.10.2022 не розрахувались.

До бюджету СМТГ від відчуження комунального майна станом на 01.10.2022 надійшло 3,6 млн грн, що складає 66,5 % річного планового завдання. Існує заборгованість по 1 укладеному договору купівлі-продажу об'єкта комунальної власності шляхом продажу на аукціоні (сума заборгованості 3,9 млн грн) та по 1 договору купівлі-продажу об'єкта комунальної власності шляхом викупу (сума заборгованості 2,9 млн грн).

На контролі знаходиться 115 договорів купівлі-продажу, які були укладені з 2003 року по 2022 рік. За 9 місяців 2022 року проведено 12 перевірок виконання умов договорів купівлі-продажу, складено 7 поточних акти та знято з контролю 5 договорів купівлі-продажу на підставі підсумкових актів перевірок у зв'язку з повним виконанням умов договору.

Проблемні питання у сфері управління об'єктами комунальної власності:

- наявність заборгованості за оренду комунального майна по закритих договорах оренди;
- необхідність в окремих випадках примусового стягнення в судовому порядку заборгованості за оренду комунального майна по договорах оренди, а також примусового повернення майна.

Станом на 01.10.2022 кількість діючих договорів оренди **земельних ділянок** по СМТГ становить 1879 на загальну площу 976,9 га. Протягом поточного року укладено (поновлено) 48, внесені зміни до 92 та припинено (розірвано) 29 договорів оренди землі.

До бюджету СМТГ за звітний період надійшло 96,4 млн грн плати за землю, з них орендної плати за земельні ділянки – 50,7 млн грн, земельного податку – 45,7 млн гривень.

З метою підтримання бізнесу в умовах війни, Сумською міською радою 14 липня 2022 року прийнято рішення № 3025-МР «Про внесення змін до рішення Сумської міської ради від 24 червня 2020 року № 7000-МР «Про встановлення плати за землю» (зі змінами)», яким знижено на половину ставки земельного податку та орендної плати за землю, а також встановлені пільги зі сплати земельного податку для певних категорій платників, діяльність яких спрямована на забезпечення життєдіяльності СМТГ, за окремими видами їх основної діяльності. Дане рішення буде діяти тимчасово з 01.01.2023 на період дії воєнного стану в Україні та протягом півроку після його припинення або скасування.

Постійно проводиться робота з суб'єктами господарювання – землекористувачами, що не мають зареєстрованого у відповідності до чинного законодавства права користування земельними ділянками, стосовно укладення договорів оренди землі, шляхом підготовки та надсилання їм листів про усунення порушень земельного законодавства. За 9 місяців 2022 року направлено 27 листів про визначення недоотриманого доходу у вигляді орендної плати за землю на суму 2,6 млн гривень. За рішеннями суду до бюджету СМТГ станом на 01.10.2022 надійшло 0,7 млн грн та за договорами добровільного відшкодування безпідставно збережених коштів, внаслідок використання земельних ділянок комунальної власності без державної реєстрації права користування 0,3 млн гривень.

До укладення договорів оренди земельних ділянок залучено чотирьох суб'єктів господарювання. Річна сума орендної плати згідно з договорами складає 114,4 тис. гривень.

Постійно проводиться претензійно-позовна робота щодо порушення прав СМТГ на володіння, управління, користування та розпорядження земельними ресурсами територіальної громади. Станом на 01.10.2022 на розгляді в судах різних інстанцій перебуває 31 справа про стягнення безпідставно збережених коштів внаслідок користування земельними ділянками комунальної власності без оформлення відповідних документів на загальну суму 8,9 млн гривень. У звітному періоді судом прийнято 12 рішень про стягнення безпідставно збережених коштів внаслідок користування земельними ділянками комунальної власності без оформлення відповідних документів на суму 2,1 млн гривень.

Проблемні питання у сфері земельних відносин:

- довготривала і складна процедура відведення земельних ділянок в користування;
- недосконалість законодавчої та нормативної бази з питань земельних відносин, в тому числі щодо важелів впливу та відповідальності за самовільне захоплення земельних ділянок, використання не за цільовим призначенням та без зареєстрованого у відповідності до чинного законодавства на них права;
- відсутності вільних масивів для будівництва присадибного житла і передачі ділянок у безоплатну власність для інших потреб;
- відсутній належний кадастровий облік усіх земельних ділянок всіх форм власності і пов'язаних з ними об'єктів нерухомого майна, які є об'єктами цивільно-правового обігу і оподаткування.

Діяльність підприємств комунальної форми власності, засновником яких є Сумська міська рада

В умовах воєнного стану комунальні підприємства міської ради продовжує надавати послуги із забезпечення життєдіяльності громади, однак це значно впливає на результати їх фінансово-господарської діяльності, так у 2022 році очікуються:

- зменшення загального обсягу реалізації товарів, робіт і послуг у порівнянні з 2021 роком на 7,8% (очікуваний показник 2022 року – 621,7 млн грн). Найбільшими за обсягами реалізації товарів, робіт і послуг залишаються КП «Міськводоканал» СМР, КП «Шляхрембуд» СМР, КП СМР «Електроавтотранс»;

- збитки в сумі 29,9 млн грн в основному за рахунок КП «Електроавтотранс», КП «Міськводоканал» СМР, при тому, що за підсумками 2021 року прибуток становив 13,7 млн грн;

- зменшення на 3,7% кількості працюючих в порівнянні з 2021 роком (очікуваний показник 2022 року – 1975);

- зменшення на 1,6% розміру середньомісячної заробітної плати в порівнянні з 2021 роком (очікуваний показник 2022 року – 10559,2 грн).

У 2022 році від діяльності комунальних підприємств очікуються надходження до бюджету СМТГ податку на прибуток підприємств – 1095,6 тис. грн та 111,2 тис. грн частини чистого прибутку (доходу), що вилучається до бюджету.

Проблемні питання діяльності підприємств комунальної форми власності:

- значний знос основних фондів;
- застарілі та енергоємні технології виробництва послуг;
- обмеженість обігових коштів;
- недостатність рівня оплати населенням за житлово-комунальні послуги;
- неповне відшкодування різниці в тарифах для населення за послуги з водопостачання та водовідведення за минулі роки.

Промисловість

На території СМТГ працюють майже 500 економічно активних промислових підприємств, проте їх потужність виробництва знизилася у зв'язку з відсутністю замовлень

на реалізацію промислової продукції (товарів, послуг), складністю логістичних маршрутів, наявністю російського капіталу тощо.

До найбільших промислових підприємств міста, які реалізують близько 25% загального обсягу промислової продукції (загальна чисельність працюючих понад 6,0 тис. осіб, що становить майже 8% середньооблікової кількості штатних працівників), належать ПАТ «Сумхімпром» (двоокис титану, мінеральні добрива, сульфат заліза), АТ «Технологія» (виробництво і постачання упаковки для харчових продуктів і напоїв, фармацевтичної та технічної промисловості), ТОВ «Гуалапак Україна» (виготовлення упаковки для дитячого харчування, харчової промисловості, кормів для тварин, обладнання для упаковки дитячого харчування і гнучких пакувальних матеріалів), АТ «Сумський завод «Насосенергомаш» (насоси, запасні частини). Основну частку в загальному обсязі промислової продукції (понад 60%) складає продукція переробної промисловості. Частка реалізованої промислової продукції СМТГ в загальнообласному показнику становить понад 45 відсотків.

У I півріччі 2022 року промислові підприємства міста за рахунок власних коштів продовжували впровадження інвестиційних проєктів, здійснення основних капітальних вкладень (модернізацію, переоснащення, поліпшення матеріально-технічної бази тощо), зокрема: АТ «СМНВО-Інжиніринг», ТОВ «ГуалаПак Україна, АТ «Сумський завод «Насосенергомаш», ТОВ «Кусум Фарм».

Проблемні питання розвитку промисловості:

- втрата ринків збуту продукції;
- зростання цін на енергоносії та інші матеріальні ресурси;
- нестача власних та залучених інвестиційних ресурсів, необхідних для відтворення виробничого потенціалу та впровадження нових технологічних процесів та інноваційних видів продукції;
- несприятливий інвестиційний клімат через воєнні дії.

Інвестиційна діяльність та проєкти розвитку міста

Співпраця з міжнародними фінансовими та донорськими організаціями в напрямку **реалізації інвестиційних проєктів** за рахунок кредитних та грантових коштів **проводилася з урахуванням умов** форс-мажорних обставин через військову агресію російської федерації проти України та введення воєнного стану з 24 лютого 2022 року, зокрема з **Європейським інвестиційним банком** за наступними програмами/проєктами:

- «Міський громадський транспорт України», який реалізується спільно з Міністерством інфраструктури України і в рамках якого залучено кредитні кошти у сумі до 4 млн євро на реалізацію проєкту «**Оновлення рухомого складу КП «Електроавтотранс» в м. Суми**» (протягом 2021 року придбано 19 нових тролейбусів). Забезпечено сплату в повному обсязі платежів за кредитом, залученим комунальним підприємством Сумської міської ради «Електроавтотранс» від Європейського інвестиційного банку через Міністерство фінансів України під місцеву гарантію Сумської міської ради для фінансування інвестиційного проєкту «Оновлення рухомого складу КП «Електроавтотранс» в м. Суми».

- «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України», який реалізується спільно з Міністерством розвитку громад та територій України і передбачає залучення кредитних коштів у сумі 5,2 млн євро для реалізації проєкту «**Підвищення енергоефективності в дошкільних навчальних закладах м. Суми**». Наприкінці 2021 року за результатами проведених тендерних процедур було укладено контракти з переможцями торгів на виконання робіт з проєктування та будівництва. Але враховуючи запровадження воєнного стану в Україні та те, що Групою управління та підтримки програми проєкт «Підвищення енергоефективності в дошкільних навчальних закладах міста Суми» було віднесено до помаранчевої зони (військові дії наразі припинені або існує певний ризик військових дій та/або руйнувань у містах) робочою групою з питань реалізації проєкту прийнято рішення призупинити його реалізацію на деякий час. У даний час, групою реалізації проєкту спільно з представниками консультанта, що надає технічну підтримку реалізації проєкту «Підвищення енергоефективності в дошкільних навчальних закладах міста

Суми» ведеться робота, аби забезпечити продовження реалізації проєкту у ситуації, що склалася.

З Північною екологічною фінансовою корпорацією (НЕФКО) за «Програмою модернізації системи водопостачання в Україні в рамках Інвестиційної платформи сусідства ЄС (NIP)» планувалося залучення кредитних коштів НЕФКО у сумі до 1,5 млн євро та Гранту NIP в сумі до 0,3 млн євро на реалізацію проєкту *«Модернізація та реконструкція системи водовідведення у м. Суми (реконструкція міських каналізаційних очисних споруд комунального підприємства «Міськводоканал» Сумської міської ради потужністю 60 000 м³/добу з виділенням першої черги будівництва потужністю 30 000 м³/добу у м. Суми вул. Гамалія, буд. 40)»*. За результатами проведеного у 2021 році тендеру, комітет з оцінки тендеру комунального підприємства «Міськводоканал» Сумської міської ради зафіксував суттєве перевищення наявного бюджету проєкту найнижчою ціною пропозицією, що відповідала основним кваліфікаційним вимогам, тому на початку 2022 року було прийнято рішення відхилити всі подані тендерні пропозиції та провести повторний тендер. У зв'язку з введенням воєнного стану підготовку до оголошення повторного тендеру було призупинено а також направлено звернення на адресу Північної Екологічної Фінансової Корпорації з проханням надати роз'яснення щодо можливостей подальшої реалізації проєкту в умовах форс-мажорних обставин через військову агресію російської федерації проти України. У жовтні 2022 року від НЕФКО надійшло повідомлення щодо скасування кредиту.

Продовжувалася робота в рамках грантових проєктів:

«Підвищення енергоефективності в освітніх закладах міста Суми», що фінансується за кошти Європейського Союзу (грант у сумі 1 144,8 тис. євро) та співфінансування з бюджету СМТГ. Забезпечено підготовку фінального фінансового звіту за проєктом *«Підвищення енергоефективності в освітніх закладах м. Суми»* (за весь період реалізації з 01.04.2018 по 31.12.2021), проведено фінансовий аудит. Підготовлений фінальний фінансовий звіт отримав високу оцінку від Представництва Європейського Союзу в Україні, отримано останні третій транш грантових коштів та забезпечено проведення остаточних розрахунків за проєктом.

«Управління відходами на основі замкненого циклу», що передбачає залучення грантових коштів Фонду Єдиного Економічного Простору та Норвегії у сумі 170 тис. євро. Проєкт розрахований на 3 роки, основна мета проєкту – впровадження інновацій у зборі та утилізації відходів, застосування принципів економіки замкненого циклу у поводженні з відходами. Оскільки переважну частину плану реалізації проєкту складають комунікаційні та просвітницькі заходи, навчальні поїздки з метою обміну досвідом, враховуючи запровадження в Україні воєнного стану, робота в рамках проєкту була зосереджена на поширенні інформації з релевантної тематики, висвітлення досягнень партнерів у рамках проєкту та підтримки активності сторінок у соцмережах. Крім того, направлено звернення на адресу ведучого заявника проєкту – Ради Мажейкяйського району щодо можливості продовження терміну реалізації проєкту *«Circular-based waste management»* (Управління відходами на основі замкненого циклу) у зв'язку з введенням воєнного стану в Україні. Попередньо, досягнуто домовленостей з Оператором Фонду про продовження проєкту на 6 місяців – до січня 2024 року включно. Враховуючи складнощі з подальшою реалізацією проєкту в умовах воєнного стану опрацьовується питання щодо можливості перерозподілу коштів у рамках проєкту на заходи, впровадження яких можливе в умовах воєнного стану.

Зважаючи на масштаби руйнувань об'єктів на території СМТГ внаслідок бойових дій:

- підготовлено та направлено звернення на адреси міжнародних фінансових та донорських організацій (Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Представництво Європейського Союзу в Україні, Швейцарське бюро співробітництва, Посольство Данії в Києві, Міністерство розвитку громад і територій України, Міністерство інфраструктури України) щодо зацікавленості участі у програмах фінансування та/або підтримки впровадження проєктів з відновлення постраждалих від війни регіонів;

- підготовлено анкету для участі у програмі Європейського Союзу щодо підтримки України «Stand up for Ukraine», що має на меті допомогти містам і регіонам в Україні та

країнах-членах ЄС у задоволенні нагальних інвестиційних потреб і вирішенні проблем, пов'язаних із прийняттям та інтеграцією біженців, які тікають від війни в Україні;

- забезпечено збір інформації та заповнення опитувальника від Представництва Європейського Союзу в Україні щодо існуючої ситуації та потоків внутрішньо переміщених осіб, можливостей забезпечення їх житлом на території СМТГ та подальших потреб та перспектив;

- підготовлено ряд проектів для участі у конкурсному відборі проектів, фінансування яких може здійснюватися за рахунок відповідної субвенції в межах «Програми з відновлення України» відповідно до Фінансової угоди між Україною та Європейським інвестиційним банком «Програма з відновлення України».

- підготовлено ряд проектів, що подані для участі у конкурсному відборі в рамках природоохоронної Програми ЄС LIFE - Програми дій з довкілля та клімату.

СМТГ стала пілотною громадою у реалізації проекту *«Розробка та апробація системи моніторингу та оцінки реалізації Стратегії розвитку територіальної громади в умовах повоєнного відновлення»* Програми ООН з відновлення та розбудови миру, метою якого є допомога пілотним громадам адаптувати/актуалізувати чинні стратегії розвитку до умов воєнного стану, повоєнного відновлення та розвитку з урахуванням нових викликів і міжнародної підтримки, а також запровадити інструмент моніторингу і оцінки отриманих результатів. У рамках реалізації даного проекту: здійснено збір даних та підготовку інформації для соціально-економічного аналізу Стратегії розвитку з оцінкою стану громади з урахуванням наслідків війни; проведено опитування ВПО до СМТГ з метою проведення всеохоплюючого аналізу рівня задоволеності та потреб громадян, що стали вимушеними переселенцями до Сумської міської ТГ; проведено опитування представників бізнесу з метою проведення детального аналізу нинішньої ситуації, в якій опинилися представники малого та середнього бізнесу Сумської міської ТГ у зв'язку з військовою агресією російської федерації; проведено опитування основних стейкхолдерів проекту (представників влади) та кінцевих бенефіціарів (мешканців громади); проведено засідання двох робочих груп з представниками ПРООН; взято участь у 5 навчальних воркшопах із побудови системи моніторингу і оцінювання стратегії.

Розроблено проєкт «Не сумний Weekend», який в подальшому був поданий на грантову програму «Культура. Регіони / ЛОТ 2. Локальний фестиваль» від УКФ. Проведення конкурсного відбору було перенесено на невизначений термін через повномасштабне військове вторгнення російської федерації.

У співпраці з представниками шкіл з вивчення іноземних мов *mr. Language, Need for Speak* та *Green Apple* було підготовлено 3 проєктні заявки для участі у конкурсі «The Trinity Language Access Fund» від Trinity College London. Одна пропозиція пройшла відбір та отримала фінансування у вигляді 1.8 тис. фунтів.

У співпраці з представниками Сумського національного академічного театру драми та музичної комедії ім. М. С. Щепкіна розроблено проєкт «Creative Open Space», який в подальшому був поданий на грантовий конкурс «Стабілізаційний фонд культури й освіти» від Goethe-Institut.

Організовано соціальний збір дитячої літератури до міст Польщі, в яких перебувають родини біженців з дітьми.

Проблемні питання у сфері інвестицій:

- низький рівень інвестиційної активності внаслідок військової агресії російської федерації та географічного розташування регіону – безпосередньої близькості до кордонів з державою агресором;

- недостатній рівень та складні механізми державної підтримки реалізації інвестиційних проєктів, особливо в умовах воєнного стану;

- обмеженість джерел фінансування інвестиційних проєктів (відсутність зацікавленості потенційних інвесторів вкладати кошти в об'єкти, що розташовані в безпосередній близькості до кордону з російською федерацією);

- нестабільність та непередбачуваність курсу іноземної валюти;

- руйнування міської інфраструктури внаслідок бойових дій та території СМТГ;

- скорочення обсягу іноземних інвестицій;
- недостатній рівень забезпечення привабливості об'єктів інвестування (наприклад: висока енергоємність об'єктів інвестування);
- відтік кваліфікованих кадрів;
- обмежена кількість актуальних грантових програм для органів місцевого самоврядування та громадських організацій, що передбачають впровадження інфраструктурних проєктів через воєнний стан в Україні;
- відсутність стабільного фінансування проєктів за рахунок коштів програми секторальної бюджетної підтримки ЄС.

Міжнародна співпраця

Починаючи з перших днів від початку російської агресії в Україні було організовано роботу в напрямку об'єднання зусиль міжнародних партнерів, міських рад, обласних військових цивільних адміністрацій, волонтерів та громадських об'єднань України з метою залучення гуманітарної допомоги для забезпечення потреб СМТГ в умовах воєнного стану.

Із самого початку російської агресії закордонні міста – партнери міста Суми з країн Європейського Союзу мобілізувалися, аби допомогти Україні в цілому та місту Суми зокрема. Свою солідарність з українським народом вони засвідчили не лише у листах підтримки, які надходили на адресу Сумської міської ради, але й конкретними дієвими заходами: почали приймати українські родини, які були змушені покинути свої домівки через війну, організували збір гуманітарної допомоги для подальшої її передачі до міста Суми тощо. Так, у місті Мажейкяй (Литовська Республіка) евакуйованим громадянам забезпечили потужну інформаційну та психологічну підтримку. Було організовано безкоштовні заняття у дитячо-юнацькому багатофункціональному центрі «Мажейкяй» для українських дітей, українські сім'ї могли провести час в публічній бібліотеці міста у просторі вираження емоцій для дітей та молоді: інтерактивна підлога, окуляри віртуальної реальності, настільні ігри тощо. Більш ніж 700 громадян України знайшли притулок в німецькому місті Целле, в т.ч. і родини з міста Суми. Німецькі партнери забезпечили всіх бажаючих можливістю відвідувати школи та дитсадки, добрими умовами проживання – переважну більшість біженців з України гостинно прийняли та розмістили у себе родини з дружнього міста Целле. Муніципалітет міста Банська Бистриця (Словаччина) постійно опікується забезпеченням належних умов проживання для близько 1000 біженців з України, організовує екскурсії містом та інші заходи. Близько 130 дітей відвідують початкові школи та 36 – дитячі садки.

У відповідь на направлені Департаментом фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради на початку березня звернення на адреси муніципалітетів міст-партнерів до міста Суми надійшли гуманітарні вантажі від муніципалітетів міст Мажейкяй (Литовська Республіка), Банська Бистриця (Словаччина) та Целле (Німеччина): продукти харчування тривалого зберігання, дитячі речі, теплий одяг, взуття, медичні препарати, засоби гігієни тощо. Крім того, муніципалітет міста Мажейкяй організував передачу нашому місту вантажопасажирського мікроавтобусу Mercedes-Benz Sprinter 215, пасажирського Mercedes Benz Sprinter 315, медичних засобів та препаратів у складі централізованої поставки медикаментів до України Литовським Червоним Хрестом. У вересні до міста Суми надійшла друга партія гуманітарної допомоги від міста-партнера Целле (Німеччина), та ведеться підготовка до організації доставки наступної партії гуманітарного вантажу від міста Целле наприкінці листопада. Крім того, муніципалітет міста Целле подав заявку на участь у проєкті виділення коштів на підтримку українських міст-партнерів, організованому Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку (BMZ) у співпраці з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ), Німецькою асоціацією міст (DST) та Службовим агентством для громад в одному світі (SKEW).

У квітні було створено профіль СМТГ на платформі для об'єднання українських та інших європейських міст, що дало змогу отримати гуманітарну допомогу від муніципалітету німецького міста Зіндельфінген – продукти тривалого зберігання, засоби гігієни, вода, тощо закуплені за фінансової підтримки адміністрації району Бьоблінген. За підтримки представників муніципалітету міста Зіндельфінген у червні було підготовлено та подано на

розгляд Sto Foundation (фонд, що виділяє спеціальне фінансування для середньо- та довгострокових проектів підтримки біженців) проєкт, що передбачає закупівлю електровелосипедів для соціальних працівників комунальної установи «Сумський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Берегиня». Даний проєкт успішно пройшов конкурсний відбір та отримає фінансування в сумі 6500 євро від Sto Foundation.

У даний час опрацьовується питання організації чергової поставки гуманітарної допомоги від міста Зіндельфінген, в рамках якої розглядається можливість поставки до міста Суми, серед іншого, і комунальної техніки.

У відповідь на запити на адреси муніципалітетів міст-партнерів з країн ЄС у вересні отримано автомобіль Opel Frontera від Уряду міста Гожув Велькопольський (Польща) у якості благодійної пожертви.

Також опрацьовується питання організації доставки гуманітарної допомоги від словацького міста Банська Бистриця та ведеться підготовка до підписання угоди про партнерство між містами Суми та Банська Бистриця, який замінить чинний досі Меморандум про співпрацю (підписано у 2016 році).

В рамках ініціативи United for Ukraine, яка реалізується «Інститутом міста» Львівської міської ради і Швецькою Асоціацією місцевих і регіональних влад (SALAR) опрацьовується питання започаткування довгострокового стратегічного партнерства для міста Суми з одним з міст Швеції.

У жовтні в рамках візиту до міста Суми Швейцарської гуманітарної допомоги було підписано лист про наміри щодо впровадження підтримки міста Суми Швейцарією.

Крім того, представники міста Суми взяли участь в організованих командою проєкту «Муніципальні партнерства з Україною» Сервісної служби «Міста в Єдиному Світі» (SKEW) німецького некомерційного товариства «Engagement Global» онлайн зустрічі партнерської мережі громад України «Українсько-німецька партнерська співпраця у час війни» а також П'ятій німецько-українській конференції муніципальних партнерств в м. Аугсбург (Німеччина).

Направлено звернення з пропозиціями встановлення партнерських відносин на адресу муніципалітетів міст Берген (Норвегія), Ваймар та Зіндельфінген (Німеччина).

Розвиток підприємництва та регуляторна політика

Станом на 01.10.2022 у загальному реєстрі діючих **регуляторних актів** Сумської міської ради та її Виконавчого комітету, розміщених на інформаційному порталі Сумської міської ради у розділі «Регуляторна діяльність» (<https://www.smr.gov.ua/uk/2016-03-14-08-11-32/regulatoryna-diyalnist/reestr-regulatorynikh-aktiv.html>), налічується 64 діючих регуляторних актів (31 акт Сумської міської ради; 33 акти Виконавчого комітету Сумської міської ради).

Відповідно до вимог статті 7 «Планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів» Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» на 2022 рік були затверджені Плани діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів Сумської міської ради та її виконавчих органів. Згідно з планом підготовлено та оприлюднено 2 проєкти рішення - регуляторного акта Сумської міської ради та 1 проєкт регуляторного акта – рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради. Прийнято – 1 регуляторний акт Виконавчого комітету Сумської міської ради.

Згідно статті 8 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» стосовно проєкту регуляторного акта його розробником були підготовлені: повідомлення про оприлюднення регуляторного акта, аналіз регуляторного впливу та М-Тест, як індикатор впливу регулювання на малий бізнес.

Відповідно до статті 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики» були затверджені на 2022 рік Плани-графіки відстеження результативності діючих регуляторних актів Сумської міської ради та її Виконавчого комітету, згідно з якими передбачено підготовку 11 звітів про відстеження результативності діючих регуляторних актів (6 звітів Сумської міської ради; 5 звітів Виконавчого комітету Сумської міської ради). Протягом звітнього періоду підготовлено та оприлюднено 10 звітів про відстеження результативності діючих регуляторних актів (5 звітів Сумської міської ради; 5 звітів

Виконавчого комітету Сумської міської ради) з них: 7 планових звітів про відстеження результативності (3 звіти Сумської міської ради, 4 звіти Виконавчого комітету Сумської міської ради) та 3 підготовлено додатково (2 звіти Сумської міської ради; 1 звіт Виконавчого комітету Сумської міської ради). Звіти по відстеженню результативності діючих регуляторних актів оприлюднені на інформаційному порталі Сумської міської ради у розділі «Бізнесу/Регуляторна діяльність» у підрозділі «Відстеження результативності» (<https://smr.gov.ua/uk/2016-03-14-08-11-32/regulatoryna-diyalnist/vidstezhennya-rezultativnosti.html>).

Відповідно до статей 13 та 14 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Сумська міська рада та її виконавчі органи розміщують інформацію про здійснення регуляторної діяльності на інформаційному порталі Сумської міської ради.

У відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» (зі змінами) розробниками регуляторних актів Сумської міської ради та розпорядником інформації - Виконавчим комітетом Сумської міської ради на веб-сайті Єдиного державного веб-порталу відкритих даних (<https://data.gov.ua>) забезпечується оновлення та оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності у формі відкритих даних. В умовах форс-мажорних обставин через військову агресію російської федерації проти України, що стало підставою введення воєнного стану із 24 лютого 2022 року, дія веб-сайту Єдиного державного веб-порталу відкритих даних (<https://data.gov.ua>) тимчасово призупинена.

Функціонує управління «**Центр надання адміністративних послуг у м. Суми**» (ЦНАП).

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» управлінням «Центр надання адміністративних послуг у м. Суми» прийом громадян та суб'єктів господарювання здійснюється за допомогою електронної черги, є вільний доступ до зони WI-FI. Постійно оновлюється офіційний сайт ЦНАП, де розміщується інформація про порядок надання адміністративних послуг, режим роботи ЦНАП, графік прийому спеціалістів та нововведення в законодавстві. Для зручності відвідувачів в приміщенні ЦНАП надаються супутні послуги: продаж канцелярських товарів, ксерокопіювання, виготовлення фото на документи. В приміщенні Центру встановлено банківський термінал, що дозволяє швидко і без зайвих черг суб'єктам звернення сплатити кошти (адміністративний збір та державне мито) за платні адміністративні послуги.

В приміщенні ЦНАП облаштована система відеоспостереження та встановлений інформаційний термінал. В Центрі надається 405 видів адміністративних послуг (+24 послуги до відповідної дати 2021 року), з яких 14,3% надаються онлайн.

Велика кількість мешканців області (як громадян, так і суб'єктів господарювання) звертаються в Центр для отримання адміністративних послуг, які надаються 7 територіальними (регіональними) суб'єктами надання адміністративних послуг, а також безпосередньо відділом державної реєстрації речових прав на нерухоме майно і відділом державної реєстрації юридичних та фізичних осіб-підприємців управління «Центр надання адміністративних послуг у м. Суми» Сумської міської ради.

Для зручності громадян було прийнято рішення про роботу в Центрі спеціаліста Сумського розрахункового центру, який вносить в міську базу даних інформацію про зареєстрованих осіб, про зміну власника, для використання зазначеної інформації комунальними організаціями та підприємствами, які надають житлово-комунальні послуги, а також спеціалістів Департаменту соціального захисту населення та Пенсійного фонду. Також надають консультації і представники КП «Міськводоканал» Сумської міської ради.

За 9 місяців 2022 року було надано 112,8 тис. адміністративних послуг (-71,8%), 225,0 тис. консультацій (-71,8%) працівниками Центру та представниками адміністративних та дозвільних органів в приміщенні ЦНАП.

У Центрі працює громадський пост, який проводить моніторинг роботи управління та надає пропозиції щодо покращення якості надання адміністративних послуг.

З метою більшої зручності та доступності громадян до отримання адміністративних послуг у віддалених районах забезпечено роботу 3 територіальних підрозділів ЦНАПу (в

приміщенні КУ «Центр учасників бойових дій» Сумської міської ради по вул. Герасима Кондратьєва, 165/71; по вул. Романа Атаманюка, 49А; на території Піщанського старостинського округу за адресою: с. Піщане вул. Шкільна, 41А).

Проводилася робота з поліпшення бізнес-клімату, створення сприятливих умов для розвитку **малого та середнього підприємництва**, подальшого розвитку активної співпраці виконавчих органів Сумської міської ради та суб'єктів малого і середнього підприємництва.

Для суб'єктів малого і середнього підприємництва у січні 2022 року був проведений семінар на тему «Роз'яснення питань підключення РРО» (за участю 53 суб'єктів господарювання). До семінару були залучені представники Головного управління ДПС у Сумській області, представники АТ «Райффайзен Банк» та АТ КБ «Приватбанк». Питання, які розглядалися: актуальні питання з одноразового добровільного (спеціального) декларування; особливості кампанії декларування майнового стану та доходів громадян, отриманих у 2021 році; податкові новації – 2022: про використання РРО/ПРРО фізичними особами-підприємцями; інформування про порядок ведення обліку товарних запасів фізичними особами-підприємцями; реєстрація програмних РРО.

У квітні 2022 року було проведено нараду при міському голові з питання організації роботи бізнесу СМТГ в умовах воєнного стану, а саме: визначення проблемних питань та шляхів їх вирішення за участі представників підприємницького середовища. Серед проблемних питань були визначені: кадрові питання; оплата оренди за користування комунальним та приватним майном підприємствами, які не мають можливості відновити роботу, або відновили її частково. За результатами підготовлено та прийнято рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 29 квітня 2022 року № 113 «Про підтримку суб'єктів господарювання у сфері зовнішньої реклами на період дії воєнного стану на території Сумської міської територіальної громади».

З метою підтримки орендарів на період воєнного стану в країні Сумською міською радою прийняті рішення від 14.06.2022 № 3010-МР «Про звільнення орендарів від орендної плати за користування майном комунальної власності Сумської МТГ з 01.03.2022 по 30.06.2022» та рішення від 28 вересня 2022 року № 3137-МР «Про звільнення орендарів від орендної плати за користування майном комунальної власності Сумської МТГ з 01.07. 2022 по 31.08.2022».

Актуальна інформація стосовно особливостей роботи малого і середнього бізнесу СМТГ в умовах воєнного стану постійно розміщується на офіційному сайті Сумської міської ради та розсилається електронною поштою членам координаційної ради з питань розвитку підприємництва, на електронні адреси суб'єктів господарювання (278 отримувачів) та розміщується в мережі Facebook. Підприємців було поінформовано про суттєві податкові пільги для бізнесу в умовах воєнного стану, які передбачено Законом України від 15 березня 2022 року № 2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», зокрема, щодо скасування обов'язковості сплати єдиного податку для ФОПів 1 та 2 груп.

Проводилась роз'яснювальна та консультаційна робота з питань роботи бізнесу у воєнний час на території СМТГ. Крім того, опрацьована з місцевим бізнесом можливість отримання безповоротної допомоги у сумі 4,5 тис. євро, європейського гранту для представників мікро бізнесу або допомоги бізнесу в умовах війни, вимушеного перемістити діяльність на безпечну територію України.

З початку року у приміщенні Сумського Бізнес Хабу проведено 43 заходи, до яких було залучено 833 суб'єктів господарювання зокрема: конференція компанії «Amway»; тренінги компанії «Glovo»; засідання «Клубу Ділових Людей»; семінари менеджерів б'юті-індустрії; робочі зустрічі менеджерів магазинів одягу; нарада Сумського осередку АФНУ (ріелтори); нарада Ощадбанку; 6 нарад промисловців міста; 7 нарад з підприємцями; 3 робочі зустрічі створеного Машинобудівного кластеру; збори ради підприємців; наради підприємців з економічного розвитку регіону та з відновлення економіки; наради представників торговельних мереж; наради експертів по економічній стратегії та енергоефективності області; обговорення інвест-програми Сумиобленерго; робоча зустріч щодо діяльності індустріальних парків області; зустріч з підприємцями з питань компенсації пошкоджень; наради щодо підтримки місцевого бізнесу, бізнесу з податківцями, з керівниками

промислових підприємств; відбір сумських проектів за програмою відновлення України; навчання бізнесу за проектом SURE. Протягом 9 місяців 2022 року суб'єктам господарювання доводилась інформація про можливість участі у 13 заходах (бізнес-форуми, семінари, конференції в тому числі, в онлайн форматі).

У вересні 2022 року, з нагоди Дня підприємця, 22-ух кращих представників бізнесу міста Суми нагороджено грамотою міського голови.

З 27 вересня 2022 року був оголошений конкурс на надання фінансової підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва з бюджету Сумської МТГ відповідно до Порядку надання фінансової підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва з бюджету Сумської МТГ, затвердженого рішенням Сумської міської ради від 18 грудня 2019 року № 6109-МР.

Надходження коштів до бюджету СМТГ зі сплати єдиного податку за 9 місяців 2022 року склали 235,6 млн грн, що становить 65,2% від затвердженої на 2022 рік суми та перевищує надходження за відповідний період 2021 року на 14,2 млн гривень. З загальної суми єдиного податку сплачено: юридичними особами - 52,2 млн грн, фізичними особами-підприємцями - 182,5 млн грн, сільськогосподарськими товаровиробниками - 0,9 млн гривень.

За даними Головного управління ДПС у Сумській області станом на 01.10.2022 кількість зареєстрованих основних платників податків по м. Суми, які здійснюють діяльність, складає 27,5 тис. суб'єктів, з них: юридичних осіб - 11,4 тис. (+1,3% проти показника станом на 01.01.2022); фізичних осіб-підприємців - 16,2 тисяч (-1,4% проти показника станом на 01.01.2022).

Проблемні питання у сфері розвитку підприємництва:

- нестача власних фінансових ресурсів, висока вартість кредитного ресурсу, складність залучення інвестицій;
- відтік підприємців та кваліфікованих кадрів через негативний вплив воєнних дій на території України;
- недостатній рівень підтримки суб'єктів підприємництва з боку держави та органів місцевого самоврядування;
- недостатній рівень інформаційного, консультативного та методичного забезпечення підприємницької діяльності;
- ризики ведення бізнесу в умовах воєнного стану та високої вірогідності, отримання пошкоджень майна та інфраструктури.

Будівництво, містобудування та житлова політика

Основними забудовниками міста залишаються ПАТ «Сумбуд», ТОВ «Топаз», ТОВ «ВКП Нотехс», ТОВ «БВКК Федорченко». Частка обсягу виконаних будівельних робіт СМТГ в загальнообласному показнику щороку становить понад 70 відсотків.

Основним завданням сфери **містобудування та архітектури** є забезпечення територіальної громади актуальною містобудівною документацією місцевого рівня: Комплексним планом просторового розвитку території СМТГ, генеральними планами населених пунктів СМТГ та детальними планами територій.

Після повномасштабного вторгнення військ російської федерації на територію України містобудівна політика щодо стратегії розвитку територій населених пунктів послідовно змінювалася. На сьогодні до містобудівного законодавства України внесені зміни, що суттєво впливають на існуючу просторову та планувальну структуру житлових районів та промислових зон.

Імплементация цих вимог законодавства передбачає внесення змін до чинної нормативно-правової бази у будівництві, розроблення (або внесення змін) до ряду державних будівельних норм, на підставі яких розробляється містобудівна документація.

У відповідності до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» з метою розробки містобудівної документації, що визначає планувальну організацію та розвиток території міста Суми, розроблено та затверджено проект містобудівної документації «Детальний план території на земельній ділянці по провулку Лікаря Зіновія Красовицького, 1а у м. Суми».

Містобудівний кадастр продовжував стабільно функціонувати та розвиватися в напрямку формування автоматизованої багатокористувацької геоінформаційної системи, ключовим завданням якої є забезпечення доступності кадастрової інформації для органів управління та суб'єктів містобудівної діяльності, що сприятиме ефективності прийнятих управлінських рішень щодо забудови та використання міських територій, а також забезпеченню високої якості проектної документації. Для цього в структурі Геопорталу містобудівного кадастру були створені та постійно доповнювалися веб-додатки «Генеральні плани та Плани зонування населених пунктів», «Детальні плани територій» та «Тимчасові споруди».

З початком військової агресії Російської федерації проти України з метою недопущення використання ворогом відкритої кадастрової інформації про планування територій, картографічну основу та інженерну інфраструктуру населених пунктів, відкритий доступ до Геопорталу та оприлюдненої на інтернет-порталі Сумської міської ради містобудівної документації був тимчасово призупинений.

З метою проведення інвентаризації та виготовлення облікової документації на пам'ятки архітектури м. Суми виконувалося упорядкування та наповнення архіву пам'яткоохоронної документації з формуванням по кожній з пам'яток архітектури окремої контрольної справи в паперовому та електронному вигляді, листування з питань укладення з власниками/користувачами пам'яток охоронних договорів та виготовлення на пам'ятки облікової документації.

Житлова політика в місті здійснюється відповідно до чинного законодавства. Станом на 01.10.2022 на квартирному обліку у виконавчому комітеті Сумської міської ради на державній черзі перебуває 16 тис. сімей. Видано 21 ордер на службові жилі приміщення.

В рамках програми сприяння житловому молодіжному будівництву за рахунок коштів Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву (державний бюджет) виділено 3,0 млн грн, що дало змогу надати 4 пільгових довгострокових кредитів на будівництво житла для мешканців СМТГ (площа житла – 162,54 кв.м.).

За 9 місяців 2022 року у зв'язку з введенням обмеження щодо здійснення видатків органами державного казначейства в умовах воєнного стану, зокрема капітальних (постанова КМУ від 9 червня 2021 р. № 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» (зі змінами)) **обсяг видатків на капітальні вкладення** (будівництво, реконструкція (в т.ч. термомодернізація) об'єктів комунальної власності **за рахунок коштів бюджету розвитку бюджету СМТГ** (головні розпорядники бюджетних коштів – управління капітального будівництва Сумської міської ради, департамент інфраструктури міста Сумської міської ради) склав 16,5 млн гривень.

Продовжувалися роботи, розпочаті у попередні роки, зокрема на наступних об'єктах: реконструкція неврологічного відділення КУ «СМКЛ №4» по вул. Металургів, 38; реконструкція-термомодернізація будівлі КУ Сумська СШ №9 по вул. Даргомижського, 3 в м. Суми; нове будівництво полігону для складування твердих побутових відходів на території Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області.

Завершено роботи по реконструкції (санації) самотічного каналізаційного колектора Д-500 від вул. 1-ої Замостянської по вул. Черкаській до перехрестя вул. Черкаської із вул. Лінійною в м. Суми.

Також проводилась робота з розробки проектно-кошторисної документації.

Проблемні питання у галузі будівництва, сферах містобудування та житлової політики:

- обмеженість територіальних ресурсів для розвитку СМТГ, в т. ч. для розміщення багатоквартирної та садибної житлової забудови;
- відсутність оновленої містобудівної документації на реконструкцію території промислової забудови, визначення на ній планувальних обмежень;
- відсутність містобудівної документації на реконструкцію районів застарілого житлового фонду;

- потреба в оновленні Історико-архітектурного опорного плану м. Суми у зв'язку зі змінами нормативної бази у сфері пам'ятко-охоронної діяльності, даними інвентаризації пам'яток, процесами декомунізації та дерадянізації;
- відсутність актуальної містобудівної документації на планування та розвиток сільських населених пунктів, що ввійшли до складу СМТГ;
- відсутність правової бази та організаційних засад, що регулюють взаємовідносини між службою містобудівного кадастру і службами, що володіють власними базами даних, а також відпрацьованих технологій обміну між ними актуальною інформацією щодо забудови та використання територій міста;
- невідповідність розміщеної зовнішньої реклами і тимчасових споруд затвердженим нормам;
- перенасиченість території всього міста, та в першу чергу його центральної історичної частини, рекламними конструкціями, особливо великого та середніх форматів, що суперечить вимогам законодавства з охорони культурної спадщини та нормативним документам щодо розміщення об'єктів зовнішньої реклами;
- незадовільний стан та відсутність нової облікової документації по пам'яткам архітектури;
- недостатність фінансування державних програм будівництва (придбання житла).

Транспорт

Структура пасажирського транспорту на території СМТГ представлена: **автотранспортом**: приватної форми власності - 16 перевізників; комунальної форми власності - КП СМР «Електроавтотранс»; **електротранспортом** - КП СМР «Електроавтотранс».

Загальна кількість маршрутів руху автобусів СМТГ- 53 од., в т.ч., приміських маршрутів – 6, що обслуговуються КП СМР «Електроавтотранс» - 9 маршрутів. Загальна кількість тролейбусних маршрутів – 17 одиниць.

Під час воєнного стану КП СМР «Електроавтотранс» забезпечено випуск на лінію 30,1 одиниць тролейбусів (обслуговувалось 17 тролейбусних маршрутів протяжністю 349,7 км), що на 37,0 % менше у порівнянні з відповідним періодом 2021 року (47,8 одиниць), кількість випущених автобусів – на 32,1 % менше (перевезення здійснювали 14 одиниць автобусів, обслуговувалось 9 автобусних маршрутів протяжністю 190,9 км). Спостерігалось зменшення кількості перевезених пасажирів міським електротранспортом (тролейбусами) порівняно з відповідним періодом 2021 року на 27,6%, в тому числі з платним проїздом на 33,3%, автобусами – на 42,5 %, в тому числі з платним проїздом на 42,9 відсотків.

Для забезпечення безперебійної стабільної роботи КП СМР «Електроавтотранс» за 9 місяців 2022 року з бюджету СМТГ здійснювалось відшкодування різниці між встановленими та економічно обґрунтованими тарифами на послуги з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах – 6,2 млн грн, на тролейбусних маршрутах – 20,3 млн грн; фінансова підтримка – 8,5 млн гривень.

У сфері надання **телекомунікаційних послуг** у м. Суми найбільшими постачальниками електронних комунікаційних послуг є: ТОВ «КП «Інтертелеком», ТОВ «ТРК «Майбуття», ТОВ «Воля-Кабель», ТОВ «СІТЬ ПЛЮС», ПРАТ «Київстар».

Послуги поштового зв'язку надаються Сумською дирекцією АТ «Укрпошта», що нараховує 21 відділення поштового зв'язку в місті Суми та 6 відділень поштового зв'язку в сільських населених пунктах СМТГ.

Проблемні питання у галузі транспорту та зв'язку:

- дестабілізація сфери пасажирських перевезень через вплив військової агресії РФ проти України;
- значний знос транспортних засобів, повільні темпи оновлення рухомого складу транспорту.

Енергозбереження та енергозабезпечення

Програма підвищення енергоефективності в бюджетній сфері Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки затверджена рішенням Сумської міської ради від 26.01.2022 № 2715-МР і передбачає реалізацію енергетичної політики СМТГ, спрямованої на підвищення енергоефективності будівель бюджетних установ, що утримуються за кошти СМТГ, додержання стандартів та вимог в енергетичній сфері, ефективне функціонування системи енергетичного менеджменту відповідно до ISO 50001.

В рамках реалізації заходів зазначеної Програми за 9 місяців 2022 року спрямовано 1,5 млн грн., в т.ч. на:

- капітальний ремонт покрівлі з утепленням КУ ССШ № 29, м. Суми, Сумської області за адресою: вул.Заливна, 25 в м.Суми;
- оплату виконаних робіт за 2021 рік за капітальний ремонт покрівлі з утепленням КУ ССШ № 7 ім. М. Савченка Сумської міської ради по вул. Лесі Українки, 23 в м.Суми;
- оплату виконаних робіт за 2021 рік по реконструкції та термомодернізації будівлі КУ ССШ №9 Сумської міської ради по вул. Даргомижського,3 в м.Суми;
- проведення наглядового аудиту системи енергоменеджменту в бюджетній сфері. У січні 2022 року проведено перший наглядовий аудит (перевірку) системи енергетичного менеджменту в бюджетній сфері: «Перереєстрація і підтримка легітимності сертифікатів TÜV SÜD», за результатами якого отримано підтвердження відповідності системи енергетичного менеджменту вимогам міжнародного стандарту ISO 50001:2018. Він засвідчує, що Сумська міська рада впровадила та використовує систему енергетичного менеджменту у галузі: «Муніципальні послуги».

Проведено обслуговування Сумської міської системи моніторингу теплоспоживання будівель КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою: м. Суми, вул. І.Сірка,3, Троїцька,28. В галузі «Освіта» укладені договори на здійснення обслуговування Сумської міської системи моніторингу теплоспоживання у 49 закладах. Також укладені договори на внесення змін до проєкту вузлів обліку теплової енергії в ЗДО № 40, ССШ № 10 та замовлено відповідне обладнання. Виконано роботи з енергетичного обстеження будівель закладів освіти та надані відповідні звіти.

Проблемні питання в сфері енергозбереження:

- недостатні фінансові можливості для здійснення масштабної комплексної термомодернізації будівель соціально-культурної сфери;
- швидке зростання тарифів на енергоресурси;
- недостатній рівень обізнаності щодо нормативних вимог до впровадження енергозберігаючих заходів у виконавців заходів;
- недостатній рівень комплексного підходу до проведення енергоефективних заходів у будівлях.

Споживчий ринок

З початку російської агресії майже всі об'єкти торгівлі, заклади ресторанного господарства та об'єкти по наданню побутових послуг вимушені були призупинити свою діяльність, крім мережевих маркетів з реалізації продовольчих товарів: «Сам маркет», «Наш маркет», «Продуктова хатка», «Кошик», «Ажіотаж», «Амбар маркет», «Веселка», «ЕКО», «АТБ», «Сільпо», «Дари моря», магазинів на території старостинських округів, які в складних умовах бойових дій продовжували працювати та забезпечували мешканців громади необхідними продуктами харчування: хлібо-булочними виробами, молочною продукцією, м'ясними та ковбасними виробами, рибою та рибною продукцією. Не припиняв свою роботу Центральний ринок в місті Суми, де мешканці міста могли придбати овочі, фрукти, рибу, свіже м'ясо та птицю.

З метою недопущення зловживань при формуванні роздрібних цін, їх стабілізації на основні продовольчі товари, відповідно до розпорядження Сумської обласної військової адміністрації від 12.03.2022 № 88-ОД «Про забезпечення цінової стабільності» на період воєнного стану було встановлено граничний рівень торговельної надбавки для суб'єктів

господарювання роздрібною торгівлі в розмірі не більше 10% до відпускної ціни постачальника, а саме: борошно пшеничне в\г; макаронні вироби; батон, хліб, крупи: гречана та вівсяна, м'ясо свинини та яловичини, птиця (тушка куряча, четвертина тушки курячої), молоко в плівці, масло вершкове, сметана, яйця курячі, олія соняшникова (рафінована), цукор кристалічний, овочі борщового набору: капуста білокачанна, цибуля ріпчаста, буряк, морква, картопля.

Робочою групою, створеною відповідно до розпорядження міського голови від 22.03.2022 № 169-Р, проводився моніторинг роздрібних цін на вищезазначені групи продовольчих товарів та дотримання об'єктами роздрібною торгівлі (магазинами) правил реалізації алкогольних напоїв. Зверталась особлива увага на застосування контрольно-касового апарату при здійсненні продажу алкогольних напоїв, які дозволено реалізовувати у вихідні дні. Виявлені порушення щодо роздрібних цін усувались негайно у присутності робочої групи. З метою перевірки усунення порушень, проводився повторний контроль торгових точок протягом доби. Порушень щодо реалізації пива, слабоалкогольних, алкогольних напоїв не виявлено. За період роботи робочої групи було проведено обстеження 1950 об'єктів роздрібною торгівлі по реалізації продовольчих товарів, в тому числі торгових місць на ринках міста по реалізації продуктів харчування. Результати роботи робочої групи щотижнево обговорювались на нараді при заступнику міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради - голові робочої групи, та щотижнево доводилась до відома міського голови.

Незважаючи на складності, діяльність об'єктів торгівлі, закладів ресторанного господарства та побуту поступово поновлювалась.

Станом на 01.10.2022 всі магазини по реалізації продуктів харчування поновили свою роботу, налагоджена логістика, товар завозиться з інших міст, має місце тенденція відкриття вузькоспеціалізованих об'єктів сфери торгівлі з площею торгових залів до 30 кв.м. Протягом 9 місяців 2022 року відкрилось 36 таких магазинів: «Ласощі», «Питна вода», «Дари моря», «М'ясо», «Молочна продукція», «М'ясні напівфабрикати». Поновили свою роботу магазини по реалізації непродовольчих товарів.

Поступово поновлювалась робота закладів ресторанного господарства та все більш відкриваються фаст – фуди, міні-пекарні, об'єкти сезонної торгівлі з продажу кави (автокав'ярні). Не відкрились заклади ресторанного господарства, які проводили розважальні заходи – 9 одиниць (бари, ресторани та нічні клуби).

Станом на 01.10.2022 з 800 об'єктів сфери побутового обслуговування населення поновили роботу майже 70% об'єктів по наданню побутових послуг населенню. Повністю запрацювали пункти з ремонту одягу, взуття, автосервіси (ремонт та мийка авто). Відновили свою роботу об'єкти по наданню перукарських послуг. У зв'язку з переїздом спеціалістів за кордон, кількість майстрів зменшилась майже на 40% (перукарі, майстри манікюру та педикюру).

Для забезпечення дотримання ветеринарно-санітарних норм і правил на ринках міста Суми працює п'ять лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи, розташованих на території ринків. На території Центрального ринку проведено переобладнання продуктових точок по зонах відповідно до принципів ХАССП - Концепції контролю за якістю продуктів, починаючи від виробництва і до зберігання та продажу. Створені окремі сектори для реалізації м'яса, молока та молочної продукції, овочів, риби та рибної продукції, тощо. Усі продукти, що швидко псуються, реалізуються виключно з холодильників. З метою подолання стихійної торгівлі на ринках міста створено достатньо торгових місць для реалізації сільгосппродукції.

На земельній ділянці між «Селянським ринком» та будинком № 12 по вул. Засумська завершено облаштування 70 стаціонарних торговельних місць для торгівлі непродовольчими товарами. Будівельні роботи з облаштування автостоянки Центрального ринку будуть завершені до кінця 2022 року.

З метою впорядкування сезонної роздрібною торгівлі, підтримки розвитку підприємництва підготовлено 56 проєктів рішень виконавчого комітету Сумської міської ради, на розміщення торгових точок з продажу: кави – 38, морозива та овочів – 4; розміщення: дитячих атракціонів – 1; елементів об'єктів сезонної торгівлі біля стаціонарних

закладів ресторанного господарства - 9; елементів об'єктів сезонної торгівлі у зоні масового відпочинку – 2; майданчиків для аматорських занять фізичною культурою в зоні відпочинку – 2.

За звітний період опрацьовано та вирішено по суті 116 скарг та звернень громадян міста на порушення Закону України «Про захист прав споживачів», з них опрацьовано 61 письмове звернення на факти порушення прав споживачів при придбанні товарів неналежної якості та вирішено на користь споживача 55 скарг (95% від опрацьованих). За результатами опрацювання повернуто коштів споживачам за придбані товари та надані побутові послуги неналежної якості на суму 42,9 тис. гривень, проведено обмін товарів на суму 192,7 тис. гривень. Крім того, надано 165 консультацій споживачам з питань захисту прав споживачів, відповідно до яких, питання були вирішені по суті без подальшого складання письмових звернень.

Проблемні питання галузі торгівлі:

- вимушене закриття продовольчих магазинів під час сигналу «Повітряна тривога», відсутність електропостачання, додаткові витрати суб'єктів господарювання на придбання енергогенеруючого обладнання;

- значне зменшення кількості працівників сфери за рахунок міграції на початку військових дій;

- стрімке зростання роздрібних цін на продукти харчування та зменшення купівельної спроможності населення;

- зменшення товарообігу через введення обмеження реалізації алкогольних напоїв, пива та вин столових;

- введення нових форм торгівлі (продаж товарів через інтернет – магазини), що не врегульовано законодавством з питань захисту прав споживачів;

- наявність стихійної торгівлі на вулицях міста.

Житлово-комунальне господарство

Діяльність у сфері житлово-комунального господарства спрямована на утримання та експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства (експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду, забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства, надійної та безперебійної експлуатації ліфтів), благоустрій міста, фінансову підтримку комунальних підприємств тощо.

За 9 місяців 2022 року видатки бюджету СМТГ на галузь склали 246,1 млн грн, в т. ч. на: забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства – 0,4 млн грн; забезпечення збору та вивезення сміття і відходів – 0,3 млн грн; забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги – 0,2 млн грн; благоустрій населених пунктів – 129,4 млн грн; відшкодування різниці між розміром ціни (тарифу) на житлово-комунальні послуги, що затверджувалися або погоджувалися рішенням місцевого органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування, та розміром економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво (надання) – 114,9 млн грн; іншу діяльність у сфері житлово-комунального господарства – 0,9 млн гривень.

Станом на 01.10.2022 житловий фонд міста Суми налічує 1836 житлових будинків з різною формою управління: 322 ОСББ; 648 будинків, які самостійно обрали управителя; 12 будинків, які обрали самостійну форму управління; 854 житлових будинки, по яких проведений конкурс на призначення управителя.

Крім того, з метою стимулювання населення до впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів у житлових будинках, відповідно до Порядку відшкодування з міського бюджету відсотків за кредитами, залученими населенням (фізичними особами, об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами) на впровадження енергозберігаючих заходів (рішення Сумської міської ради від 02.12.2015 № 43-МР зі змінами) з бюджету СМТГ спрямовано 0,09 млн гривень. Відшкодовано з бюджету СМТГ відсотків за кредитами 203 фізичним особам.

Також, на придбання паливно-мастильних та будівельних матеріалів для забезпечення життєдіяльності міста спрямовано 10,2 млн грн, на облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень - 3,5 млн гривень.

На благоустрій міста спрямовано 129,4 млн грн, в тому числі на:

- шляхове господарство – 73,3 млн грн, зокрема на утримання та поточний ремонт (відремонтовано 18,2 тис. кв. м) вулично-дорожньої мережі – 68,3 млн грн;

- вуличне освітлення – 22,0 млн грн, з них: оплата послуг з розподілу та постачання електричної енергії на вуличне освітлення – 14,9 млн грн; утримання електричних мереж – 7,1 млн гривень;

- озеленення – 15,8 млн грн, а саме: проводилась планова робота з догляду за зеленими насадженнями по місту, скверах та парках (видалено 338 дерев з навантаженням та вивезенням деревини, проведено обрізку крон дерев і кущів, вирізування сухих суків і гілок з навантаженням та вивезенням деревини – 2,1 тис. шт., викорчувано пнів в кількості 101 штука). Проводились планові роботи по догляду за газонами (систематичне очищення від випадкового сміття, викошування на площі 673,0 тис. кв. м, поливання – 870 м. кв., підживлення, підсіяно газонів в центральних скверах міста – 2,5 тис. кв. м., по вул. Харківська – 1,7 тис. кв. метрів). Проводилось систематичне очищення доріжок, алей, сходів на об'єктах благоустрою міста та систематичне очищення урн від побутового сміття (401 одиниця). Виконані роботи з косіння та прибирання скошеної трави по загальних об'єктах міста на площі 683,0 тис. кв. метрів. Забезпечено систематичне збирання сміття на загальних об'єктах благоустрою на площі 544,6 тис. кв. метрів. Здійснювався полив зелених насаджень, підживлення 900 дерев та прополювання 1,4 тис. пристовбурових лунок. Виконані роботи по садінню квіткових рослин в кількості 82,7 тис. шт. у квітниках з усіма попередніми супровідними роботами на площі 3,7 тис. кв. метрів. Проводились роботи по догляду за трояндами в кількості 3,5 тис. шт., прополювання, підживлення, полив. Здійснено ліквідацію (викошування) трави (амброзії) на площі 486,0 тис. м. кв., утримання майданчика для складування відходів по вул. М. Лукаша.

- утримання кладовищ - 11,1 млн грн;

- інші види робіт з благоустрою – 7,2 млн грн (систематичне очищення урн від сміття, поточний ремонт дитячих та спортивних майданчиків з встановленням додаткового обладнання, ліквідація стихійних звалищ, утримання та технічне обслуговування насосних станцій, поточний ремонт та технічне обслуговування фонтанів, регулювання чисельності тварин тощо).

На забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства спрямовано 0,4 млн грн, у т. ч.: проведено поточний ремонт каналізаційних мереж будинку №39 по вул. Заливна в м. Суми – 0,1 млн грн; оплата послуг з охорони каналізаційно-насосної станції за адресою: м. Суми, вул. Привокзальна, 4/13 – 0,3 млн гривень.

На перевезення тимчасово складованих побутових відходів на полігон для складування твердих побутових відходів спрямовано 0,3 млн грн, на фінансову підтримку комунальних підприємств (КП «Центр догляду за тваринами» СМР) – 0,2 млн гривень.

Проведено відшкодування різниці між тарифами, встановленими в економічно обґрунтованому розмірі на опалювальний період 2021/2022 років, та такими, які фактично застосовувалися в опалювальному періоді 2021/2022 років на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води по категорії споживачів «населення» на території СМТГ на суму 114,9 млн грн по 5-ти надавачам послуг з теплопостачання. Крім того, передана субвенція до державного бюджету в сумі 2,62 млн грн для Сумського національного аграрного університету на відшкодування різниці між тарифами, встановленими в економічно обґрунтованому розмірі на опалювальний період 2021/2022 років, та такими, які фактично застосовувалися в опалювальному періоді 2021/2022 років на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води по категорії споживачів «населення».

Видатки з іншої діяльності у сфері житлово-комунального господарства становили 0,9 млн грн, зокрема на оплату послуги з забезпечення постачання природного газу монументу «Вічна Слава», технічне обслуговування камер відеоспостереження, сплата орендної плати за користування земельною ділянкою, на якій розташовано полігон для захоронення ТПВ, оплату сертифікатів за прийняття в експлуатацію закінченого об'єкта

будівництва, матеріальне заохочення 68 голів квартальних комітетів кварталів приватного сектору міста.

Відремонтовано 3 ліфти на суму 0,6 млн грн (оплата робіт не проведена).

КП «Чисте місто» СМР надавалися послуги із захоронення твердих побутових та негабаритних відходів на полігоні для складування твердих побутових та негабаритних відходів на території Верхньосироватської СТГ Сумської області. Підприємством прийнято на полігон та захоронено твердих побутових відходів 266,2 млн куб. метрів.

Також КП «Чисте місто» СМР надано послуги з утримання майданчика для складування рослинних відходів по вул. М. Лукаша, 75. Ведеться охорона і облік прийнятих рослинних відходів від усіх суб'єктів господарювання.

КП «Спеціалізований комбінат» за 9 місяців 2022 року здійснювало: поточне утримання 13 кладовищ (площа 105,5 тис. кв. м з урахуванням III та IV пускових комплексів кладовища в районі 40-ї підстанції), видалення аварійних дерев (77 шт.), поточний ремонт огорожі (362,14 кв. м), виготовлення та встановлення секторних стовпів (35 шт.), ремонт контейнерів (47 шт.), улаштування контейнерних майданчиків (8 шт.), поточний ремонт пам'ятників (7 шт.), ремонт покриття проїздів та пішохідних доріжок (695,35 кв. метрів). Також виконані роботи по святковому оформленню міста, а саме: до новорічних свят (демонтаж Новорічної ялинки) та святкування Водохреща.

КП «Центр догляду за тваринами» СМР було надано послуги з регулювання чисельності тварин у населених пунктах, в тому числі безпритульних. Постійно у притулку утримується близько 50 тварин.

КП «Міськводоканал» СМР забезпечено реалізацію води 7,4 млн куб. м (-26,5% до факту 9 місяців 2021 року), в т. ч. населенню – 5,5 млн куб. м; (- 20,9%); відведено стічних вод – 6,8 млн куб. м (-27%), в т. ч. населенню – 5,7 млн куб. м (-22,8%). Фактичні показники втрати води в мережах склали 32,9 при нормативі – 29,17 відсотків.

З метою забезпечення надання якісних послуг виконані роботи за рахунок власних коштів підприємства:

- по системі водопостачання на суму 0,812 млн грн, зокрема: установлення нових полімерпісчаних, гумових та чавунних люків на зовнішніх мережах водопостачання в кількості 15 одиниць; поточний ремонт зовнішніх мереж водопостачання (0,631 км);

- ремонтні та профілактичні роботи на водозабірних спорудах тощо на суму 0,03 млн грн ;

- по системі водовідведення на суму 8,03 млн грн, зокрема: установлення нових полімерпісчаних, гумових та чавунних люків на зовнішніх мережах водовідведення в кількості 22 одиниць; поточний ремонт каналізаційних зовнішніх мереж (0,319 км);

- поточні ремонти приміщень та будівель КНС та ремонтні роботи на станції очисних споруд тощо на суму 0,634 млн грн;

- на об'єктах бази підприємства на суму 0,115 млн гривень.

Виконано промивку та дезінфекцію резервуарів чистої води на Лепехівському, Ново-Оболонському, Тополянському водозаборах в кількості 7 одиниць.

В рамках Інвестиційної програми КП «Міськводоканал» СМР на 2022 рік станом на 01.10.2022 виконано захід «Створення розрахункового інформаційного комплексу (геоінформаційної системи) інженерних мереж з інтеграцією даних в спеціалізоване програмне забезпечення» на суму 1,1 млн гривень.

Також кошти спрямовувались на довиконання заходів Інвестиційних програм КП «Міськводоканал» на 2020-2021 роки (на загальну суму 5,1 млн грн, без ПДВ), зокрема:

- по Інвестиційній програмі 2020 року – погашення боргів по оплаті за автокран КС-45729А-02 в сумі 1,1 млн грн, та за автопідйомник автомобільний гідравлічний ТК-IV-AGP 18 в сумі 2,2 млн грн;

- по Інвестиційній програмі 2021 року – погашення боргу по оплаті за насосні агрегати для Тополянської ВНС та КНС-1А (1,8 млн грн, без ПДВ).

За період з березня по вересень 2022 року було отримано в якості гуманітарної допомоги, зокрема обладнання (генератори, насоси, мотопомпи, зварювальні апарати, прилади) та транспортні засоби, на загальну суму 27,7 млн гривень.

КП «Шляхрембуд» СМР забезпечено виконання комплексу робіт з утримання вулично-дорожньої мережі та штучних споруд (ручне та механізоване прибирання доріг, прибирання снігу, обробка доріг протиожеледними матеріалами, тощо) на суму 43,4 млн гривень. Також підприємство утримує в належному стані 315 посадкових майданчиків на зупинках громадського транспорту, здійснює поточний ремонт вулично-дорожньої мережі та штучних споруд м. Суми, а саме: поточний середній ремонт дорожнього покриття – 18,2 тис.м²; нанесення дорожньої розмітки – 9,3 тис.м²; обслуговування технічних засобів регулювання дорожнього руху.

З метою поліпшення матеріально-технічної бази підприємства за рахунок коштів підприємства придбано основних засобів на суму 2,5 млн грн (придбання спецтехніки, зокрема: напівпричіп, сідловий тягач) та надано послуг стороннім організаціям на суму 5,6 млн гривень.

КП «Сумикомунінвест» СМР надавались послуги по утриманню дитячого парку «Казка» (прибирання території, згрібання та вивезення опалого листя, стовбурів та гілля тощо).

Тарифна політика здійснювалась відповідно до чинного законодавства.

Протягом опалювального періоду 2021/2022 тарифи на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, які надаються ТОВ «Сумитеплоенерго», застосовувались відповідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 19.11.2021 № 727 (зі змінами від 13.12.2021 № 736) в розмірі: на теплову енергію для населення 1559,67 грн/Гкал (з ПДВ), на послугу з постачання гарячої води для населення 91,37 грн/куб.м (з ПДВ). При цьому затверджений на економічно обґрунтованому рівні тариф на послугу з постачання теплової енергії для населення відповідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 12.10.2021 № 623 (зі змінами від 06.11.2021 № 637, від 13.12.2021 № 738) становив 1897,85 грн за 1 Гкал (з ПДВ), на послугу з постачання гарячої води 99,16 грн/куб. м (з ПДВ).

З 06.07.2022 тариф на послугу з постачання гарячої води застосовувався до населення на економічно обґрунтованому рівні - 99,16 грн/куб.м (з ПДВ).

Рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 29.06.2022 № 277 внесені зміни до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 12.10.2021 № 623 та встановлені економічно обґрунтовані тарифи на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води в розмірі 2571,37 грн за 1 Гкал (з ПДВ) та 131,70 грн/куб.м (з ПДВ) відповідно. При цьому тариф на послугу з постачання гарячої води до населення застосовувався на рівні 99,16 грн/куб.м (з ПДВ) до 31.08.2022.

Відповідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради «Про внесення змін до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 29.06.2022 № 277 «Щодо вирішення питань, пов'язаних з виконанням постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 29.12.2021 № 2976» з 01.09.2022 для населення застосовується тариф на послугу з постачання гарячої води в розмірі 91,37 грн/куб.м (з ПДВ).

Тарифи на послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, які надаються ТОВ «Котельня північного промислового вузла», застосовувались відповідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 19.11.2021 № 727 в розмірі: на теплову енергію для населення 1622,96 грн/Гкал (з ПДВ). При цьому затверджений на економічно обґрунтованому рівні тариф на послугу з постачання теплової енергії для населення відповідно до рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 06.11.2021 № 636 (зі змінами від 13.12.2021 № 741) становить 2646,07 грн за Гкал (з ПДВ). Послугу з постачання гарячої води на території обслуговування ТОВ «Котельня північного промислового вузла» надавало споживачам ТОВ «Сумитеплоенерго».

Тарифи на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення КП «Міськводоканал» СМР встановлені постановою НКРЕКП від 22.12.2021 № 2877 і діяли протягом 9 місяців 2022 року без змін на рівні: для населення багатоповерхових будинків та приватного сектору на послуги з централізованого водопостачання 15,98 грн/м³ (з ПДВ), на послуги з централізованого водовідведення 16,67 грн/м³ (з ПДВ), без лічильників (на 1 людину) – 297,96 грн/міс.

Рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 21.12.2021 № 793 ТОВ «А-МУССОН» встановлені тарифи на послуги з поводження з побутовими відходами, яке вступило в дію з 01.01.2022. Для споживачів ТОВ «А-МУССОН» діяли тарифи з поводження з твердими побутовими відходами 195,91 грн за 1 куб. метр (з ПДВ), в тому числі 50,68 грн за захоронення (з ПДВ), або 266,45 грн за тонну (з ПДВ); з поводження з великогабаритними побутовими відходами 233,98 грн за 1 куб. метр (з ПДВ); з поводження з ремонтними побутовими відходами – 341,68 грн за 1 куб. метр (з ПДВ).

Рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 27.05.2022 № 181 прийнято для ТОВ «А-МУССОН» з 01.04.2022 застосовувати для нарахування оплати за послугу з поводження з побутовими відходами в частині захоронення тариф в розмірі 42,23 грн за 1 куб. метр (без ПДВ), або 222,04 грн за тонну (без ПДВ).

Рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 27.09.2022 № 413 рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 27.05.2022 № 181 визначено таким, що втратило чинність. Таким чином, з 01.09.2022 для споживачів ТОВ «А-МУССОН» діють тарифи з поводження з твердими побутовими відходами згідно з рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 21.12.2021 № 793, які зазначені вище.

Відповідно до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 21.12.2021 № 792 ТОВ «Сервісресурс» встановлені тарифи на послуги з поводження з твердими побутовими відходами 211,87 грн за 1 куб. метр (з ПДВ), в тому числі 50,68 грн за захоронення (з ПДВ), або 266,45 грн за тонну (з ПДВ); з поводження з великогабаритними побутовими відходами 182,56 грн за 1 куб. метр (з ПДВ); з поводження з ремонтними побутовими відходами – 328,92 грн за 1 куб. метр (з ПДВ).

29 квітня 2022 року рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради № 118 ТОВ «Сервісресурс» були скориговані тарифи на послуги з поводження з побутовими відходами, відповідно до якого з 01.04.2022 почали діяти тарифи на послуги з поводження з твердими побутовими відходами 195,78 грн за 1 куб. метр (без ПДВ), в тому числі 42,23 грн за захоронення (без ПДВ), або 222,04 грн за тонну (без ПДВ); з поводження з великогабаритними побутовими відходами 167,29 грн за 1 куб. метр (без ПДВ); з поводження з ремонтними побутовими відходами – 295,98 грн за 1 куб. метр (без ПДВ).

Рішенням Виконавчого комітету Сумської міської ради від 27.09.2022 № 414 внесені зміни до рішення Виконавчого комітету Сумської міської ради від 21.12.2021 № 792, відповідно до якого з 01.09.2022 почали діяти тарифи на послуги з поводження з твердими побутовими відходами в розмірі 204,19 грн за 1 куб. метр (без ПДВ), в тому числі 50,68 грн за захоронення (з ПДВ), або 266,45 грн за тонну (без ПДВ); з поводження з великогабаритними побутовими відходами 167,29 грн за 1 куб. метр (без ПДВ); з поводження з ремонтними побутовими відходами – 295,98 грн за 1 куб. метр (без ПДВ).

Ціна послуги з управління багатоквартирним будинком відповідно до Постанови КМУ від 05.12.2018 № 712 «Про затвердження Правил надання послуги з управління багатоквартирним будинком та Типового договору про надання послуги з управління багатоквартирним будинком» визначається за домовленістю сторін, а у разі визначення управителя на конкурсних засадах - виконавчим органом місцевої ради, на території якої розташовані багатоквартирні будинки, або іншим органом - суб'єктом владних повноважень, якому делеговано функції із здійснення управління об'єктами житлово-комунального господарства, забезпечення їх утримання, ефективної експлуатації та необхідного рівня і якості послуг - на рівні ціни, запропонованої в конкурсній пропозиції переможцем конкурсу.

Середньозважена ціна на послугу з управління багатоквартирним будинком станом на 01.10.2022 становить 5,567 грн (з ПДВ) за 1 кв.м загальної площі житлового або нежитлового приміщення у будинку.

Проблемні питання галузі житлово-комунального господарства:

- високий ступінь зносу житлового фонду, в тому числі ліфтового господарства, мереж вуличного освітлення, водопостачання та водовідведення, очисних споруд;
- недостатній рівень конкурентного середовища на ринку послуг з управління та утримання будинків, споруд, прибудинкових територій;

- недостатній рівень технічного стану дорожньої інфраструктури;
- недосконалість існуючої системи збору твердих побутових відходів;
- недостатність існуючих площ для утилізації ТПВ.

Оплата праці та соціально-трудові відносини

Питання ліквідації заборгованості із заробітної плати по місту Суми залишається особливо актуальним. Станом на 01.09.2022 за інформацією Головного управління статистики у Сумській області заборгованості із заробітної плати на загальну суму 279,1 млн грн повідомили 20 підприємств міста, у тому числі:

- 278,9 млн грн (або 99,9 %) заборгованості мали 19 економічно активних підприємств, з них: 220,5 млн грн або 79,1 % загальної суми заборгованості по місту належить АТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання»;

- 0,2 млн грн (0,1 %) заборгованості належить Сумському державному підприємству геодезії, картографії та кадастру (ДП «Сумигеодезкартографія»), яке припинило подавати звіти.

У порівнянні з 01.09.2021 кількість економічно активних підприємств – боржників зросла на 12 або у 2,7 рази, сума заборгованості із заробітної плати таких підприємств також зросла на 32,8 млн грн або на 13,3 відсотків. Основною причиною зростання загальної суми заборгованості є військова агресія російської федерації проти України, запровадження воєнного стану, втрата ринків збуту, порушення логістики зв'язків, виїзд найманих працівників в інші регіони країни або за кордон, погіршення фінансового становища на багатьох підприємствах і т.п.

За 9 місяців 2022 року зареєстровано **78 колективних договорів**, змін та доповнень до них, якими охоплено 3266 працюючих. Надано методичну допомогу щодо змісту, порядку укладання та реєстрації колективних договорів представникам 227 підприємств.

Проаналізовано стан виконання колективних договорів 38 суб'єктами господарювання (сторони, що їх уклали, вважають, що колективний договір виконаний в повному обсязі).

Проблемні питання:

- нарахування заробітної плати за кваліфіковану працю в мінімальному розмірі, застосування праці в скороченому режимі робочого часу, приховування і видача заробітної плати в «конвертах»;

- наявність значної заборгованості із заробітної плати, зокрема через скрутне фінансове становище і збитковість більшості підприємств виробничої сфери, недостатність обігових коштів, спад обсягів виробництва, несвоєчасність розрахунків замовників за виконання робіт та надання послуг.

Зайнятість населення та ринок праці

Питання безробіття та зайнятості особливо гостро постали під час воєнного стану. Припинення або обмеження діяльності закладів торгівлі, громадського харчування, послуг, розваг та багатьох інших напрямків економічної діяльності негативно вплинуло на стан ринку праці.

За 9 місяців 2022 року послугами служби зайнятості скористались 7254 зареєстрованих безробітних (- 4% до відповідного періоду 2021 року). Через ведення воєнних дій відбулось зменшення обсягів виробництва, кількості працюючих підприємств на повний робочий день/тиждень, що призвело до зниження попиту на робочу силу. Кількість наявних вакансій з початку 2022 року налічувала 3585 одиниць (- 35% до відповідного періоду 2021 року).

Дисбаланс попиту та пропозиції робочої сили в розрізі професійно-кваліфікаційного складу та освітнього рівня запропонованих вакансій на ринку праці в 2022 році спричинив зменшення очікуваної кількості працевлаштованих осіб до 1817 (- 29% до відповідного періоду 2021 року).

Найбільша питома вага працевлаштованих безробітних припадає на такі галузі економіки, як: оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 22%; переробна промисловість (виробництво) – 20%; державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування – 9%; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 8%; освіта – 7%; професійна, наукова та технічна діяльність – 6%; транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність – 5%.

З метою забезпечення професійно-кваліфікаційного рівня шукачів роботи вимогам роботодавців, очікувана чисельність безробітних громадян, які проходять професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації у 2022 році очікується близько 166 осіб (+8 % до відповідного періоду 2021 року).

До участі у громадських роботах та суспільно-корисних роботах шукачі роботи, у тому числі зареєстровані безробітні, залучені не були.

За сприянням центру зайнятості до кінця 2022 року очікується забезпечити тимчасовою зайнятістю 15 осіб шляхом залучення до інших робіт тимчасового характеру.

В I півріччі 2022 року в громаді **створено 335 робочих місць**, що менше ніж в аналогічному періоді 2021 року на 741 місце або в 3 рази. Серед новостворених робочих місць: 149 – у юридичних осіб та 186 – трудових договорів укладено між підприємцями та найманими працівниками. Найбільше робочих місць створено в торгівлі – 109 (33%) та у сфері надання медичних послуг – 22 (7%).

Проблемні питання зайнятості населення та ринку праці:

- зменшення попиту на робочу силу через ведення воєнних дій;
- низький рівень заробітної плати заявлених роботодавцями вакансій на кваліфіковані робочі місця;
- дисбаланс попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці.

Надання соціальних послуг та соціальне забезпечення

В умовах військового вторгнення російської федерації соціальні послуги надаються екстренно (кризово). Така організація роботи забезпечує оперативне реагування на потребу в отриманні соціальних послуг.

Забезпечено прийом мешканців громади з різних питань соціального захисту, вживаються всі заходи по своєчасній підготовці документів для надання державних та місцевих соціальних гарантій: прийом здійснюється в Громадській приймальні, документи також приймаються за допомогою пошти та через скриньку, максимально проводиться роз'яснювальна робота та комунікація з мешканцями за телефонами та різними іншими месенджерами.

У загальному підсумку протягом 9 місяців 2022 року надано майже 213 тисяч послуг соціального характеру, в тому числі з 24 лютого – 185 тисяч послуг (на 57 тисяч більше ніж в аналогічному періоді 2021 року (156 тисяч) щодо оформлення документів для призначення та виплати державної соціальної допомоги, матеріальної допомоги, надання пільг, компенсацій та житлової субсидії.

53% сімей СМТГ (57 тисяч із 109 тисяч сімей) охоплені системою соціального захисту в частині отримання різних видів державної соціальної допомоги, компенсацій, житлових субсидій та пільг.

Різними видами державної соціальної допомоги користувалися 13% сімей міста, або 14 286 сімей, зокрема з числа малозабезпечених, сімей з дітьми, сімей осіб з інвалідністю з дитинства та дітей з інвалідністю, яким призначено та профінансовано допомоги в сумі 267,6 млн гривень.

25 тисяч домогосподарств отримували житлову субсидію (нараховано на 144,6 млн гривень), пільгами при оплаті за житлово-комунальні послуги користувалися 12 тисяч мешканців громади (нараховано на 70 млн гривень).

З початком збройної агресії росії проти України значно зросла кількість внутрішньо переміщених осіб: на обліку перебуває 18 770 осіб, з них з 24 лютого – 14 205 осіб (в 4 рази більше ніж в 2021 році). За 9 місяців нараховано допомоги на проживання 8 737 внутрішньо переміщеним особам в сумі 113,1 млн гривень.

Організована робота по оформленню документів для виплати компенсації витрат власникам житла, які безкоштовно прихистили у себе вдома внутрішньо переміщених осіб із постраждалих від війни регіонів. Здійснюється облік осіб, які виявляють бажання розмістити у своїх житлових приміщеннях переселенців. Для оформлення відповідної компенсації за вересень прийнято документи від 390 власників житла, факт розміщення внутрішньо переміщених осіб перевіряється з виходом за місцем розміщення ВПО, за наслідками якого визначається право даних осіб на отримання відповідної компенсації.

Одним із завдань соціального захисту населення СМТГ є надання допомоги особам, що знаходяться у складних життєвих обставинах, у вигляді натуральної допомоги.

Війна змусила повністю перебудувати напрямки роботи департаменту, поставивши в пріоритет саме забезпечення мешканців громади гуманітарною та благодійною допомогою.

З перших днів війни департаментом соціального захисту населення Сумської міської ради організовано моніторинг потреб мешканців громади в отриманні гуманітарної допомоги та забезпечено співпрацю з Головним Гуманітарним штабом, Першим Сумським гуманітарним штабом та благодійними фондами/організаціями для вирішення питання забезпечення потребуючих громадян гуманітарною допомогою. В результаті, на даний час видано та/або сприяли у видачі 6,8 тис. продуктивних наборів одиноким та одинокопроживаючим особам похилого віку, особам з інвалідністю, малозабезпеченим та багатодітним сім'ям, одиноким матерям, сім'ям, в яких виховуються діти з інвалідністю, внутрішньо переміщеним особам, опікунам над недієздатними повнолітніми особами, громадянам, що втратили роботу (надійшло 7,5 тис. запитів на отримання гумдопомоги).

До того ж працівники департаменту задіяні у видачі продовольчих товарів тривалого зберігання, які, в першу чергу, видавалися особам з числа багатодітних родин, сімей з дітьми з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, недієздатних повнолітніх осіб, осіб з інвалідністю, осіб, які перебувають на обліку в центрі зайнятості, отримувачів допомоги на дітей одиноким матерям та малозабезпеченим родинам, сімей з дітьми до 3-х років тощо (набори отримали 38 тисяч осіб зазначених категорій).

З червня здійснюється видача гуманітарної допомоги для внутрішньо переміщених осіб, яка отримана від міжнародної організації AVSI: отримали продуктивні набори 8,9 тис. переселенців. Щотижня в середньому видається 400-500 наборів.

З липня здійснювалась видача продуктивних наборів, які були надані некомерційною гуманітарно-продовольчою організацією World Central Kitchen: всього 14,4 тис. осіб похилого віку від 70 до 75 років отримали продуктивні набори.

416 представників домогосподарств громади, житло яких зруйновано або пошкоджено від ворожих ракетних ударів та артобстрілів, отримали гуманітарні набори, надані в рамках співпраці з фундацією AVSI.

253 членам сімей загиблих (померлих) захисників України видано 506 продуктивних наборів від гуманітарно-продовольчої організації World Central Kitchen (надані Першим Сумським гуманітарним штабом) та від міжнародної організації AVSI, видача триватиме й надалі.

Забезпечено підтримку мешканців громади шляхом надання встановлених Сумською міською радою додатково до державних соціальних гарантій, які фінансуються за рахунок коштів бюджету громади в рамках програм соціального спрямування **«Милосердя»** та **«Соціальна підтримка захисників України та членів їх сімей»**.

На виконання програми «Милосердя», відповідно до якої передбачені додаткові соціальні гарантії та пільги мешканцям громади, спрямовано 43,3 млн гривень. Заходами програми охоплено більше 58 тисяч громадян. Для реалізації заходів програми «Соціальна підтримка захисників України та членів їх сімей», якими охоплено більше 4 тисяч осіб, спрямовано 105,0 млн гривень.

У зв'язку із війною значна увага міської влади приділяється підтримці членів добровільних формувань СМТГ. Так, після запровадження воєнного стану добробатівці отримали різні види допомог на загальну 98,8 млн грн (одноразові виплати, щомісячна допомога в розмірі 6 500 грн, щомісячна допомога на вирішення соціально-побутових питань, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг).

На компенсацію перевізникам за пільговий проїзд окремих категорій громадян з бюджету громади направлено 30,0 млн гривень.

Виконуючи делеговані державою повноваження з бюджету громади профінансовано 4,0 млн грн власних коштів на виплату компенсації 520 фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі.

В 2022 році замість додаткових пільг по оплаті за житлово-комунальні послуги окремим категоріям громадян запроваджено надання відповідної матеріальної допомоги: 1 163 особи отримали допомогу на понад 2,5 млн гривень. Це сім'ї загиблих в Афганістані воїнів-інтернаціоналістів та сім'ї загиблих (померлих) захисників України, Почесні донори України, особи з інвалідністю по зору 1, 2 групи, онкохворі діти та діти, хворі на спінальну м'язову атрофію або бульозний епідермоліз, особи з інвалідністю з дитинства 1 та 2 групи з діагнозом ДЦП та діти з інвалідністю з діагнозом ДЦП.

Збільшено розмір щомісячної грошової допомоги дітям з інвалідністю, хворим на рідкісні (орфанні) захворювання, до 130% розміру прожиткового мінімуму (раніше було по 3 000 грн), яку отримують 19 дітей (виплачено понад 0,5 млн гривень).

1 604 громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 1 та 2, надано одноразову матеріальну допомогу на суму 1,7 млн гривень.

742 Почесних донори України отримали одноразову допомогу в розмірі 1,0 тис. гривень.

Дев'ятий рік поспіль товариство допомоги особам з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень «Феліцитас» є переможцем конкурсу з визначення програм, спрямованих на надання у територіальній громаді деяких видів соціальних послуг на базі інституту громадянського суспільства та в домашніх умовах, для виконання яких надається фінансова підтримка з бюджету громади. За 9 місяців надано фінансової підтримки даній організації в сумі 1,2 млн грн, що дало можливість надавати послуги 36 особам з інвалідністю, в тому числі 9 дітям з інвалідністю до 18 років (всього на рік передбачено 1,8 млн гривень).

Запорукою ефективного соціального захисту є система соціальних послуг, яка відповідає потребам громадян і орієнтована на покращання якості їхнього життя.

Комунальною установою *«Сумський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Берегиня»* надано понад 100 тисяч соціальних послуг 3 487 громадянам.

В період введення воєнного стану на території України територіальний центр не припиняв свою роботу. Соціальні робітники надавали заходи соціальної послуги догляду вдома згідно індивідуального плану, а також готували їжу для тяжкохворих у себе вдома і розносили підопічним, забезпечували гуманітарною допомогою та продуктовими наборами. Задовольняли потреби в ліках, виписках безкоштовних рецептів, коли було їх важко знайти в аптеках. Коли не працював громадський транспорт, було залучено транспорт установи та волонтерів для того, щоб соціальні робітники розвозили продукти харчування та ліки підопічним та ніхто не залишився без уваги та допомоги. Соціальні робітники виконували свої обов'язки, незважаючи на те, що існувала загроза їх життю та здоров'ю (з початку війни кількість осіб, які обслуговуються збільшилась на 1 473 особи).

Відділенням соціальної допомоги вдома територіального центру надаються більше 30 видів соціально-побутових послуг самотнім непрацездатним громадянам. 75 соціальних робітників надали послуги 951 самотнім та самотньо проживаючим непрацездатним громадянам.

Організовано співпрацю з волонтерським рухом «МИ ТУТ», в рамках якої працівниками терцентру та його відвідувачами надано допомогу для потреб ЗСУ, зокрема у виготовленні маскувальних сіток, маскувального одягу тощо.

Щотижня проводяться заняття «Групи здоров'я» на озері Чеха, в яких приймають участь від 10 до 15 осіб, проводяться заняття на факультетах *«Університету третього віку»*, якими в середньому постійно охоплено до 60 слухачів (всього 400 осіб похилого віку є постійними слухачами університету); 22 особам, які проходять гемодіаліз, надаються послуги *«Соціального таксі»*.

З початку введення воєнного стану значно збільшилась кількість громадян, яким надано благодійну допомогу у вигляді продуктів харчування, засобів особистої гігієни, медикаментів, одягу та взуття (1,7 тис. особам надано 3,4 тис. гумнаборів).

В рамках реалізації спільного проекту з ТОВ «Сумська паляниця» Меморандуму «Соціальний хліб» 300 одиноких громадян щотижня забезпечується хлібобулочними виробами (з 12.07.2022 надано безкоштовно 8,1 тис. виробів).

Будинком нічного перебування надано послуги 295 особам, з них 5 особам звільненим з місць позбавлення (обмеження) волі. Послугою притулку користуються щодня 35 - 40 бездомних осіб. На початку введення воєнного стану Будинок не припиняв свою роботу, а й навіть був переведений на цілодобовий режим роботи для того, щоб отримувачі соціальних послуг знаходилися у безпеці та отримували харчування та медичну допомогу.

Для отримувачів соціальних послуг постійно проводяться заходи просвітницького, профілактичного, правового напрямків. За звітний період проведено більше 200 таких заходів. Також проводяться майстер-класи, арт-заходи, заходи із трудотерапії та психологічної підтримки осіб.

Багато волонтерських, гуманітарних, релігійних організацій та небайдужих мешканців надають допомогу бездомним: за 9 місяців підопічним Будинку надано 80 благодійних обідів. Підопічні постійно забезпечуються продуктами харчування та речами бувшими у вжитку.

Працює комунальна установа «**Центр учасників бойових дій**» Сумської міської ради, до якої з початку року звернулося 2 127 осіб, з них: членів сімей Захисників України – 1 014. В тому числі вперше звернулися 36 Захисників та Захисниць України та 29 членів сімей. Всього надано 9 953 послуги.

Проблемні питання соціального захисту:

- враховуючи повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України значно збільшилась кількість осіб, зокрема похилого віку та з інвалідністю, які потребують соціального супроводу та надання соціальних послуг;
- загальне підвищення цін на продукти харчування, лікарські засоби, медичні препарати збільшує і кількість осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах, в тому числі і внутрішньо переміщених осіб, що прибувають до СМТГ, та потребують матеріальної допомоги, гуманітарної допомоги та отримання послуг соціального характеру.

Охорона здоров'я населення

Забезпечувалась стабільна робота закладів охорони здоров'я. Робота галузі характеризується такими основними показниками, а саме: проліковано хворих у денних стаціонарах на 2,1% більше, ніж за 9 місяців 2021 року (2,3 тис. осіб); проліковано хворих у звичайних стаціонарах – на 10,4% більше, ніж за 9 місяців 2021 року (38,1 тис. осіб); кількість відвідувань у поліклініках та ЦПМСД – на 12,8% менше, ніж за 9 місяців 2021 року (936,4 тис. випадків). Для стаціонарного лікування хворих у лікувальних закладах розгорнуто 1465 ліжок (+2,8% до відповідного періоду 2021 року).

З метою інформування населення щодо досягнень галузі охорони здоров'я міста проведено: 3 брифінги, 100 лекцій, 100 бесід, відбулося 9 виступів на радіо, 60 – по телебаченню, надруковано 90 статей в газетах та інтернет виданнях.

Усі структурні підрозділи галузі «Охорона здоров'я» щоденно працюють над покращенням, збереженням, а в багатьох випадках і порятунком життя хворих.

З метою збереження здоров'я населення СМТГ, поліпшення умов медичного обслуговування, підвищення якості надання медичних послуг з використанням сучасних медичних технологій у КНП «Центральна міська клінічна лікарня» СМР відбулось відкриття нового ЛОР- відділення та басейну для підводного витягання хребта; у КНП «Клінічна лікарня Святого Пантелеймона» СМР - урологічний центр на 30 ліжок та відділення паліативної допомоги на 40 ліжок; у КНП «Дитяча клінічна лікарня Св. Зінаїди» СМР – Сумський міський центр реабілітації для дітей з захворюваннями центральної нервової системи та опорно-рухового апарату на 20 ліжок, на базі існуючих приміщень в селі

В.Чернеччина відкрито фельдшерський пункт, в селі Битиця - пункт тимчасового базування медичного персоналу.

З метою покращення матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров'я за 9 місяців 2022 року було придбано обладнання та предметів довгострокового користування на суму 80,2 млн грн, в тому числі за рахунок коштів НСЗУ - 50,0 млн грн, державного бюджету – 11,9 млн грн, благодійна та гуманітарна допомога – 18,3 млн гривень (КНП «Центральна міська клінічна лікарня» СМР – 23,6 млн грн, КНП «Клінічна лікарня № 4» СМР – 8,2 млн грн, КНП «Клінічна лікарня № 5» СМР – 12,1 млн грн, КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» СМР – 4,6 млн грн, КНП «Клінічна лікарня Святого Пантелеймона» СМР – 18,0 млн грн, КНП «Клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії» СМР – 13,3 млн грн, КНП «ЦПМСД №1» СМР – 0,4 млн грн, КНП «ЦПМСД №2» СМР – 0,07 млн гривень).

Медичними закладами було проведено капітальних ремонтів на загальну суму 15,8 млн грн, а саме: КНП «Центральна міська клінічна лікарня» СМР – 5,1 млн грн (зокрема: капітальний ремонт систем киснепостачання відділення анестезіології з ліжками для інтенсивної терапії інфекційного відділення та операційного відділення головного корпусу – 0,7 млн грн та капітальний ремонт мобільної системи на основі С-дуги для флюороскопії та радіографії – 2,0 млн грн); КНП «Клінічна лікарня №4» СМР – 1,1 млн грн (зокрема: капітальний ремонт рентген кабінету – 0,9 млн грн, реконструкція системи електропостачання локальних об'єктів - 0,2 млн грн); КНП «Клінічна лікарня №5» СМР - 0,9 млн грн (зокрема: капітальний ремонт покрівлі поліклініки та операційної №6 операційного блоку хірургічного корпусу №1 - 0,7 млн грн); КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» СМР – 0,2 млн грн (зокрема, капітальний ремонт системи забезпечення медичним киснем з встановленням резервної кисневої станції – 0,2 млн грн); КНП «Клінічна лікарня Святого Пантелеймона» СМР – 1,3 млн грн (зокрема, капітальний ремонт будівель медичного закладу з утепленням стін, покрівлі, заміною покриття, заміною системи опалення – 1,2 млн грн); КНП «Клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії» СМР – 1,6 млн грн (зокрема: реконструкція будівлі жіночої консультації із заміною ліфта пасажирського – 0,7 млн грн; капітальний ремонт (заміна) лікарняного ліфта акушерського корпусу - 0,3 млн грн; заміна віконних блоків в акушерському корпусі – 0,3 млн грн); КНП «ЦПМСД №1» СМР – 4,9 млн грн (зокрема: капітальний ремонт амбулаторії по пр.Курський,111 – 3,7 млн грн та по вул. Герасима Кондратьєва – 1,1 млн грн); КНП «ЦПМСД №2» СМР – 0,7 млн грн (капітальний ремонт приміщень).

Проблемні питання галузі охорони здоров'я:

- значні витрати з бюджету СМТГ на медичне забезпечення певних категорій населення, пільги яким гарантуються державою, за відсутності чіткого розмежування рівня фінансування з державного та місцевого бюджетів;
- відтік медичних кадрів, що спричинений низьким рівнем заробітної плати;
- недостатнє оснащення медичним обладнанням закладів охорони здоров'я для приведення їх у відповідність до сучасних потреб;
- низький рівень здоров'я населення та недостатній рівень відповідальності населення за своє здоров'я.

Освіта

Введення в Україні воєнного стану позначилося на всіх сферах людського життя. Особливих змін зазнала і освітня галузь. У воєнний час освіта працює з єдиною метою — щоб дитина перебувала в безпечних умовах та отримувала якісні освітні послуги.

Для координації дій, з метою своєчасного ефективного реагування на можливі надзвичайні ситуації, з керівниками закладів освіти була створена група в Viber та WhatsApp, яка продовжує функціонувати у режимі 24/7.

Станом на 01.10.2022 на території СМТГ функціонує 46 закладів освіти, які надають освітні послуги дошкільнятам. Із них 45 комунальної форми власності (38 закладів дошкільної освіти, 1 навчально-виховний комплекс, 5 початкових шкіл, 1 багатопрофільний навчально-реабілітаційний центр), один – державної (ЗДО Національної поліції України). Проектна потужність закладів для дошкільнят становить 10110 місць.

Станом на 01.10.2022 у закладах дошкільної освіти відкрито 447 груп. Усього дошкільну освіту отримують 8831 дітей. Затверджено режим роботи вищезазначених груп, а саме: 5 груп з 4-годинним перебуванням дітей, 371 група з 10,5 годинним перебуванням дітей, 71 група з 12 годинним перебуванням дітей. Заклади дошкільної освіти здійснюють освітній процес за змішаною формою (в дистанційному форматі або очно за присутності батьків). Для 3950 дітей організовано очно освітній процес з терміном перебування від 1 до 2 годин у закладі освіти у присутності батьків відповідно затвердженого режиму та розкладу занять. Для 4870 вихованців здійснюється освітній процес в дистанційному форматі. Заняття проводяться синхронно та асинхронно на платформі Microsoft Teams, Google Meet.

Спостерігається тенденція до розвантаження закладів дошкільної освіти СМТГ. Сьогодні на 100 місцях виховується близько 100 дітей (у 2021 році – 102 дитини, у 2020 році – 108 дітей, у 2019 році – 118 дітей).

У 14 закладах дошкільної освіти було відкрито 23 інклюзивні групи, в яких виховується 41 дитина з особливими освітніми потребами.

Станом на 01.10.2022 у СМТГ функціонує 41 заклад загальної середньої освіти, в т. ч. 1 заклад приватної форми власності. У 40 закладах загальної середньої освіти комунальної форми власності функціонує 1088 класів (з яких 135 класів з інклюзивним навчанням) з контингентом 29572 учні.

У СМТГ функціонує 2 опорні школи, де навчається 731 учень. В опорних школах створений сучасний освітній простір, безпечне навчальне середовище, безбар'єрний доступ.

У період дії воєнного стану освітній процес здійснюється в умовах дистанційного навчання. З метою оцінки якості дистанційної шкільної освіти управління освіти і науки Сумської міської ради постійно здійснюється опитування батьків учнів 1-11 класів закладів загальної середньої освіти СМТГ.

Заклади освіти СМТГ забезпечили виконання Державного стандарту початкової освіти.

Педагогам забезпечено технічні можливості для належної організації навчання, зокрема, впровадження технологій дистанційного навчання. Протягом 2022 року по закладах загальної середньої освіти розподілено 97 ноутбуків та 156 хромбуків (у межах домовленостей Міністерства освіти і науки України та компанії «Google», у рамках продовження ініціативи «Ноутбук кожному вчителю») для педагогів з метою забезпечення дистанційної форми навчання в умовах воєнного стану.

Освітній процес за сімейною формою організовано для 157 здобувачів освіти, індивідуальною формою навчання (педагогічний патронаж) в 27 закладах освіти охоплено 111 учнів за різними типами навчальних програм, екстернатну форму було організовано для 16 здобувачів освіти (2 екстерни отримали базову загальну середню освіту, 14 – повну загальну середню освіту), вечірню форму - для 66 учнів.

Вперше 3378 учнів 4-х класів отримали свідоцтво про здобуття початкової освіти. 2601 учень 9-х класів закладів комунальної форми власності отримав свідоцтво про базову загальну середню освіту, із них 114 учнів – свідоцтво з відзнакою, 1320 учнів 11-х класів закладів комунальної форми власності отримали свідоцтво про повну загальну середню освіту, із них навчалися за екстернатною формою 14 учнів, за вечірньою – 22.

59 учнів закладів комунальної форми власності нагороджені золотою (45 осіб) та срібною (14 школярів) медалями. Учень приватної гімназії «Просперітас» нагороджений золотою медаллю.

Підвезення дітей, які проживають поза межею пішохідної доступності до Великочернечинського ЗЗСО та Стецьківського ЗЗСО, здійснюється трьома шкільними автобусами. Загалом організовано підвезення для 158 учнів та 25 педагогів. Двома автобусами здійснюється підвезення 35 дітей з особливими освітніми потребами до Сумського багатопрофільного навчально – реабілітаційного центру № 1 та НВК № 16.

Сьогодні в СМТГ працює 12 логопедичних пунктів у 24 школах міста. Вчителями - логопедами здійснюється усунення різних порушень усної і писемної мови, запобігання різним відхиленням мовного розвитку учнів, пропаганда логопедичних знань серед педагогів та батьків. У 2021-2022 навчальному році корекційну допомогу отримували 720 учнів, 58

отримували індивідуальні консультації. Всього охоплено логопедичною допомогою 778 учнів. Працювало 103 логопедичні групи у закладах загальної середньої освіти СМТГ

У II етапі учнівських олімпіад, які проведені в онлайн – режимі, взяли участь 853 учні закладів загальної середньої освіти СМТГ, що на 88 учнів більше у порівнянні з минулим навчальним роком. За підсумками журі II етапу учнівських олімпіад переможці отримали 263 дипломи. За рішенням журі I місце посіли 59 учасників, II місце – 82, III місце – 122.

У III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад взяли участь 117 учнів з 19 закладів загальної середньої освіти СМТГ, з яких 71 переможець (I місце – 28, II місце – 28, III місце - 15) представники закладів освіти СМТГ, що складає 60,6% результативності. Найбільшу кількість переможців підготувала Комунальна установа Сумська класична гімназія Сумської міської ради – 18 (23 учасники, 79% результативності).

Взяли участь у II (обласний) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН 48 учнів із 14 закладів загальної середньої освіти СМТГ. За результатами конкурсу учні сумських шкіл здобули 36 призових місць: 7 – I місце; 15 – II місце; 14 – III місце.

Дистанційно проведено II (міський) етап XII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, у якому взяли участь 90 учнів, за результатами виконаних завдань журі визначило 28 переможців.

У III (обласному) етапі XII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка. Переможцями визнано 7 учнів закладів освіти СМТГ (I місце – 3, II місце – 1, III місце 3).

У III етапі XXII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика взяли участь 88 учнів із 19 територіальних громад, 5 учнів закладів освіти СМТГ здобули призові місця (I місце – 4, III місце – 1).

Оновлено банк даних обдарованої учнівської молоді СМТГ. Загальна кількість обдарованої учнівської молоді 5557 учнів, з яких 36 переможців МАН, 71 – переможці учнівських олімпіад, 302 – переможці спортивних змагань.

Мережа позашкільних навчальних закладів (без ДЮСШ) не змінилася. У 4 закладах позашкільної освіти станом на 01.10.2022 навчається 9101 учень у 609 гуртках.

Заклади позашкільної освіти відвідують 111 вихованців, учнів, слухачів з особливими освітніми потребами, 22 дитини - сироти, 30 дітей з малозабезпечених сімей. Крім того, діють 2 наукових товариства, у яких навчається 371 учень.

Протягом 2021-2022 навчального року проведено 662 заходи, в яких взяли участь 25484 вихованців.

Інклюзивно-ресурсним центром №1 разом з управлінням освіти і науки Сумської міської ради та закладами освіти СМТГ продовжується реалізація проєкту «Підтримай дитину в умовах війни», який створений для підтримки та розвитку дітей. Його впровадження передбачає допомогу малюкам та їх батькам: знизити рівень стресу, впоратися з емоційним навантаженням та піклування про безпеку, розвиток малечі під час війни.

Спеціалістами ІРЦ №1 за підтримки AVSI та ГО «Емаус» реалізується проєкт «Освіта та захист ініціатив в умовах надзвичайних ситуацій для найбільш вразливих груп населення в Україні». В процесі рекреаційних занять діти краще адаптуються до соціуму, більше дізнаються про себе, знайомляться зі світом своїх почуттів та емоцій.

В рамках реалізації міжнародного проєкту «Освіта в умовах надзвичайних ситуацій», який реалізується в рамках співпраці управління освіти і науки Сумської міської ради з італійським благодійним фондом AVSI Foundation за підтримки інституцій ООН, для 20 педагогів шкіл проведено навчальний тренінг та організовано видачу 1000 шкільних рюкзаків, канцелярських наборів для учнів 1-11 класів пільгових категорій.

З метою покращення умов освітнього процесу та матеріально-технічної бази закладів освіти протягом 9 місяців 2022 року за рахунок коштів державного бюджету Департаментом освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації було передано обладнання і предмети довгострокового користування для навчальних кабінетів на суму 4,1 млн грн, від Міжнародного надзвичайного фонду допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) отримано ноутбуки на загальну суму 2,3 млн грн, після завершення

енергосервісного договору оприбутковано обладнання теплового пункту на суму 317,7 тис. грн, дарунки у вигляді благодійної допомоги на суму 208,1 тис. гривень.

Проблемні питання галузі освіти:

- обмежені технічні можливості у педагогів для якісної організації здобуття загальної середньої освіти, зокрема в умовах воєнного стану, карантинних обмежень та заборони на відвідування закладів освіти її здобувачами;
- необхідність послідовної імплементації положень Конвенції ООН про права дитини, розбудови ефективної системи захисту прав та інтересів дитини на рівні СМТГ в умовах децентралізації, створення дружнього до дітей середовища відповідно до міжнародних стандартів;
- недостатній рівень матеріально-технічної бази сучасних шкіл, невідповідність облаштування класу вимогам перебування в ньому дітей з особливими освітніми потребами (кабінетів психологічного розвантаження, ресурсних кімнат);
- необхідність застосування диференційованого підходу до дітей з особливими освітніми потребами для допомоги в підтримці кожній дитині відповідно до її потреб у закладах дошкільної освіти;
- застаріле технологічне обладнання харчоблоків, що унеможливує забезпечення повноцінного, якісного, здорового харчування учасників освітнього процесу;
- незадовільний стан пожежної сигналізації;
- зношеність внутрішніх мереж електропостачання, тепло-, водопостачання та водовідведення.

Культура, туризм

Кількість закладів культури СМТГ, що знаходяться у підпорядкуванні відділу культури Сумської міської ради, збільшилась за рахунок створення в місті Центру культури і дозвілля Сумської міської ради і становить 32 заклади (21 бібліотека Сумської міської централізованої бібліотечної системи, 5 мистецьких шкіл, 5 клубних установ у сільській місцевості та Центр культури і дозвілля Сумської міської ради).

У зв'язку з воєнним станом показники роботи бібліотек у порівнянні з аналогічним періодом 2021 року знизилась: кількість читачів – на 23,8 % (47,9 тис. чол.), відвідування на 16,7 % (211,5 тис. разів), книговидача – на 19,1 % (775,9 тис. видань). Натомість, робота бібліотек в інтернет-просторі була максимальна активною. Показник онлайн відвідувань перевищує 60,0 тис. разів. Кількість запропонованого інтернет-аудиторії бібліотечного контенту наближається до 7,0 тис. одиниць.

Рівень освітніх послуг, які надаються мистецькими школами, залишився стабільно високим, але, на жаль, контингент учнів дещо знизився (на 15,3 %) – складає 1587 учнів. Відсоток охоплення початковою мистецькою освітою дітей шкільного віку теж зменшився - до 5,2 відсотків.

За об'єктивних обставин знизилась і показники активності участі дітей в різноманітних конкурсних заходах. Серед 308 учасників – вихованців Сумських мистецьких шкіл, 300 – здобули перемогу. Результативність склала 97,4 % (у 2021 році - 87,3 %). Юні таланти стали переможцями таких відомих конкурсів, як: «Барви Полтави», Національний парад талантів (м. Київ), Алея зірок України (м. Київ), «Розправ крила, Україно!» (м. Одеса), «Україна – єдина!» (м. Київ), міжнародний конкурс «Арт зірка –фест» (м. Харків), «Валенсія арт-фест» (Іспанія) тощо.

31 випускник сумських мистецьких шкіл продовжив здобувати фахову освіту у вищих навчальних закладах України.

В зв'язку з введенням воєнного стану культурно-мистецьке життя не було таким яскравим та насиченим як в минулі роки. Проводились офіційні заходи з нагоди державних свят та відзначення Дня міста Суми. Всього було проведено 9 загальноміських культурно-мистецьких заходів, охоплено понад 6,0 тис. громадян. Головною темою усіх проведених заходів стало піднесення іміджу Збройних Сил України та віра в Перемогу, а одним з

головних напрямків діяльності галузі - піднесення національного духу, єдності та патріотизму населення.

Сумські бібліотекарі є активними учасниками акції «Теплі серця». При книгозбірнях облаштовані пункти прийому теплих речей, термо-білизни для військовиків, а також металевих бляшанок для виготовлення окопних свічок.

Центром культури і дозвілля Сумської міської ради під час проведення благодійних мистецьких заходів («Народжені вільними», «Дитяча майстерня Миру») та спільного з ГО «Мереживо» проєкту «Караоке на Романтиці» було зібрано на потреби ЗСУ 13,2 тис. гривень.

На державному обліку знаходяться 124 пам'ятки (19 археологічних, 85 - історичних, 15 - монументального мистецтва, 4 - садово-паркового мистецтва та 1 науки і техніки). Процес паспортизації за об'єктивних обставин призупинено (на даний час паспортизовано 68 об'єктів). Наразі головним питанням є збереження культурної спадщини від руйнування. Нажаль, за час військової агресії російської федерації була зруйнована пам'ятка історії місцевого значення «Братська могила радянських воїнів» в с. Битиця, інформація щодо якої узагальнена та подана до веб-порталу «Відновлення країни».

З метою збереження культурної спадщини та **розвитку туризму** створено реєстр краєзнавців міста та зібрано думки щодо концепції «Клубу краєзнавців». На даний момент проєкт припинено у зв'язку з введенням військового стану в Україні. З метою створення позитивного і конкурентоспроможного образу міста для місцевого жителя, туриста та підтримки патріотичного духу сумчан створено фото та відео контент, який використовується в соціальних мережах. Ведеться робота у сфері маркетингових комунікацій - ведуться та наповнюються сторінки в Facebook, Instagram, Telegram. Використовуються інструменти digital маркетингу для більш якісної взаємодії з цільовою аудиторією та ефективності туристичної галузі міста. Постійно оновлюється та наповнюється туристичний портал «Відвідайте Суми» (<https://visit.sumy.ua/>).

Відбувалось просування бренду серед українських лідерів думок, також за плідну співпрацю у сфері розвитку міста через просування бренду було нагороджено чотири підприємці міста.

Було створено проєкт «Суми – місто вільних людей» розроблений разом з Chokolad Agency та телеканалом СТС, яким було передбачено розміщення та просування 12 бігбордів та сітілайтів із написом «Суми – місто вільних людей» на вулицях міста та у електронних засобах комунікації. Створено нову брендовану локацію: патріотичний мурал «Суми вільні. Так було, так буде!», що знаходиться у дитячому парку «Казка».

Фахівці **КУ «Агенція промоції «Суми»** працювали над поширенням позитивних знань про місто Суми, його культурний потенціал. Проведені святкові майстер-класи для дітей віком від 5 до 10 років із виготовлення новорічних листівок. Встановлено новорічну фотозону з символом року у приміщенні Сумської міської галереї, паралельно з цим проходив конкурс на фото з тигриком. Проведено 2 кінопокази у рамках заходу «Історичний кіноклуб» до Дня пам'яті Героїв Крут та Дня героїв Небесної Сотні. 15 лютого 2022 року було організовано новий набір до «Школи амбасадорів м. Суми», де учасники школи змогли б отримали знання зі створення та реалізації проєктів туристичної направленості, та більше б дізналися про екскурсійну діяльність Агенції та про Бренд м. Суми. 19 лютого проведено майстер-клас з основ поетичного слова за участю літературного клубу «ExLibris».

У травні проведено традиційний мистецький фестиваль «Ніч музеїв» (спільний проєкт музеїв та галерей міста Суми), метою якого є популяризація музейно-галереїної справи та підтримки молодих митців. Було представлено 18 заходів на різних локаціях. Серед заходів, які змогли побачити містяни - театралізовані дійства, вистави, виставки, перфоменси, виступи сумських музикантів.

Проведено онлайн-квест до Дня захисту дітей (для дітей віком від 6 до 14 років), завданнями для яких було обрано історичну та краєзнавчу Сумську тематику, організовано та проведено благодійний проєкт «VeloLife». Проведено конкурс малюнків для дітей віком від 6 до 11 років «Україна мій дім!», реалізовано проєкт «Вишиванка» - оновлено малюнок на пішохідній зоні вулиці Соборна.

У період з 01.01.2022 по 24.02.2022 у Сумській міській галереї було презентовано 7 виставок художників із м. Суми та інших міст України.

Проблемні питання у сфері культури та туризму:

- застаріла матеріально-технічна база закладів культури; необхідність проведення капітальних та поточних ремонтних робіт в закладах культури;
- необхідність оновлення бібліотечних фондів;
- необхідність комп'ютеризації сільських бібліотек;
- відсутність облікової документації на деякі об'єкти культурної спадщини;
- низька впізнаваність та недостатньо позитивний туристичний імідж СМТГ;
- малорозвинена туристична інфраструктура;
- відсутність інновацій в туристичній галузі;
- незначна кількість розроблених туристичних маршрутів;
- негативний вплив військового стану на малий та середній туристичний бізнес.

Фізична культура і спорт

Галузь «Фізична культура і спорт» має досить високий рівень розвитку. Фізкультурно-спортивні послуги надають 7 закладів, у тому числі: 4 дитячо-юнацькі спортивні школи Сумської міської ради, 2 – комплексні ДЮСШ управління освіти і науки, міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх». В рамках реалізації Програми розвитку фізичної культури і спорту СМТГ спрямовуються кошти бюджету СМТГ на: проведення спортивно-масових заходів (навчально-тренувальних зборів і змагань); утримання 6-ти дитячо-юнацьких спортивних шкіл (КДЮСШ № 1, КДЮСШ № 2, КДЮСШ «Суми», КДЮСШ єдиноборств, ДЮСШ з вільної боротьби, СДЮСШОР В.Голубничого з легкої атлетики); надання фінансової підтримки 5 ДЮСШ (Сумська міська ДЮСШ «Спартак», ДЮСШ «Спартаківець», ДЮСШ «Україна» ПО ПАТ «Сумбуд», міська ДЮСШ «Колос», ДЮСШ «Авангард»); утримання міського центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»; надання фінансової підтримки комунальним підприємствам «Муніципальний спортивний клуб з хокею на траві «Сумчанка», «Футбольний клуб «Суми»», «Муніципальний спортивний клуб «Тенісна Академія»; виплата стипендії 30 талановитим спортсменам, виплата премії 5 провідним тренерам. Крім цього була надана фінансова підтримка громадській організації «Академія футзалу «Футзальний клуб «Суми».

Станом на 01.10.2022 на території міста розташовані 139 площинні спортивні споруди, в тому числі: 34 - майданчиків з тренажерним обладнанням та нестандартним спортивним обладнанням; 18 - тенісних кортів, 14 - футбольних полів, 73 - інших майданчиків.

Загальна кількість вихованців, учнів, студентів, які охоплені фізкультурно-оздоровчою діяльністю 49,6 тис. осіб (-7,1%), відвідують заняття з фізичної культури – 47,0 тис. осіб (+1,3%), з них дітей і підлітків віком від 6 до 18 років – 27,0 тисяч.

У місті функціонує 22 дитячо-юнацьких спортивних школи, в яких 370 тренерів-викладачів проводять роботу з 6,5 тис. вихованцями по 50 видах спорту, з яких присвоєно спортивні розряди: 3 майстра спорту України міжнародного класу; 6 майстрів спорту України; 76 кандидатів в майстри спорту України; 143 спортсмени перших розрядів; 340 других та третіх спортивних розрядів. У місті працює міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», у підпорядкуванні якого функціонує 7 клубів за місцем проживання та стадіон «Авангард» з тренувально-спортивним комплексом. З метою залучення мешканців міста до здорового способу життя працюють групи: туристичний клуб, велоклуб «Суми», група загально-фізичної підготовки, три групи з футболу серед ветеранів, міні-футболу та плавання. Центром організовано та проведено 11 змагань для різних верств населення, в яких взяло участь понад 1,0 тис. осіб.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації із запланованих 67 заходів проведено 16 заходів (23,9%), а саме: 8 відкритих чемпіонатів міста з плавання, біатлону, баскетболу, тенісу, легкої атлетики, вуличного футболу, плавання на відкритій воді, футзал серед команд аматорів; урочисті заходи до дня фізичної культури та спорту України з

нагородження кращих фахівців, тренерів, спортсменів та ветеранів спорту; навчально-тренувальний збір з дзюдо; забезпечено участь провідних спортсменів міста та їх тренерів у 6 змаганнях різних рівнів (волейбол, жим штанги лежачи, пауерліфтинг, вільна боротьба, спортивна аеробіка).

Проводилися зустрічі та відзначення спортсменів, які досягли високих результатів в спорті, прославляючи м. Суми на Дефолімпійських іграх 2022 року Петренка Дмитра – срібний призер з кульової стрільби, Затилкіна Анна – срібна призерка з волейболу пляжного, Марченко Таїсія – чемпіонка Кубка світу зі спортивної акробатики, Літовцев Ростислав – срібний призер чемпіонату Європи з армспорту та їх тренерів – Медведєву Г.В., Затилкіна В.В., Коржову В.Ю., Літовцева Є.А., Дідоренко Єлизавета – бронзова призерка кубку України з самбо, Сонних Валерій – бронзовий призер чемпіонату Європи з карате, Хомула Артем – переможець континентального Кубка Європи, бронзовий призер Кубка Європи з дзюдо, Рикун Анна – дворазова рекордсменка Світу з пауерліфтингу.

Проблемні питання галузі фізичної культури і спорту:

- недостатня кількість сучасних спортивних комплексів для підготовки спортсменів, проведення змагань, у тому числі всеукраїнського та міжнародного рівнів (створення критого мініманежу з біговими доріжками та футбольним полем для навчально-тренувальних занять вихованцям ДЮСШ, покращення та благоустрій застарілих тенісних кортів, будівництво стадіону з хокею на траві тощо);

- недостатня кількість сучасних спортивних майданчиків, здатних задовольнити потреби жінок і чоловіків різного віку у щоденній руховій активності;

- недостатній рівень інформування суспільства про перспективи та привабливість спортивної кар'єри, що зменшує мотивацію населення до систематичних занять фізичною культурою і спортом;

- невідповідність матеріально-технічної бази для забезпечення фізкультурно-оздоровчої діяльності потребам населення за місцем проживання, роботи та в місцях масового відпочинку;

- недостатній рівень забезпечення спортивним інвентарем та обладнанням закладів, що здійснюють розвиток фізичної культури і спорту в СМТГ.

Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Діяльність відділу молодіжної політики Сумської міської ради спрямована на необхідності самореалізації та розвитку потенціалу молоді громади, її участі та інтеграції у суспільне життя, що розвиватиме їх національну свідомість на основі суспільно-державних цінностей та відповідального громадянства, надаватиме молоді можливості для успішної реалізації і соціалізації, підвищить рівень їх громадянських компетентностей, спроможності бути самостійними, життєстійкими, активними, патріотичними і відповідальними учасниками суспільного життя.

З 01 лютого 2022 року створено комунальну установу «Молодіжний центр «Романтика» Сумської міської ради. Завдяки її роботі громада отримала осередок для практичної роботи з молоддю. Установа є своєрідним хабом та платформою для реалізації та втілення молодіжних ініціатив, що сприяє загальному розвитку молодих людей, їх громадянській освіті, популяризації здорового способу життя, волонтерства, молодіжного підприємництва, підвищення рівня мобільності молоді тощо.

З березня 2022 року на базі КУ «Молодіжного центру «Романтика» СМР функціонує волонтерська платформа «СпівДія», створена за підтримки офісу Президента України, Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства молоді та спорту України.

Протягом звітної періоду відділом спільно з КУ «Молодіжного центру «Романтика» СМР проведено: тренінгові заняття онлайн на теми: «Українська національна ідентичність», «Волонтерство. Власний досвід», «Журналістика у волонтерській діяльності».

Організовано благодійний онлайн-концерт #ДоброгоВечораМиЗСумщини. Мета концерту: збір коштів для Сумського добробату. За зібрані кошти (4 550 грн) було придбано тактичні перчатки для військових.

Проведено зуми на теми: «Лікуй моє слово», «Мистецтво під час війни», «Навчання під час війни. За та проти».

Проведено заходи до Дня Європи в Україні: вікторина до Дня Європи та ранкова руханка «Ми ЕУкраїна». До заходів були залучені студенти ЗВО.

За підтримки проекту Представництва ЄС в Україні «Інформаційна підтримка мереж ЄС в Україні», відділом молодіжної політики Сумської міської ради, КУ «Молодіжного центру «Романтика», Інформаційним центром Erasmus+ Youth та Європейським корпусом солідарності в Україні у партнерстві з ГО «Центр євроініціатив» та за інформаційної підтримки ресурсного центру SALTO-YOUTH EEAC (Польща), ГО «Millenium Training and Development Institute» (Молдова) організовано онлайн-зустріч: «Вихід Є! Можливості та підтримка української молоді в Україні та ЄС».

До Міжнародного дня захисту дітей організовано благодійний захід «Захисти дитину – збережи майбутнє» на території СНАУ.

3 липня 2022 року на базі КУ «Молодіжного центру «Романтика» СМР за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України реалізовується проект «ВільноХаб» в рамках програми «Мріємо та діємо». Проект націлений на підсилення спроможності організацій та установ у громадах. Надання послуг для різних груп молоді, в тому числі ВПО, а саме тих послуг, на які різко підвищився попит у зв'язку із війною в Україні.

3 нагоди святкування Дня молоді відділ долучився до проекту Мінмолодьспорту «Щоденник молоді, яка вражає» - це інформаційна платформа, на якій відображені яскраві приклади та історії внеску молоді в нашу спільну перемогу. Підготовлено інформацію про керівника волонтерської платформи «СпівДія Хаб Суми» Лисенка Олега та головного спеціаліста відділу молодіжної політики Янченка Сергія. Щоденник розміщено на порталі «Активізм з нуля: готові рецепти змін», який розроблено в рамках співпраці Міністерства молоді та спорту в Україні в рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Молодь, як провідник української національної ідентичності», який реалізується IREX, за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в Україні.

З метою відзначення Дня молоді проведено наступні заходи: «Один день з життя волонтера», «Орен тіс «Підприємці», «Що зараз на думці?», «Спорт, як шлях до перемоги», молодіжна зустріч «Дій».

До Дня Незалежності України проведено молодіжну психологічно-інтелектуальну гру «Запитай себе». Залучено студентську та учнівську молодь.

З метою відзначення 367-ї річниці з Дня заснування міста Суми організовано та проведено майстер-клас з розпису еко-торбинок «SUMKA IS MY STYLE» та фото зону арт-інсталяції «Суми-єднають».

3 вересня реалізовується програма соціально-культурної інтеграції молоді «Доброго вечора, ми з України», що реалізується ГО «Молодіжна Платформа» у партнерстві з Міністерством молоді та спорту України. Проект спрямований на інтеграцію та адаптацію молоді в Сумській міській ТГ.

Фахівцями КУ «Молодіжний центр «Романтика» та Молодіжною радою при Сумській міській раді проводиться робота з реалізації проекту «Active Citizens Camp – онлайн-табору на тему: «Соціальної згуртованості громад» від House of Europe, ГО «Місто Активних Громадян» та British Council Ukraine.

Відділом молодіжної політики підписано меморандум про співпрацю з кафедрою туризму Сумського національного аграрного університету. Метою меморандуму є сприяння розвитку молодіжної політики (через туризм) шляхом організації зустрічей, екскурсій, конференцій та розробки спільних проектів для студентської молоді.

В Управлінні «Служба у справах дітей» Сумської міської ради на обліку знаходилось 312 дітей (+2,0% до відповідної дати 2021 року), з них 267 дітей, які перебувають у сімейних формах виховання (+3,5%), зокрема під опікою – 227 (+0,9%). Було взято на облік 41 дитину, яка залишилася без піклування батьків. Всім було надано статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Із них: 25 – влаштовано під опіку, 11 – до державних закладів, 3 – тимчасово влаштовано в сім'ї родичів, знайомих, 2 – влаштовано у патронатні сім'ї.

Функціонує 5 дитячих будинків сімейного, у яких виховується 34 дитини, та 8 прийомних сімей (-11,1%), на вихованні яких перебуває 9 дітей.

На обліку дітей, які можуть бути усиновлені, перебуває 45 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (-6,3%), на обліку кандидатів в усиновлювачі перебуває 10 кандидатів (у 2 р. б.). Протягом звітнього періоду усиновлено 3 дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

З метою контролю за умовами утримання і виховання дітей систематично здійснюється перевірка умов проживання дітей. За 9 місяців 2022 року було здійснено 175 обстежень. З батьками проведено роз'яснювально-профілактичні бесіди, з метою підняття їх виховного потенціалу, розвитку батьківської компетентності.

Проведено святкові заходи для дітей, які перебувають на обліку в управлінні «Служба у справах дітей» (охоплено 32 дитини).

Сумським міським центром соціальних служб з метою подолання складних життєвих обставин було охоплено соціальними послугами 432 сім'ї.

Результати здійснення соціальної роботи за 9 місяців 2022 року: надано психологічну допомогу – 412 особам, надано сприяння в оформленні/відновленні документів, у тому числі для призначення соціальних виплат – 86 особам, надано юридичну допомогу, в тому числі допомогу в складанні позовних заяв та інших юридичних документів – 77 особам, надано гуманітарну допомогу – 309 сім'ям. Робота щодо виявлення сімей з дітьми та осіб, які належать до вразливих груп населення, або перебувають в складних життєвих обставинах та потребують соціальної допомоги, проводиться постійно.

Послугами центру охоплена 65 сімей, в яких виховується 106 дітей, що мають ризик соціального сирітства або таких, батьки яких ухиляються від виконання батьківських обов'язків.

Було опрацьовано потребу кожного отримувача соціальних послуг в наданні гуманітарної допомоги. Для надання допомоги були залучені ресурси громади, волонтери, громадські та релігійні організації. 309 сімей, в яких виховується 601 дитина, отримали адресну допомогу у вигляді продуктових наборів, дитячого харчування, дитячих засобів гігієни, дитячого одягу та взуття, канцелярського приладдя, іграшок та солодощів.

Під соціальним супроводженням Центру перебуває 8 прийомних сімей, та 5 дитячих будинків сімейного типу. З початку року у 4 патронатних родинах на тимчасовому утриманні перебувало 6 дітей. У зв'язку з воєнним станом діти, які перебували в парах «наставник-дитина» були евакуйовані за кордон. Отже, напрямок роботи щодо пошуку кандидатів у наставники та їх навчання призупинено.

27 сімей опікунів/піклувальників, в яких виховувалось 29 дітей отримали комплекс послуг в рамках соціального супроводження.

Проводиться робота з попередження насильства в сім'ї та гендерно зумовленого насильства. Профілактичною роботою було охоплено 53 сім'ї.

Протягом звітнього періоду до центру звернулося 123 осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. В ході консультування осіб даної категорії вирішувались питання постановки на квартирний облік, поселення до соціального гуртожитку, соціальної адаптації.

За звітній період в **комунальній установі «Центр матері та дитини»** 100% клієнтів, які звернулись до установи, отримали послугу тимчасового проживання. За результатами проведеної роботи: оформлено соціальну допомогу – 11 особам, оформлено/відновлено документи (свідоцтво про народження дитини, відновлено паспорт, форма №13, ПІН та ін.) – 5 особам, налагоджено стосунки з соціальним оточенням, сім'єю – 10 особам, надано навички по догляду за дитиною – 34 особам, організовано медичне обстеження – 34 особам, надано гуманітарну допомогу – 23 особам. З клієнтами проводилися індивідуальні та групові заняття з курсу «Школа молодій матері» (надання навичок догляду за дитиною), «Усвідомлене батьківство» (формування материнського потенціалу, батьківської відповідальності), «Мистецтво організації побуту» (навички самообслуговування та ведення домашнього господарства), «Підготовка матері до проживання в умовах воєнного стану», «Поведінка під час повітряної тривоги», «Евакуація. Алгоритм дій», тощо. Були проведені святкові заходи до Різдва Христового, Міжнародного дня захисту дітей, Дня Незалежності,

Дня Українського козацтва. Було залучено кошти фонду ГО «Ліга сучасних жінок», створення та організація роботи ігрової кімнати. З початку року до установи поселено 16 жінок та 19 дітей.

В громаді проживає 1 180 **багатодітних сімей**, в яких виховується 3 820 дітей, в тому числі 55 родин, де виховується 5 і більше дітей. Кількість багатодітних сімей в порівнянні з минулим роком зменшилась на 5% (57 сімей), що може бути пов'язано із війною та, відповідно, евакуацією таких сімей за межі України або в інші регіони країни. Із загальної кількості сімей отримують допомогу малозабезпеченим сім'ям 267 родин (23%), допомогу при народженні дитини – 95 жінок (8%), допомогу на дітей одиноким матерям – 54 жінки (5%), допомогу на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях, а саме на третю і кожен наступну дитину до досягнення дитиною 6 річного віку – 843 родини, користуються пільгами при оплаті за житлово-комунальні послуги – 333 сім'ї.

За кошти бюджету громади 6 багатодітним сім'ям, де виховуються 2 та більше дітей з інвалідністю виплачено одноразову матеріальну допомогу в розмірі прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку на 14 дітей (*35,6 тис. гривень*).

Прийнято 122 заяви від батьків або осіб, що їх замінюють, щодо оздоровлення дітей пільгових категорій в дитячих центрах України та 179 заяв – в позаміських закладах оздоровлення та відпочинку.

В січні-лютому 2022 року за путівками, виділеними Міністерством соціальної політики України, організовано направлення 11 дітей пільгових категорій до дитячих центрів «Артек-Прикарпаття», «Соколята».

У зв'язку з існуючою загрозою ракетних ударів відкриття закладів оздоровлення та відпочинку дітей на території СМТГ, а також направлення дітей на оздоровлення та відпочинок до інших регіонів після 24.02.2022 не проводилось.

Отримано інформацію про 205 випадків вчинення **домашнього насильства відносно** 172 осіб, в т.ч. щодо 30 осіб насильство вчинялось неодноразово.

Всіх постраждалих проінформовано про заклади, в яких вони можуть отримати допомогу, про можливість тимчасового проживання в Сумському обласному центрі соціально-психологічної допомоги. До мобільної бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим від домашнього насильства, яка діє при Сумському міському центрі соціальних служб з 01.08.2022, спрямовано 41 повідомлення про вчинення домашнього насильства, мобільною бригадою здійснено виїзди за місцем проживання постраждалих, їм було надано психологічну допомогу та консультації із соціальних послуг, 32 з цих осіб взято на облік та є отримувачами соціальних послуг, щодо 12 осіб здійснюється соціальний супровід.

З особами, які спричинили насильство, проведено профбесіди, їх офіційно попереджено про недопустимість таких дій, складено протоколи про вчинення адмінправопорушення, винесено 199 термінових заборонних приписів. На обліку поліції перебувають з приводу вчинення домашнього насильства 374 особи.

Проводяться просвітницько-профілактичні заходи щодо популяризації сімейних цінностей, забезпечення рівних прав жінок і чоловіків, запобігання домашньому насильству та торгівлі людьми. Налагоджено співпрацю з закладами освіти, культури, охорони здоров'я, громадськими організаціями.

Проблемні питання у сфері підтримки сім'ї, дітей та молоді:

- складність працевлаштування та пошуку першого робочого місця молоді;
- низький рівень участі молоді у суспільно-політичному житті міста і формуванні політики з питань, що впливають на її життя;
- недостатня налагодженість постійної партнерської співпраці з інститутами громадянського суспільства, що мають відігравати вирішальну роль у формуванні системи національно-патріотичного виховання;
- розповсюдження негативних соціальних явищ серед дітей та молоді;
- обмеженість державної підтримки на забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, що перебувають на квартирному обліку;

- обмеженість можливості працевлаштування батьків, які опинилися в складних життєвих обставинах;
- складність влаштуванням дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування старшого віку, сімейних груп, які перебувають у закладах інституційного догляду до сімейних форм виховання;
- недостатній рівень попередження сімейного неблагополуччя, посилення відповідальності батьків за виховання дітей, відновленням виховної функції сім'ї та повернення до біологічних сімей дітей після перебування у закладах державного утримання;
- низький виховний потенціал деяких сімей, в наслідок чого, діти вилучаються з біологічних родин та потребують подальшого тимчасового влаштування до інституційних закладів та альтернативних форм сімейного виховання (прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, сім'ї патронатних вихователів);
- недостатність популяризації послуги з наставництва;
- низький рівень доходів багатодітних сімей в розрахунку на 1 особу, і як наслідок, недостатня платоспроможність в зв'язку з постійним зростанням цін на товари та послуги;
- існування домашнього насильства та торгівлі людьми;
- відсутність на території громади закладу (притулку) для цілодобового тимчасового проживання (перебування) осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Громадянське суспільство, інформаційний простір, інформаційні технології ***Інформаційний простір***

Здійснюється цілеспрямована робота в сфері інформаційного забезпечення мешканців територіальної громади щодо діяльності Сумської міської ради, її виконавчого комітету та міського голови, а також актуальних питань життєдіяльності міста, області та держави в цілому.

Від першого дня повномасштабної збройної агресії РФ до України виконавчими органами Сумської міської ради надавалась оперативна та достовірна інформація про діяльність влади громади у період війни. Зокрема, щодо вирішення безпекових питань, оголошення повітряних та артилерійських тривог, життєдіяльності громади, організації «зелених коридорів», роботу закладів охорони здоров'я, магазинів, аптек, громадського транспорту, надання гуманітарної допомоги, підтримку ЗСУ та підрозділів територіальної оборони тощо.

З метою більш оперативного інформування мешканців значно більше уваги було приділено соціальним мережам. Так, суттєво збільшилася кількість підписників на телеграм-канал «Сумська міська рада інформує» – до 5,8 тисяч. На ньому систематично та оперативно оновлювалася уся інформація, яка потребувала широкого оповіщення, допомагаючи охопити більшу цільову аудиторію разом з офіційним акаунтом Сумської міської ради та міського голови Олександра Лисенка у Фейсбук. Кількість підписників останнього збільшилась до понад 50 тисяч. Також створено телеграм-канал міського голови, на який вже підписано понад 6,5 тисяч користувачів.

Забезпечується ведення акаунту «Сумська міська рада» у Фейсбук, де нині нараховується понад 11 тисяч читачів. Тут поширюються новини з офіційного сайту Сумської міської ради, міського голови, надаються відповіді на запитання та коментарі користувачів. Також діє акаунт Департаменту комунікацій та інформаційної політики.

При Сумській міській раді акредитовано 40 журналістів періодичних видань і телерадіокомпаній, електронних ЗМІ, які запрошуються на всі загальноміські заходи, засідання постійних депутатських комісій, виконавчого комітету, сесії Сумської міської ради тощо. Для представників мас-медіа організуються брифінги, прес-тури, прес-конференції та інші медіа-заходи (80 заходів з початку 2022 року), готуються прес-релізи, інформаційні повідомлення та коментарі.

Організуються виступи членів виконавчого комітету, посадових осіб структурних підрозділів, депутатів міської ради на радіо та телебаченні. Забезпечено функціонування

системи інформаційного обміну з місцевими засобами масової інформації через соціальні мережі.

Діяльність Сумської міської ради, її виконавчого комітету, структурних підрозділів висвітлюється на телеканалах АТВ, СТС, Діва-радіо, FM-радіо, в газетах «Ваш шанс», «Всі Суми Панорама Медіа». Вийшов один номер бюлетеня «Офіційний вісник Сумської міської ради».

Здійснюється адміністрування офіційного веб-сайту, створюються нові рубрики та сторінки відповідно до потреб виконавчих органів Сумської міської ради та з метою поліпшення інформування мешканців про діяльність органів місцевого самоврядування.

На офіційному сайті Сумської міської ради збільшено обсяг інформації, яка стосується дій громадян під час особливого періоду. Створено та систематично оновлюється розділ «Суми: воєнний стан», де зібрані тематичні інформаційно-роз'яснювальні матеріали, новини та нормативні акти.

Щодня на Інформаційному порталі Сумської міської ради розміщується до 8-10 повідомлень у рубриці «Новини», а також матеріали виконавчих органів Сумської міської ради та комунальних підприємств за напрямками їх діяльності, здійснювалися онлайн-трансляції, існує архів відеоматеріалів тощо. Щотижня у новинній стрічці сайту близько 50 інформаційних повідомлень.

Новини з офіційного сайту систематично поширюються/ передруковуються іншими інтернет-ресурсами, у тому числі й всеукраїнськими. Крім того, їх оприлюднювали на своїх шпальтах друковані ЗМІ. Таке поширення окремих новин ЗМІ доходило до 10-15 джерел.

Кількість публікацій на сайті, пов'язаних із висвітленням діяльності Сумської міської ради, її виконавчого комітету, структурних підрозділів та міського голови, склала 27 254.

У мережі Youtube діє канал Сумської міської ради, де розміщуються відеоматеріали з діяльності органу місцевого самоврядування, а також он-лайн трансляції сесій Сумської міської ради, засідань постійних депутатських комісій, виконавчого комітету, апаратних нарад при міському голові.

Кількість переглядів відеоматеріалів на каналі у 2022 році – 1035,8 тисяч (наростаючий показник).

У перші два місяці року активно здійснювалося оновлення та оптимізація матеріалів акаунту «Виконавчий комітет Сумської міської ради» на Єдиному веб-порталі відкритих даних. Певний час така робота була призупинена через закриття доступу до порталу. Нині вона відновлена.

Започатковані інформаційні кампанії серед мешканців щодо дій під час воєнного стану, безпеки життя, енергоощадності та інші. З метою поширення інформації про місто втілюється проєкт «Суми – вільні, сумчани – нескорені!». У його рамках випущено та погашено марку, присвячену місту, розроблено інформаційні матеріали тощо.

За ініціативи Департаменту комунікацій та інформаційної політики започатковано роботу Інформаційного центру з гуманітарних питань. Приймались дзвінки від мешканців громади щодо надання гуманітарної допомоги, виплат від держави, щодо пошкодженого майна, роботи структурних підрозділів міської ради та комунальних підприємств і закладів, транспорту, магазинів, організації виїзду з міста та багато інших. Сумчанам надавалися консультації, роз'яснення, сприяння у вирішенні їх проблемних питань. Кількість таких звернень на день доходила до 50.

Розвиток громадянського суспільства

Сумська міська рада здійснювала заходи з метою залучення громадськості до вирішення питань життєдіяльності СМТГ, участі у підготовці проєктів рішень виконавчого комітету та міської ради, впровадження інструментів партиципації та електронної демократії, спільної реалізації проєктів, програм та заходів, ініційованих громадськими об'єднаннями тощо.

У зв'язку з повномасштабною агресією росії в Україну, в цілому у громаді, абсолютно зросли рівень патріотизму та національної самосвідомості.

Суттєво активізувався волонтерський рух, діяльність благодійних організацій, збір та доставка гуманітарних вантажів, надання гуманітарної допомоги потребуючим.

Також величезну підтримку мешканці громади, громадські об'єднання надають підрозділам Збройних сил України, теророборони та добровольчих формувань.

Представники влади громади спрямовують зусилля на співпрацю та підтримку ініціатив громадськості за гуманітарним та безпековим напрямками.

В рамках партнерства та за підтримки ГО «Сумська платформа реформ» розпочато проведення на території СМТГ перейменування топонімів, пов'язаних з країною-агресором. Створено робочу групи з проведення експертного обговорення дерусифікації топонімів у СМТГ у складі експертів, науковців, красзнавців, громадських активістів та посадовців. Мешканці громади через спеціальну гугл-форму подали 129 пропозицій щодо перейменування. З врахуванням пропозицій мешканців та експертної спільноти робоча група сформувала перелік з 217 топонімів, які пропонується «дерусифікувати». До переліку увійшли 184 назв на території міста та 33 – по старостинським округам.

У рамках відзначення Днів Європи в Сумах відбулися низка публічних та онлайн-заходів: мистецька виставка «З Європою в серці», творчі відеовітання «Україна дякує Європі!» від спортсменів, музикантів та школярів, які разом з батьками виїхали з Сум та знайшли собі тимчасові домівки майже у всіх 27 країнах Євросоюзу. В рамках партнерства з ГО «Освіта впродовж життя», Інформаційним центром ЄС у м. Суми та науковцями СумДУ, за підтримки European Union in Ukraine, відбувся захід «День кар'єри», на якому в формі панельної дискусії «Сучасний етап інтеграції до Європейського Союзу: нові можливості для України та українців» обговорювали нові можливості та виклики, що з'явилися перед університетами та підприємствами міста Суми, роль європейських програм і партнерів у подальшому розвитку громади.

В рамках реалізації Стратегії інтеркультурного розвитку м. Суми Департамент комунікацій та інформаційної політики Сумської міської ради втілює низку соціальних проєктів щодо взаємодії та гуманітарної допомоги між спільнотами національних меншин, зокрема єврейською та ромською громадами. Також ініційована та проведена онлайн-зустріч місцевих координаторів щодо пошуку нових шляхів співробітництва, поширення в Європі інформації про війну в Україні. У жовтні у рамках програми за сприяння ГО «Освіта впродовж життя» та Інформцентром ЄС у м. Суми також був проведений інформаційний захід «День кар'єри» за темою «Інтеркультурний розвиток міста в контексті викликів війни і можливостей Євроінтеграції».

На засідання виконавчого комітету, пленарні засідання сесій міської ради є вільний доступ представникам ІГС, мешканцям громади, які беруть активну участь у обговоренні та розгляді питань життєдіяльності громади, реалізації місцевої політики.

Міський голова, його заступники, секретар міської ради беруть участь у зустрічах з мешканцями, на яких обговорюються шляхи вирішення проблем сумчан, напрацювання механізму співпраці влади та громади.

На Інформаційному порталі Сумської міської ради оприлюднювалися повідомлення про можливість участі у конкурсах (програмах, проєктах) з метою отримання грантів та міжнародного фінансування.

Надавалося сприяння у реалізації права громадян на проведення мирних акцій та зібрань з метою захисту їх прав та інтересів. Протягом 10 місяців 2022 року в м. Суми було проведено 54 масові заходи.

Громадські організації залучались до відзначення державних та пам'ятних дат.

З метою діалогу між духовними лідерами громади та представниками влади започатковано практику проведення Молитовних сніданків за участі представників релігійних громад та конфесій, депутатів міської ради, посадовців.

З метою реалізації механізмів «електронної демократії» у Сумах триває робота з електронними петиціями на порталі «Єдина система місцевих петицій» <http://www.e-dem.in.ua/sumy>. За 10 місяців 2022 року через ЄСМП до міської ради надійшло 79 таких електронних звернень. По 42 петиціям тривав збір підписів. Необхідну кількість підписів (250) набрали 12 петицій, на які були надані відповіді, що містили як роз'яснення стосовно порушених у петиціях питань, так і конкретні кроки влади щодо їх вирішення. Електронні петиції, які в установлений термін не набрали необхідної кількості голосів на свою підтримку, після завершення голосування були розглянуті як колективні звернення громадян відповідно до Закону України «Про звернення громадян». Таких петицій за 10 місяців 2022 року було 25. Решта петицій була відхилена через невідповідність повноважень, дублювання вже існуючих, або вирішення порушених у них проблемних питань.

Завершено оцінку проєктів мешканців, поданих у рамках громадського (партиципаторного) бюджету СМТГ, але голосування не відбулося через воєнний стан. Реалізація проєктів попередніх років не здійснювалася.

Відбувалася співпраця з представництвами міжнародних експертних організацій щодо рейтингування рівня прозорості, рівня підзвітності, впровадження інструментів електронної демократії у Сумській міській раді.

Триває підготовка цільової програми щодо сприяння розвитку суспільних комунікацій, електронної демократії та громадянського суспільства на 2023-2025 роки.

Проблемні питання у сфері громадянського суспільства та інформаційного простору:

- недостатній рівень обізнаності громадськості з актуальних питань державної та місцевої політики, ходу та завдань економічних, соціальних реформ;
- необхідність більш широкого використання інструментів електронної демократії та партиципації;
- недостатній рівень пізнаваності Сумської МТГ в Україні та за її межами.

Інформаційні технології

З метою забезпечення функціонування ІТ-інфраструктури здійснювалася підтримка роботи систем електронного документообігу, систем автоматизації діловодства, супровід роботи та забезпечення працездатності систем (сервісів та ІТ-послуг) виконавчих органів, підтримка роботи систем відеоспостереження.

Проблемні питання у сфері у сфері інформаційних технологій:

- недостатній рівень збереження конфіденційності та надійності захисту даних;
- недостатня якість навчання фахівців, зайнятих в ІТ-сфері.

Охорона навколишнього природного середовища

Основним напрямком діяльності у сфері охорони навколишнього природного середовища на території СМТГ було впровадження основних принципів екологічної політики та реалізації завдань Програми охорони навколишнього природного середовища Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки.

За 9 місяців 2022 року надходження до природоохоронного фонду склали 2,0 млн грн, що становить 56,3 % до річного плану.

Фінансування завдань та заходів Програми охорони навколишнього природного середовища Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки за 9 місяців 2022 року склало 14,4 млн гривень.

У рамках реалізації програмних заходів, спрямованих на поліпшення стану навколишнього природного середовища, у СМТГ забезпечено:

- реконструкцію (санація) самотічного каналізаційного колектора Д-500 мм від вул. 1-ої Замостянської по вул. Черкаській до перехрестя вул. Черкаської із вул. Лінійною в м. Суми»;
- виконання робіт щодо нового будівництва полігону для складування твердих побутових відходів на території Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;
- діяльність щодо збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, поліпшення середовища їх перебування чи зростання, створення належних умов для розмноження у природних умовах розведення та розселення у ботанічному саду місцевого значення «Юннатівський».

Проблемні питання у сфері охорони навколишнього природного середовища:

- забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від стаціонарних джерел та автотранспорту;
- забруднення навколишнього природного середовища та поверхневих водних об'єктів унаслідок скидання недостатньо очищених стоків, що пов'язано з відсутністю локальних очисних споруд на промислових підприємствах, у закладах громадського харчування, фізичним і моральним зносом міських очисних споруд;
- порушення гідрологічного режиму річки Псел, малих річок Сумка, Стрілка, озера Чеха;
- посилення ерозійних процесів ґрунтів;
- виснажливе використання та зменшення біорізноманіття;
- поведження з відходами, у т. ч. небезпечними, медичними;
- недостатній рівень екологічної свідомості та освіти населення СМТГ.

Сприяння забезпеченню безпеки, законності та правопорядку

Підрозділами Сумського районного управління поліції ГУНП в Сумській області та Управління патрульної поліції в Сумській області вживаються заходи, спрямовані на попередження злочинності, своєчасне реагування на повідомлення про скоєні правопорушення, підвищення ефективності розкриття злочинів.

За 9 місяців 2022 року Сумським РУП зареєстровано 1711 кримінальних правопорушень, що на 164 (8,7%) правопорушення менше ніж за аналогічний період 2021 року, з яких за 590, або 34,5%, особам повідомлено про підозру, що на 8,6 в.п. менше, ніж за аналогічний період 2021 року. Додатково розкрито 90 правопорушень минулих років.

За звітний період зареєстровано 199 злочинів, віднесених до категорії особливо тяжких злочинів, з яких 17 розкрито, питома вага становить 8,5%. Розкрито 339 із 732 тяжких злочинів, становить 46,3% від усіх злочинів даної категорії, що на 11,9 в.п. більше, ніж за аналогічний період 2021 року.

Зареєстровано 255 фактів вчинення шахрайських дій, що на 112, або 78,3%, більше, ніж за аналогічний період 2021 року, з яких 31, або 12,2%, розкрито, що на 13,7 в.п. менше.

З початку року зареєстровано: 12 фактів вчинення хуліганських дій, з яких 6, або 50%, розкрито, що на 13,2 в.п. більше, ніж за аналогічний період 2021 року, 247 кримінальних правопорушень у сфері протидії наркозлочинності, що на 69,2% більше, 157 фактів збуту наркотичних засобів, 133 особам повідомлено про підозру, питома вага становить 84,7%.

За звітний період зареєстровано 42 факти ДТП, що на 36,4% менше, ніж за аналогічний період 2021 року, з яких за 21 особі повідомлено про підозру, питома вага становить 50%, що на 7,6 в.п. більше. Також, розкрито 17 фактів ДТП, вчинених у минулі періоди.

Зареєстровано 4 факти незаконного заволодіння транспортними засобами, що на 23, або 85,2%, менше, ніж за аналогічний період 2021 року, з яких 1 розкрито, або 25%, що на 49,1 в.п. менше.

Одними з найбільших за кількістю вчинення кримінальних правопорушень є правопорушення, пов'язані з крадіжками особистого майна громадян. Так, за звітний період

zareєстровано 510 кримінальних правопорушень, що на 39,1% менше, ніж за аналогічний період 2021 року, з яких розкрито 208, або 40,8%, що на 5,1 в.п. менше.

За звітний період дільничними офіцерами поліції загалом складено 4233 адміністративних протоколи.

Працівниками патрульної поліції затримано 25 осіб, 27 транспортних засобів, що перебували в розшуку (з них 26 транспортних засобів значились в розшуку державною виконавчою службою), та виявлено мобільних телефонів у кількості 4 шт., які значились у розшуку як викрадені.

Протягом звітного періоду з метою попередження правопорушень у сфері забезпечення правил дорожнього руху було оформлено 4 869 адміністративних матеріалів.

У сфері забезпечення публічної безпеки та правопорядку за звітний період співробітниками УПП в Сумській області було оформлено 1 029 адміністративних матеріалів.

На території м. Суми zareєстровано 590 (-30% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року) дорожньо-транспортних пригод та внесено до бази АРМОП, з них 132 (-20%) пригод з постраждалими, у яких шість осіб загинуло та 157 (-22,3%) отримало тілесні ушкодження, у порівнянні з минулим роком.

За участі неповнолітніх спостерігається зменшення кількості ДТП на 7% (з 28 до 26), з них зменшення на 4 % (з 24 до 23) пригод з постраждалими, у яких відсутні загиблі, та збільшення кількості травмованих дітей на 8% (з 24 до 26), у порівнянні з минулим роком.

З метою сприяння забезпеченню громадського порядку в місті функціонує 13 пунктів охорони громадського порядку (поліцейська станція) Сумського РУП ГУНП в Сумській області, на утримання яких та оплату послуг зі страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (автомобілів патрульних нарядів поліції) спрямовано кошти з бюджету СМТГ у сумі 0,3 млн гривень.

Станом на 30.09.2022 в місті Суми zareєстровано 12 громадських формувань з охорони громадського порядку. Лише 2 формування приймають активну участь у проведенні заходів із профілактики правопорушень та є учасниками комплексної програми профілактики правопорушень.

З метою сприяння роботі правоохоронних органів, сприяння Сумському міському територіальному центру комплектування та соціальної підтримки, військовим формуванням, розташованим на території СМТГ, зокрема у проведенні заходів і робіт з територіальної оборони та мобілізаційної підготовки спрямовано кошти бюджету СМТГ в сумі майже 18 млн грн, в т.ч. шляхом передачі субвенцій до державного бюджету – 5,6 млн гривень.

Проблемні питання у сфері забезпечення безпеки, законності та правопорядку:

- існування суспільно небезпечного явища – злочинність;
- недостатній рівень оперативності розкриття злочинів.

Техногенна безпека

Здійснюється виконання заходів із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного, оперативного реагування на них та ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, зокрема пов'язаних з військовою агресією російської федерації проти України.

Забезпечено працездатність нової місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій на території СМТГ, утримання міського захищеного пункту управління, придбання генераторів для поповнення матеріального резерву, проведення ремонту захисних споруд цивільного захисту, які призначені для укриття населення громади, а також здійснено забезпечення особового складу добровольчих формувань СМТГ засобами індивідуального захисту в особливий період, проведення експертної оцінки шкоди, спричиненої власникам (користувачам, володільцям тощо) нерухомого майна на території СМТГ внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, оплату послуг з перевезення та складування залишків будівельних конструкцій після демонтажу зруйнованих та пошкоджених внаслідок збройної

агресії будівель (споруд). За рахунок коштів бюджету СМТГ на вказані цілі спрямовано 3,0 млн гривень. Крім того, за рахунок коштів резервного фонду бюджету СМТГ в сумі 1,5 млн грн проведено поточний ремонт пошкоджених житлових будинків внаслідок збройної агресії російської федерації.

На утримання КУ «Сумська міська рятувально-водолазна служба» спрямовано кошти з бюджету СМТГ в сумі 1,9 млн гривень.

Охорона праці

За даними Сумського міського відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України у Сумській області кількість травмованих працівників від нещасних випадків на виробництві у місті протягом останніх трьох років має тенденцію до зменшення: із 44 - у 2020 році, до - 40 у 2021 році та 32 – за 9 місяців 2022 року.

Абсолютна більшість нещасних випадків на виробництві сталася внаслідок порушення трудової і виробничої дисципліни працівниками - 8, внаслідок особистої необережності – 8; травмування внаслідок протиправних дій інших осіб – 4; недодержання вимог законодавства про охорону праці під час виконання робіт підвищеної небезпеки – 4 ; порушення вимог безпеки під час експлуатації, обладнання, устаткування, машин, механізмів – 4; порушення вимог безпеки під час експлуатації транспорту загального користування – 4.

Надавалась допомога профспілковим організаціям міста, роботодавцям у підготовці розділу «Охорона праці» колективного договору та додатків до нього, щодо їх змісту та правильності застосуванню чинного законодавства з охорони праці, розробці комплексних заходів по досягненню встановлених нормативів безпеки та зниження рівня виробничого травматизму. У ході перевірок обов'язково аналізується стан їх виконання. За січень-вересень 2022 року було прийнято та повідомно зареєстровано 78 колективних договорів підприємств, установ і організацій та змін до них.

32 посадових та відповідальних осіб, діяльність яких пов'язана з організацією роботи з охорони праці бюджетних установ та організацій міста, пройшли навчання та перевірку знань законодавства з охорони праці у навчальних центрах.

З метою привернення уваги роботодавців до питань безпеки праці на виробництві, формування активної та свідомої позиції працівників щодо значення і місця здорових і безпечних умов праці, збереження життя та здоров'я у процесі трудової діяльності було прийнято участь у тренінгу щодо зниження рівня виробничого травматизму.

Також надається методична допомога роботодавцям та службам охорони праці з питань функціонування системи управління охороною праці, застосування нормативно-правових актів, оформлення (створення) куточків, стендів тощо відповідного спрямування.

Проблемні питання у сфері охорони праці:

- недостатні обсяги фінансування, що виділяються на підприємствах на заходи з охорони праці;
- недостатній рівень навчання відповідальних осіб та працівників безпечним методам праці;
- недостатня ефективність систем управління охороною праці на підприємствах, спрямованих на поліпшення стану охорони праці і промислової безпеки;
- порушення правил експлуатації обладнання та будівель, погіршення їх технічного стану та моральний знос основних фондів, недосконалість технологічних процесів;
- відсутність, незадовільний стан або незастосування працівниками засобів захисту від дії шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища.

II. МЕТА, ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2023 РІК

2.1. Мета Програми

Головною метою Програми є забезпечення комплексного відновлення та подальшого розвитку СМТГ, а також у втіленні на місцевому рівні державної політики розвитку громад та територій України, що досягається через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу.

2.2. Пріоритетні напрями Програми

Пріоритетами економічного і соціального розвитку, з урахуванням стратегічних напрямів розвитку, визначених Стратегією розвитку міста Суми до 2030 року, є:

- підтримка обороноздатності держави, територіальної оборони, безпеки громадян;
- забезпечення стабільної роботи об'єктів критичної інфраструктури;
- енергетична безпека громади;
- задоволення гуманітарних потреб населення, в т.ч. внутрішньо переміщених осіб;
- стабілізація економічного становища СМТГ та відновлення економічного зростання;
  - відновлення об'єктів інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури СМТГ, в тому числі постраждалої внаслідок військової агресії російської федерації;
  - сприяння відновленню постраждалих об'єктів житлової та нежитлової інфраструктури;
    - сприяння залученню інвестицій в економіку громади, покращення інвестиційного клімату, зміцнення позитивного міжнародного інвестиційного іміджу СМТГ;
    - сприяння подальшому розвитку міжнародного співробітництва, розширення та поглиблення зовнішніх зв'язків з метою реалізації спільних проєктів, зокрема з питань підтримки, відновлення, розбудови громади та гуманітарних питань;
      - сприяння адаптації бізнесу до функціонування в умовах подолання наслідків збройної агресії російської федерації, розширення участі суб'єктів малого та середнього підприємництва в державних програмах підтримки бізнесу, подальша розбудова інфраструктури підтримки бізнесу;
      - підвищення рівня енергоефективності та енергозбереження, в першу чергу в бюджетній сфері;
      - підвищення ефективності використання комунального майна та земельних ресурсів, діяльності комунальних підприємств;
      - забезпечення надання якісних житлово-комунальних послуг населенню;
      - створення умов для функціонування установ охорони здоров'я, освіти, культури та інших установ соціально-культурної сфери; забезпечення доступу мешканців до якісних медичних, освітніх та інших послуг;
      - забезпечення ефективності та надійності функціонування громадського транспорту;
      - забезпечення соціального захисту мешканців СМТГ, вирішення соціальних і гуманітарних питань, в тому числі осіб постраждалих внаслідок військової агресії російської федерації;
      - здійснення всебічної підтримки внутрішньо переміщених осіб, соціальної реабілітації осіб з інвалідністю, підтримки сім'ї та молоді, захисту прав дітей;
      - покращення стану навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів;

- проведення цілеспрямованої містобудівної політики, врахування потреб та впливу людей та бізнесу при просторовому плануванні СМТГ;
- сприяння забезпеченню законності та правопорядку на території СМТГ.

2.3. Завдання Програми за галузями (сферами діяльності)

2.3.1. Фінансові та матеріальні ресурси Сумської міської територіальної громади

2.3.1.1. Бюджет територіальної громади

Мета діяльності у 2023 році:

Забезпечення виконання запланованих показників дохідної частини бюджету СМТГ для здійснення повноважень органів місцевого самоврядування для виконання заходів правового режиму, оборони, цивільного захисту, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян; створення умов для зростання ресурсного забезпечення розвитку територіальної громади; забезпечення цільового використання фінансового ресурсу відповідно до пріоритетних напрямків, дотримання жорсткої бюджетної дисципліни.

Війна в Україні змінила традиційні форми та підходи до процесу аналізу та прогнозування доходів. Відсутність повної поточної статистичної інформації та додаткових джерел (тривалість та наслідки бойових дій) фактично унеможливили процес прогнозування у традиційній формі до воєнного часу та розрізі показників.

У зв'язку з цим процес прогнозування доходів здійснюється в режимі реального часу в умовах високого ступеня невизначеності та непередбачуваності у сфері національної, регіональної безпеки через зміну ситуації на фронті, інтенсивності та географії бойових дій та їх наслідків.

Дохідна частина бюджету СМТГ на 2023 рік розроблена з урахуванням Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік», основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України, які враховують дії правового режиму воєнного стану, та із застосуванням чинних норм і пропозицій до бюджетного та податкового законодавства.

Бюджет СМТГ на 2023 рік відображає найбільш вірогідний сценарій функціонування економіки, який передбачає продовження адаптації економічних агентів до нових економічних реалій, поступове покращення економічних очікувань, відновлення попиту та міжгалузевих зв'язків.

Під час планування показників дохідної частини бюджету СМТГ на 2023 рік (податкові, неподаткові надходження та доходи від операцій з капіталом) було враховано: соціальні стандарти; норми Бюджетного та Податкового кодексів України; рішення Сумської міської ради про встановлення місцевих податків та зборів (чинні ставки оподаткування та нормативи зарахування до бюджету СМТГ); продовження на 2023 рік дії тимчасової норми щодо підвищеного (+ 4%) нормативу зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів; відновлення оподаткування та зменшення ставок по акцизному податку на пальне; зарахування акцизного податку з тютюнових виробів, тютюну та промислових замінників тютюну, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, до місцевих бюджетів; обмеження продажу алкогольних напоїв та речовин, які вироблені на спиртовій основі; підтримку суб'єктів господарювання на території СМТГ (звільнення на період дії воєнного стану від плати за тимчасове користування місцями для розміщення рекламних засобів, які перебувають у комунальній власності СМТГ, строкові сервітути за користування місцями для розміщення тимчасових споруд на території СМТГ; зменшення на 50% ставок по платі за землю на період дії воєнного стану та протягом 6 місяців після його припинення) тощо.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення виконання запланованих показників дохідної частини бюджету СМТГ шляхом взаємодії територіальних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;
- оптимізація видаткової частини бюджету СМТГ;
- забезпечення стабільного функціонування бюджетних установ, систем життєдіяльності СМТГ та виконання заходів, передбачених цільовими (комплексними) програмами;
- підвищення рівня публічності та прозорості бюджетного процесу.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- планування реальних надходжень бюджету СМТГ (на основі прогнозних показників економічного і соціального розвитку з урахуванням діючого податкового, бюджетного законодавства та аналізу виконання бюджету у попередніх і поточному бюджетних періодах);
- здійснення щоденного моніторингу стану виконання дохідної частини бюджету СМТГ;
- проведення роботи щодо поліпшення адміністрування податків і зборів, розширення податкової бази, забезпечення своєчасної і повної сплати обов'язкових платежів;
- скорочення обсягів податкового боргу за рахунок контролю за додержанням чинного законодавства України;
- реалізація заходів щодо виконання дохідної частини бюджету СМТГ (додаток 4 до Програми);
- визначення і дотримання чітких пріоритетів при здійсненні фінансування видаткової частини бюджету; застосування ефективних методів економії бюджетних коштів; підвищення відповідальності розпорядників бюджетних коштів за ефективне та раціональне використання бюджетних коштів, посилення бюджетної дисципліни та контролю за витратами бюджету;
- забезпечення дотримання вимог частини 4 статті 77 Бюджетного кодексу України (врахування у першочерговому порядку потреби в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати; на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ та послуги зв'язку, які споживаються бюджетними установами);
- ефективне управління місцевим боргом;
- забезпечення доступу до інформації про бюджет, проведення консультацій з громадськістю.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники*	Од. виміру	2022 очік	2023 проєкт	2023/2022,%
Обсяг надходжень податків, зборів і обов'язкових платежів, що зараховуються до дохідної частини бюджету СМТГ, в т. ч.:	млн грн	2725,5	2748,2	100,8
- до загального фонду	млн грн	2582,2	2642,3	102,3
- до спеціального фонду	млн грн	143,3	105,9	73,9

Примітка:

* Без офіційних трансфертів. До складу джерел доходів бюджету СМТГ зараховуються податки і збори, передбачені статтями 64, 69¹, 71 Бюджетного кодексу України.

Очікувані результати

- забезпечення виконання запланованих показників дохідної частини бюджету СМТГ;
- забезпечення в повному обсязі фінансування видатків, передбачених в бюджеті СМТГ, спрямованих на вирішення суспільно важливих питань.

2.3.1.2. Управління об'єктами комунальної власності та земельні відносини

Управління об'єктами комунальної власності

Мета діяльності у 2023 році: забезпечення ефективності управління та використання комунального майна, створення передумов для забезпечення стабільного надходження коштів до бюджету СМТГ.

Основними завданнями діяльності є:

- здійснення оперативного управління та ефективного використання комунального майна з метою виконання запланованих показників дохідної частини бюджету СМТГ від надходжень за оренду та відчуження комунального майна;
- скорочення заборгованості з плати за оренду комунального майна.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- здійснення постійного аналізу використання комунального майна та внесення пропозицій щодо підвищення його ефективності за рахунок збільшення площ, що можуть бути передані в оренду за ринковими цінами;
- своєчасне вжиття заходів до боржників з оплати оренди комунального майна шляхом проведення претензійно-позовної роботи.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість договорів оренди та користування комунального майна/ в т.ч. з розміром річної орендної плати 1 гривня	одиниць	434/51	427/55	485/55	113,6/100,0
Загальна площа об'єктів комунальної власності, що перебувають в оренді та користуванні станом на кінець звітного періоду/ в т.ч. з розміром річної орендної плати 1 гривня	тис. кв.м	131,66/24,8	130,21/29,85	140,31/29,85	107,8/100,0
Обсяг надходжень до бюджету СМТГ від орендної плати за користування майном, що перебуває в комунальній власності	млн грн	28,9	59,0	60,0	101,7
Кількість приватизованих об'єктів комунальної власності	одиниць	23	10	8	80,0
Загальна площа об'єктів комунальної власності, що приватизовані	тис. кв.м	2,5	1,2	0,4	33,3
Обсяг надходжень коштів до бюджету СМТГ від приватизації комунального майна	млн грн	9,4	4,9	1,0	20,4

Очікувані результати

Забезпечення надходжень коштів до бюджету СМТГ від приватизації комунального майна в сумі 1,0 млн грн та плати за оренду комунального майна в сумі 60,0 млн гривень.

Земельні відносини

Мета діяльності у 2023 році: забезпечення ефективності управління та використання земель комунальної власності, створення передумов для забезпечення стабільного надходження коштів до бюджету СМТГ.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення стабільних надходжень плати за землю до бюджету СМТГ, виконання планових показників по надходженнях від продажу землі;
- посилення контролю за використанням земель СМТГ.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- продовження процедури формування прибудинкових територій під багатоквартирними житловими будинками для подальшої можливості оподаткування земельних ділянок під вбудованими приміщеннями комерційного використання,
- проведення інвентаризації земель, залучення фізичних та юридичних осіб до оформлення правостановлюючих документів на землю, сплати земельного податку та орендної плати за земельні ділянки до бюджету СМТГ;
- проведення процедури земельних торгів (аукціонів) з продажу права оренди на земельні ділянки (вільні від забудови);
- перегляд ставок плати за землю та пільг зі сплати земельного податку відповідно до змін у Податковому Кодексі України.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/ 2022,%
Кількість укладених договорів оренди земельних ділянок з землекористувачами на кінець періоду	од.	1934	1907	1934	101,4
Площа землі, охопленої договорами від оренди на кінець періоду	га	1067,0	1026,9	1067,0	103,9
Надходження орендної плати за землю до бюджету СМТГ	млн грн	115,8	72,2	52,3	72,5
Обсяг надходжень земельного податку до бюджету СМТГ	млн грн	74,0	62,8	45,1	71,8
Надходження плати за землю (разом) до бюджету СМТГ	млн грн	189,8	135,0	97,4*	72,2

* зменшення надходжень пояснюється тим, що з метою підтримки суб'єктів господарювання СМТГ Сумською міською радою зменшено з 01.01.2023 на 50% ставки по платі за землю на період дії воєнного стану та протягом 6 місяців після його припинення

Очікувані результати

- забезпечення надходжень до бюджету СМТГ від плати за землю у сумі 97,4 млн гривень.

2.3.1.3. Діяльність підприємств комунальної форми власності, засновником яких є Сумська міська рада

Мета діяльності у 2023 році: надання своєчасних та якісних послуг із забезпечення життєдіяльності СМТГ, зокрема, у сфері житлово-комунального господарства та транспорту.

Основними завданнями діяльності є:

- зменшення рівня збитковості, забезпечення безперебійного функціонування комунальних підприємств міста;
- забезпечення надання якісних послуг підприємствами;
- зміцнення матеріально-технічної бази підприємств.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- оптимізація витрат підприємств;
- фінансова підтримка підприємств;
- залучення ресурсів, інвестицій на розвиток та поліпшення матеріально-технічної бази підприємств;
- збільшення частки обсягів надання послуг населенню та стороннім організаціям в загальному обсязі доходу (виручки) підприємств.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	Одиниця виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023 2022,%
Обсяг реалізації товарів, робіт, послуг (без ПДВ)	млн грн	674,7	621,7	770,1	123,9
Чистий прибуток/збиток	млн грн	13,7	-29,9	1,5	x
Обсяг перерахованого до бюджету СМТГ податку на прибуток	тис. грн	6600,0	1095,6	605,2	55,2
Обсяг перерахованої до бюджету СМТГ частини чистого прибутку	тис. грн	896,9	111,2	96,4	86,7
Середньооблікова кількість штатних працівників	осіб	2051	1975	1974	99,9
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника	грн	10732,0	10559,2	11837,7	112,1

Очікувані результати

- збільшення обсягу реалізації товарів, робіт, послуг на 23,9%;
- забезпечення надходжень до бюджету СМТГ податку на прибуток в сумі майже 0,6 млн грн, частини чистого прибутку – 0,1 млн гривень.

2.3.2. Реальний сектор економіки та інфраструктура

2.3.2.1. Промисловість

Мета діяльності у 2023 році: відновлення та нарощування обсягів виробництва та реалізації продукції, оптимізація виробничої діяльності, підвищення конкурентних можливостей промислового виробництва, розширення ринків збуту, задоволення потреб внутрішнього ринку за рахунок місцевого виробництва; модернізація виробництва, запровадження нових технологій, забезпечення робочими місцями жителів територіальної громади.

Основними завданнями діяльності є:

- створення умов для збереження промислового потенціалу;
- оптимізація виробничої діяльності;
- залучення промисловими підприємствами інвестицій;
- диверсифікація ринків збуту;
- відновлення обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції, розширення її асортименту та підвищення якості, застосування нових технологій та адаптація до вимог європейських стандартів, комплексної механізації та автоматизації трудомістких процесів.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- адаптація випуску продукції в умовах воєнного стану;
- модернізація, реконструкція, удосконалення технологічних процесів, поліпшення матеріально-технічної бази, збільшення обсягів випуску конкурентоспроможної продукції;
- поглиблення зв'язків промислових підприємств з науковими установами для модернізації виробництв, запровадження енергозберігаючих технологій та підготовки висококваліфікованих кадрів відповідно до потреб підприємств міста, зокрема через систему дуальної освіти.

Очікувані результати

Відновлення та нарощування обсягів реалізованої промислової продукції.

2.3.2.2. Інвестиційна діяльність та проєкти розвитку

Мета діяльності у 2023 році: сприяння стабілізації та відновленню сприятливих умов для залучення інвестицій в економіку міста, коштів з альтернативних джерел для фінансування інвестиційних проєктів розвитку СМТГ.

Основними завданнями діяльності є:

- стабілізація та відновлення позитивного іміджу міста Суми як інвестиційно привабливого міста, міста з високим науковим та кадровим потенціалом та перспективним розвитком, підвищення його конкурентоспроможності;
- залучення інвестицій у розвиток міської інфраструктури;
- сприяння відновленню сприятливих умов для залучення інвестицій в економіку міста;
- сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на основі місцевого інвестування;
- поширення інформації про інвестиційні можливості СМТГ на всіх рівнях;
- адаптація/актуалізація Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року до умов воєнного стану, повоєнного відновлення та розвитку з урахуванням нових викликів і міжнародної підтримки.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- оновлення кредитного рейтингу та рейтингу інвестиційної привабливості СМТГ;
- поширення інформації про інвестиційні можливості СМТГ та муніципальну підтримку інвестиційних проєктів, в т.ч. під час ярмарок, виставок та інших представницьких інвестиційних заходів;
- налагодження співпраці з міжнародними організаціями та донорськими установами в напрямку залучення кредитних, грантових та інших альтернативних ресурсів для реалізації проєктів розвитку громади;
- моніторинг інформаційних ресурсів щодо актуальних конкурсних та інших пропозицій, що надають змогу залучити кошти міжнародних проєктів, фондів, організацій тощо на реалізацію проєктів розвитку громади, вирішення соціальних і гуманітарних питань;
- подальша реалізація інвестиційних проєктів (додаток 2 до Програми);
- забезпечення промоції та подальшої роботи в напрямку реалізації концепції Індустріального парку «Суми»;
- забезпечення співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та донорськими установами;
- участь у навчальних семінарах, тренінгах, форумах, круглих столах з питань вдосконалення організації та підвищення ефективності діяльності на основі місцевого інвестування;
- початок роботи з розробки стандартів залучення та супроводу інвесторів на місцевому та регіональному рівні спільно з Агенцією регіонального розвитку Сумської області;
- реалізація проєкту «Розробка та апробація системи моніторингу та оцінки реалізації Стратегії розвитку територіальної громади в умовах повоєнного відновлення» Програми ООН з відновлення та розбудови миру.

Очікувані результати

- відновлення іміджу міста Суми як інвестиційно привабливого міста з перспективами для розвитку;
- розширення можливостей фінансування інвестиційних проєктів розвитку міста зокрема і завдяки діяльності на основі місцевого інвестування;
- підвищення рівня поінформованості потенційних інвесторів щодо інвестиційних можливостей та умов провадження інвестиційної діяльності в місті;
- підвищення рівня взаємодовіри між місцевою владою, суб'єктами підприємницької діяльності, мешканцями громади.

2.3.2.3. Міжнародна співпраця

Мета діяльності у 2023 році: встановлення нових партнерських зв'язків з містами зарубіжних країн, підтримка партнерських відносин з існуючими містами-партнерами, розвиток співпраці з міжнародними організаціями та донорськими установами дипломатичними представництвами України за кордоном, дипломатичними та

консульськими установами іноземних держав в Україні, іншими закордонними суб'єктами, міжнародними організаціями.

Основними завданнями діяльності є:

- пошук нових партнерів та ринків збуту товарів та послуг;
- сприяння поширенню інформації щодо експортоспроможності підприємств;
- поживлення економічних, культурних, освітніх та інших зв'язків між містами-партнерами та дружніми містами;
- розвиток партнерських відносин в рамках укладених угод та меморандумів;
- пошук додаткових можливостей для фінансування заходів зі встановлення, розвитку та підтримки партнерських та дружніх відносин;
- застосування іноземного досвіду в різні сфери муніципального розвитку та управління.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- участь у регіональних, міжрегіональних, національних, міжнародних виставково-ярмаркових, інвестиційних заходах, бізнес-форумах, семінарах, онлайн заходах тощо;
- залучення підприємств та організацій міста до участі в міжнародних виставках та бізнес-зустрічах з іноземними партнерами;
- реалізація спільних з містами-партнерами, дружніми містами проєктів в рамках укладених угод, меморандумів, тощо;
- проведення робочих зустрічей з представниками міжнародних організацій та донорських установ, дипломатичних представництв України за кордоном, дипломатичних та консульських установ іноземних держав в Україні, іншими закордонними суб'єктами, міжнародними організаціями, іноземними експертами для реалізації проєктів розвитку громади, вирішення гуманітарних питань, здійснення навчальних візитів та проведення онлайн заходів з обміну досвідом, онлайн майстерень, а також культурно – мистецьких, освітніх, молодіжних спортивних та інших обмінів.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023 2022,%
Кількість міст-партнерів, дружніх міст, з якими підписані Угоди, Меморандуми про співпрацю тощо	одиниць	11	11	14	127,3

Очікувані результати

- розширення мережі мережі партнерських зв'язків між Сумською міською ТГ та містами зарубіжних країн, розвиток співпраці з міжнародними організаціями та донорськими установами, дипломатичними представництвами України за кордоном, дипломатичними та консульськими установами іноземних держав в Україні, іншими закордонними суб'єктами
- відновлення та підтримка позитивного іміджу міста за межами країни.

2.3.2.4 Підприємництво та регуляторна політика

Мета діяльності у 2023 році: сприяння розширенню міжрегіональних та міжнародних зв'язків, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва, вдосконалення механізму співпраці виконавчих органів Сумської міської ради та суб'єктів малого і середнього підприємництва, забезпечення надання адміністративних послуг та дозвільних процедур.

Основними завданнями діяльності є:

- поліпшення бізнес-клімату, сприяння розширенню міжрегіональних та міжнародних зв'язків;
- підтримка суб'єктів малого та середнього бізнесу;
- удосконалення інфраструктури підтримки бізнесу;

- забезпечення ефективної роботи центру надання адміністративних послуг та дозвільних процедур, розширення сфери застосування ІТ-технологій при отриманні документів дозвільного характеру та ліцензій.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- надання фінансової підтримки з бюджету СМТГ, зокрема на відшкодування частини відсотків за кредитами, наданими суб'єктам малого і середнього підприємництва;
- надання податкових пільг суб'єктам господарювання;
- сприяння участі суб'єктів господарювання в ділових переговорах, бізнес-зустрічах, форумах, семінарах, конференціях та виставкових заходах;
- розвиток Сумського Бізнес Хабу, розширення його функціоналу до Сталого центру підтримки бізнесу;
- реалізація заходів цільової Програми підтримки малого і середнього підприємництва СМТГ на 2022-2024 роки для забезпечення подальшого розвитку підприємницької діяльності;
- забезпечення функціонування територіальних підрозділів/віддалених робочих місць ЦНАП м. Суми для забезпечення доступу до адміністративних послуг, в т.ч. мешканцям старостинських округів;
- удосконалення роботи електронної черги та запровадження електронного документообігу в ЦНАП м. Суми, збільшення кількості онлайн-послуг;
- розширення переліку адміністративних послуг.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість зареєстрованих основних платників податків по СМТГ, які здійснюють діяльність:	одиниць	27 601	27 519	27 600	100,3
- юридичних осіб	одиниць	11 206	11 353	11 360	100,1
- фізичних осіб – підприємців	одиниць	16 395	16 166	16 240	100,5
Кількість платників єдиного податку:	осіб	14 107	14 423	14 430	100,0
- юридичні особи	осіб	1 944	2 517	2 520	100,1
- фізичні особи	осіб	12 163	11 906	11 910	100,0
Находження єдиного податку до бюджету СМТГ	млн грн	313,5	317,2	327,6	103,3
Кількість територіальних підрозділів управління ЦНАПу, всього	одиниць	3	3	3	100,0
Кількість видів адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП/в т.ч. послуг онлайн	одиниць	428/40	405/58	420/83	103,7/ 143,1
Кількість наданих адміністративних послуг в ЦНАП	тис. од.	531,2	150,0	250,0	166,7
Кількість наданих консультацій в ЦНАП	тис. од.	965,5	300,0	500,0	166,7

Очікувані результати

- збереження обсягу надходжень до бюджету СМТГ єдиного податку;
- підвищення рівня доступності та прозорості отримання консультацій та адміністративних послуг в ЦНАПі.

2.3.2.5. Будівництво, містобудування та житлова політика

Мета діяльності у 2023 році: будівництво, реконструкція об'єктів соціально-культурного значення, у т.ч. комунальної власності; здійснення містобудівної діяльності відповідно до затвердженої містобудівної документації; покращення житлових умов населення.

Основними завданнями діяльності є:

- розроблення та затвердження містобудівної документації місцевого рівня;

- деталізація положень плану зонування території м. Суми шляхом розроблення та затвердження детальних планів окремих територій міста із збільшенням ступеня врахування потреб бізнесу;
- стабільне функціонування та розвиток Муніципальної геоінформаційної системи містобудівного кадастру та його інтернет-геопорталу;
- упорядкування адресного господарства міста з метою впровадження паспортів вулиць;
- організація обліку, збереження пам'яток архітектури, що сприятиме популяризації матеріальної культурної спадщини та створенню унікального іміджу міста;
- належне розміщення елементів благоустрою, рекламних засобів, тимчасових споруд, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення, тощо на території СМТГ;
- будівництво житлових та нежитлових об'єктів;
- реалізація державних програм з будівництва житла для окремих категорій громадян, молодіжного житлового кредитування.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- містобудівний моніторинг реалізації положень генерального плану м. Суми щодо розвитку об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури міста;
- підготовка якісних вихідних даних для внесення змін до генерального плану м. Суми з обґрунтуванням територіальних ресурсів в районах існуючої забудови;
- розроблення проекту внесення змін до генерального плану міста Суми, включно з аналізом стану використання виробничих територій та корегуванням історико – архітектурного опорного плану;
- підготовка якісних вихідних даних для розроблення просторового розвитку території СМТГ, в т. ч. нової топографічної основи масштабу 1:10000;
- розроблення Комплексного плану просторового розвитку території СМТГ;
- планове наповнення баз даних містобудівного кадастру про забудову та використання територій населених пунктів, стале функціонування в мережі Інтернет його Геопорталу;
- виготовлення облікової документації на пам'ятки архітектури комунальної власності;
- демонтаж незаконно (самовільно) встановлених або розміщених елементів благоустрою, рекламних засобів, тимчасових споруд, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення, тощо на території СМТГ;
- залучення основними забудовниками міста інвестицій у житлове будівництво;
- будівництво, реконструкція об'єктів, в т.ч. об'єктів комунальної власності, за рахунок коштів бюджету розвитку бюджету СМТГ (додаток 5 до Програми);
- створення планувальних передумов для реалізація державних програм з будівництва житла та житла для окремих категорій громадян, в тому числі молодіжного житлового будівництва.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
<i>Містобудівна діяльність</i>					
Обсяг надходжень коштів до бюджету СМТГ від сплати за тимчасове користування місцями, що знаходяться в комунальній власності для розташування рекламних засобів	тис. грн	4008,4	559,5	-*	-
Обсяг надходжень коштів до бюджету СМТГ від сплати за особовий строковий сервітут	тис. грн	1238,5	331,9	-*	-
Демонтаж рекламних засобів, розміщених	од.	43	35	90	257,1

самовільно та з порушенням порядку розміщення зовнішньої реклами					
Демонтаж незаконно (самовільно) встановлених елементів благоустрою, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення	од.	3	5	20	400,0
Розроблення детальних планів територій	од.	4	1	1	100,0
Виготовлення облікової документації на пам'ятки архітектури комунальної власності м. Суми	од.	-	-	15	х
Виготовлення та розміщення соціальної реклами, рекламних матеріалів до святкових та урочистих подій	кількість заходів	14	5	15	300,0
Житлова політика					
Кількість осіб, що перебувають на квартирному/кооперативному обліку у виконавчому комітеті Сумської міської ради, в т.ч.:	сімей	15901/ 9341	15963/ 9341	15963/ 9341	100,0/ 100,0
- осіб, які користуються правом першочергового надання житла	сімей	6902	6941	6941	100,0
- осіб, які користуються правом позачергового надання житла	сімей	1482	1570	1570	100,0
- за загальною чергою	сімей	16858	16835	16835	100,0
Кількість осіб, які отримали житло	сімей	1	3	3	100,0

*Надходження не плануються у зв'язку зі звільненням суб'єктів господарювання від їх сплати на період дії воєнного стану

Очікувані результати

- виявлення та уточнення територіальних резервів в районах існуючої забудови;
- нарощування інформаційних ресурсів містобудівного кадастру із забезпеченням їх доступності для громадян та суб'єктів містобудівної діяльності;
- забезпечення належного обліку пам'яток архітектури, поліпшення стану їх збереження та реставрації.

2.3.2.6. Транспорт

Мета діяльності у 2023 році: впровадження нової транспортної політики, що базуватиметься на принципах сталої міської мобільності, в основі яких лежить якість у пересуванні громадським транспортом, розвиток усіх видів пересувань, їх безпечність та доступність для маломобільних груп населення.

Основними завданнями діяльності є:

- підвищення ефективності функціонування системи пасажирського транспорту на території СМТГ;
- підтримка стабільного функціонування транспортної інфраструктури;
- розвиток альтернативних видів транспорту.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- проведення капітального ремонту електротранспортної інфраструктури за рахунок коштів бюджету СМТГ та коштів КП «Електроавтотранс»;
- впровадження систем електронної оплати проїзду та електронного квитка;
- своєчасний перегляд тарифів на послуги з перевезення;
- відновлення технічного ресурсу існуючого парку рухомого складу авто- та електротранспорту шляхом проведення поточних та капітальних ремонтів;
- контроль за дотриманням договірних зобов'язань з боку приватних перевізників (дотримання графіків руху, безпеки руху).

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Пасажи́рські перевезення авто- та електротранспортом					
Кількість перевезених пасажирів комунальним підприємством	тис. осіб	17283,1	10833,8	15052,6	138,9
Кількість перевезених пасажирів автомобільним транспортом комунального підприємства	тис. осіб	5461,9	3161,7	4735,3	149,8
Кількість перевезених пасажирів тролейбусами	тис. осіб	11821,2	7728,8	10403,3	134,6
Пасажи́рооборот автомобільним транспортом комунального підприємства	тис. пас.км.	10087,9	3827,9	6237,3	162,9
Пасажи́рооборот тролейбусами	тис. пас.км.	31223,3	12427,1	22746,8	183,0
Кількість придбаних одиниць комунального рухомого складу автобусів	одиниць	2	-	-	x
Кількість придбаних одиниць рухомого складу тролейбусів	одиниць	19	-	-	x
Кількість перевезених пасажирів автомобільним транспортом приватних перевізників (міські перевезення)*	тис. осіб	29204,9	26165,8	29204,9	111,6
Характеристика громадського транспорту					
Автотранспорт					
Кількість автобусних маршрутів загального користування, в т.ч.:	одиниць	53	53	53	100,0
- комунального транспорту (що обслуговуються)	одиниць	10	9	10	111,1
Загальна протяжність автобусних маршрутів загального користування, в т.ч.:	км	1355,3	1355,3	1355,3	100,0
- комунального транспорту	км	190,9	190,9	190,9	100,0
Загальна кількість автомашин на маршрутах	одиниць	336	220	336	152,7
Кількість автоперевізників юридичних осіб/фізичних осіб-підприємців	одиниць	9/8	8/5	9/8	112,5/160,0
Кількість комунальних перевізників	одиниць	1	1	1	100,0
Кількість приватних перевізників (міські і приміські)	одиниць	16	12	16	133,3
Кількість автомашин комунального транспорту на маршрутах (випуск на лінію)	одиниць	22,3	14	18	128,6
Вартість проїзду в комунальному автомобільному транспорті на кінець року	грн	6,00	6,00	**	x
Вартість проїзду в приватному автомобільному транспорті на кінець року	грн	10,00	10,00	**	x
Кількість зупинок автомобільного транспорту	одиниць	379	379	379	100,0
Електротранспорт					
Загальна кількість тролейбусних маршрутів	одиниць	17	17	19	111,8
Загальна протяжність тролейбусних маршрутів	км	364,9	349,7	393,6	112,6
Загальна кількість машин на маршрутах	одиниць	48,4	30,1	35,0	116,3
Середній вік машин, що здійснюють перевезення	років	16,46	13,75	13,75	100,0
Кількість тролейбусних зупинок всього	одиниць	198	198	198	100,0
Вартість проїзду в тролейбусі на кінець року	грн	6,0	6,0	**	x
Кількість тягових перетворювальних електричних підстанцій	одиниць	9	6	7	116,7
Протяжність тролейбусної контактної мережі	км	103,14	103,14	103,14	100,0

* Показники, які враховувалися при визначенні тарифів

** Показник не підлягає прогнозуванню. Вартість встановлюється за результатами розрахунків.

Очікувані результати

- забезпечення стабільного функціонування громадського транспорту, підвищення якості та безпеки транспортних послуг, поліпшення екологічного стану міста за рахунок капітального ремонту електротранспортної інфраструктури.

2.3.2.7. Енергозбереження та енергозабезпечення

Енергозбереження

Мета діяльності у 2023 році: створення умов для ефективного споживання енергоресурсів, адаптація до змін клімату, скорочення витрат на енергоспоживання в муніципальному секторі, в першу чергу в бюджетних установах соціально-культурної сфери.

Основними завданнями діяльності є:

- реалізація заходів Плану дій сталого енергетичного розвитку (ПДСЕР);
- реалізація муніципального енергетичного плану (МЕП) в рамках проєкту Європейської Енергетичної Відзнаки;
- підтримка впровадження енергоефективних заходів з використанням відновлюваних джерел енергії;
- забезпечення економного споживання води та енергоресурсів в закладах бюджетної сфери, що утримуються за рахунок бюджету СМТГ;
- створення комфортних умов перебування у приміщеннях закладів та установ соціально-культурної сфери СМТГ;
- реалізація комплексу заходів щодо підвищення енергоефективності на об'єктах бюджетної сфери, спрямованих на приведення питомого споживання енергії до нормативних показників;
- забезпечення формування нових стереотипів поведінки і мотивацій, націлених на раціональне та екологічно відповідальне використання енергії у мешканців територіальної громади;
- підтримка впровадження енергоефективних заходів в житловому секторі.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- забезпечення ефективної роботи системи енергоменеджменту в бюджетній сфері, в тому числі у галузі «Освіта» відповідно до міжнародного стандарту ISO 50001:2018. Розширення меж системи енергоменеджменту на галузі «Охорона здоров'я», «Культура і мистецтво», «Фізкультура і спорт», «Соціальний захист»;
- розробка Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату СМТГ;
- розробка енергоефективних проєктів та залучення на їх реалізацію кредитних коштів, коштів міжнародної технічної допомоги;
- продовження упровадження автоматизованої дистанційної системи моніторингу теплоспоживання в закладах галузей «Освіта», «Охорона здоров'я»;
- управління заходами ПДСЕР, включаючи створення системи моніторингу та контролю реалізації заходів з енергозбереження;
- врахування вимог енергоефективності при проєктуванні об'єктів капітального ремонту та реконструкції об'єктів закладів бюджетної сфери;
- створення демонстраційних проєктів на прикладі комплексно термомодернізованих об'єктів та об'єктів з використанням відновлювальних джерел енергії;
- розвиток професійного потенціалу та поширення кращих практик впровадження енергозберігаючих заходів;
- відшкодування з бюджету СМТГ частини відсотків за кредитами, залученими населенням (фізичними особами, ОСББ) на впровадження енергозберігаючих заходів, в т.ч. відповідно до Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «Енергодім»;

- формування системи інформаційної та освітньої підтримки діяльності в галузі енергозбереження та підвищення енергетичної ефективності.

Кількісні та якісні показники діяльності*

№ з/п	Найменування показників	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022, %
1.	<i>Проведення термомодернізації будівель та модернізації інженерних мереж в закладах галузі «Освіта», «Культура і мистецтво», «Охорона здоров'я», «Соціальний захист та соціальне забезпечення»</i>					
1.1.	Площа утеплення огорожуючих конструкцій (утеплення фасадів, укосів, цоколю, фундаменту) в закладах галузі "Освіта", "Охорона здоров'я"	м ²	6740,93		14444,5	x
1.2.	Площа утеплення огорожуючих конструкцій (утеплення покрівель, перекриття даху, підвалу) у закладах галузі "Освіта", "Охорона здоров'я", "Культура і мистецтво"	м ²	11002,65	720	8199,2	1138,8
1.3.	Площа утеплених огорожуючих конструкцій (заміна віконних та дверних блоків) у закладах галузі "Освіта", "Охорона здоров'я", "Культура і мистецтво"	м ²	181,62		869,6	x

* без урахування показників проєкту «Підвищення енергоефективності в дошкільних навчальних закладах міста Суми»

Очікувані результати

- раціональне споживання природного газу, теплової та електричної енергії в бюджетних установах соціально-культурної сфери СМТГ, покращення мікроклімату у приміщеннях до нормативних показників.

Енергозабезпечення

Мета діяльності у 2023 році: стає функціонування систем енергозабезпечення.

Діяльність підприємств-надавачів послуг з тепло-, водопостачання та водовідведення буде спрямована на безперебійне та якісне забезпечення споживачів енергоносіями, раціональне використання енерго-ресурсів і зменшення енерговитрат.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення належного рівня функціонування систем тепло-, водопостачання та водовідведення;
- скорочення обсягів споживання енергоносіїв.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- встановлення економічно обґрунтованих тарифів на послуги;
- своєчасне проведення розрахунків підприємствами-надавачами послуг за спожитий природний газ та електричну енергію.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	Одиниці виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022, %
ТОВ «Сумитеплоенерго»					
Загальна протяжність централізованих теплових мереж	км	318,461	318,461	318,461	100,0
Модернізація/капітальний ремонт теплових мереж	км	0,718	0,564	0,414	73,4
Вироблено електроенергії	млн кВт/год	122,9	92,7	90,9	98,1
Реалізовано електроенергії	млн кВт/год	88,1	61,6	59,3	96,3
Вироблено теплової енергії	тис. Гкал	650,93	561,4	630,1	112,2
Реалізовано теплової енергії всього, в т.ч.:	тис. Гкал	449,75	392,35	439,01	111,9
- населенню	тис. Гкал	353,02	317,89	341,74	107,5

Показники споживання електроенергії та природного газу

Показники споживання	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Електроенергія					
КП «Міськводоканал» СМР	млн кВт/год	26,1	22,5	24,0	106,7
ТОВ «Сумитеплоенерго»	млн кВт/год	12,8	15,4	10,0	64,9
Природний газ					
ТОВ «Сумитеплоенерго»	тис.куб.м	44531,9	65002,7	43371,0	66,7
КП «Міськводоканал» СМР	тис.куб. м	229,0	198,0	225,0	113,6

Очікувані результати

- забезпечення стабільного функціонування систем тепло-, водопостачання та водовідведення.

2.3.2.8. Споживчий ринок

Мета діяльності у 2023 році: забезпечення в повному обсязі потреб населення у соціально важливих продуктах харчування під час військового стану, стримання росту цін на продукти харчування першої необхідності.

Основними завданнями діяльності є:

- сприяння збереженню мережі працюючих магазинів, в першу чергу, по реалізації продуктів харчування;
- сприяння розширенню мережі фірмових магазинів, що усуває посередника в ланцюгу «виробник – споживач» та веде до зниження роздрібних цін на товари;
- підвищення рівня поінформованості населення з питання захисту прав споживачів;
- зменшення кількості осередків стихійної торгівлі на території СМТГ;
- впорядкування сезонної роздрібною торгівлі;
- підтримка місцевих товаровиробників.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- посилення контролю за дотриманням об'єктами роздрібною торгівлі вимог рішення Сумської обласної військової адміністрації щодо продажу пива, слабоалкогольних напоїв та вин, які здійснюються в магазинах та в закладах ресторанного господарства на період військового стану;
- контроль за виконанням вимог розпорядження Сумської обласної військової адміністрації щодо забезпечення цінової стабільності на період військового стану;
- надання своєчасної інформаційної та методичної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності сфери торгівлі;
- висвітлення в засобах масової інформації та на сайті Сумської міської ради актуальних питань у сфері захисту прав споживачів;
- сприяння товарному насиченню споживчого ринку продукцією місцевих товаровиробників.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	один. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Кількість об'єктів роздрібною торгівлі, в т.ч.	одиниць	1465	1490	1490	100,0
- продовольчі/ з них супермаркети	одиниць	575/55	600/55	600/55	100,0/ 100,0
- непродовольчі	одиниць	890	890	890	100,0
Кількість закладів ресторанного господарства, в т.ч.	одиниць	450	445	445	100,0
Кількість ринків	одиниць	11	11	11	100,0
Кількість підприємств по наданню побутових послуг населенню, в т.ч.	одиниць	800	800	800	100,0
- лазні	одиниць	2	2	2	100,0
- сауни	одиниць	11	11	11	100,0

Очікувані результати

- забезпечення суб'єктами господарювання належного рівня обслуговування у сфері торгівлі і виконання ними вимог нормативних та розпорядчих документів, зокрема, щодо заборони реалізації алкогольних напоїв в магазинах у визначений час доби;
- забезпечення стабілізації цінової ситуації, в першу чергу, на соціально значущі продукти;
- безперервне наповнення споживчого ринку, в першу чергу, продуктами харчування соціальної групи;
- недопущення стихійної торгівлі на вулицях міста.

2.3.2.9. Житлово-комунальне господарство

Мета діяльності у 2023 році: здійснення заходів щодо забезпечення надійного функціонування житлово-комунального господарства, в першу чергу об'єктів критичної інфраструктури, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення міста в житлово-комунальних послугах відповідно до встановлених нормативів та стандартів, підтримка розвитку різних форм самоорганізації населення.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення стабільної роботи, належного рівня та якості послуг в житлово-комунальному господарстві;
- підтримка в належному стані вулично-дорожньої мережі, системи вуличного освітлення, зеленого господарства та інших об'єктів благоустрою;
- поліпшення технічного стану житлового фонду, ліфтового та водопровідно-каналізаційного господарства;
- створення умов для конкурентного середовища на ринку послуг з управління та утримання будинків, споруд, прибудинкових територій;
- вдосконалення існуючої системи збору ТПВ, будівництво нових об'єктів сортування, переробки побутових відходів та розширення існуючих площ для захоронення побутових відходів;
- поліпшення стану благоустрою сільських територій СМТГ.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- підвищення рівня благоустрою та покращення естетичного вигляду території скверів та парків міста: відновлення зелених насаджень, улаштування пішохідних доріжок, відновлення освітлення, встановлення лавок та урн;
- проведення капітального та поточного ремонту вулично-дорожньої мережі та штучних споруд;
- проведення капітального ремонту житлового фонду та ліфтів, зокрема через розширення механізму участі співвласників багатоквартирних будинків у співфінансуванні капітальних ремонтів (реконструкції, модернізації);
- проведення капітального, поточного ремонту системи вуличного освітлення;
- продовження роботи щодо створення ОСББ;
- опрацювання питання нового будівництва об'єкту сортування та подрібнення будівельних та ремонтних відходів;
- опрацювання питання будівництва комплексу з переробки гумових виробів;
- подальше запровадження системи роздільного збору ТПВ; впровадження схеми санітарного очищення території СМТГ;
- завершення робіт з нового будівництва полігону для складування твердих побутових відходів на території Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;
- реконструкція та капітальний ремонт існуючих мереж водопостачання та водовідведення.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Житловий фонд міста					
Кількість багатоквартирних житлових будинків	одиниць	1824	1836	1838	100,1
Площа будинків	тис.кв.м	6224,51	6238,8	6249,6	100,2
Кількість об'єднань співвласників багатопверхових будинків	одиниць ОСББ	313	327	332	101,5
Ліфтове господарство					
Кількість ліфтів, в т.ч.	одиниць	1390	1390	1390	100,0
Кількість ліфтів, що потребують модернізації та капітального ремонту в поточному році	одиниць	768	832	851	102,3
Кількість відремontованих ліфтів протягом року	одиниць	101	3	50	в 16,7 р.б.
Відсоток відремontованих ліфтів до загальної кількості ліфтів, що потребують модернізації та капітального ремонту в поточному році	%	13,2	0,4	5,9	x
Теплопостачання					
Кількість діючих централізованих котелень по м.Суми	одиниць	25	24	24	100,0
Реконструкція/капітальний ремонт теплових мереж	км	0,7	0,85	0,85	100,0
Рівень охоплення населення послугою централізованого теплопостачання (багатопверхівки без систем автономного опалення)	%	100,0	100,0	100,0	x
Тверді побутові відходи					
Загальна кількість контейнерів для збору ТПВ всього	одиниць	2851	2391	2400	100,4
Кількість контейнерів для роздільного збору ТПВ	одиниць	948	761	770	101,2
Об'єм зібраних ТПВ	тис. куб. м	501,8	380,5	392,0	103,0
Об'єм відсортованих і відправлених на вторинну переробку ТПВ	тис. куб. м	45,3	25,6	30,0	117,2
Відсоток відсортованих ТПВ від загального об'єму зібраних ТПВ	%	9	6,7	7,7	x
Об'єм захоронених ТПВ	тис. куб. м	456,5	355,0	362,0	102,0
Рівень охоплення послугою з вивозу ТПВ мешканців багатоквартирних будинків	%	100	100,0	100,0	x
Рівень охоплення послугою з вивозу ТПВ мешканців приватних будинків	%	100	100,0	100,0	x
Зелене господарство					
Площа зелених насаджень, охоплених доглядом всього	га	125,4	125,4	125,4	100,0
Кількість висаджених дерев	одиниць	100	0	250	x
Кількість троянд, охоплених доглядом	одиниць	3757	3393	3500	103,2
Площа газонів, охоплених доглядом	га	57,9	57,9	57,9	100,0
Площа квітників, охоплених доглядом	га	1,6	1,6	1,7	106,3
Площа парків, скверів, охоплених доглядом	га	72,4	72,4	72,4	100,0
Зовнішнє освітлення					
Загальна протяжність мереж зовнішнього освітлення	км	643,2	643,2	645,2	100,3
Реконструкція/капітальний ремонт мереж зовнішнього освітлення	км	2,23	0	2,74	x
Кількість світлоточок в мережі зовнішнього освітлення /в т.ч. енергозберігаючих	одиниць	17119/ 11146	17119/ 11146	17370/ 11146	101,5/ 100,0
Водопостачання/водовідведення					

Загальний обсяг реалізованої води,	тис. куб.м	12404,0	10000,0	11000,0	110,0
в т.ч. населенню	тис. куб.м	8753,52	7500,0	8300,0	110,7
Відведено (скинуто) стічних вод всього,	тис. куб.м	11313,0	9200,0	10500,0	114,1
в т.ч. від населення	тис. куб.м	9163,66	7800,0	8800,00	112,8
Загальна протяжність мережі водопостачання	км	536,4	537,5	539,1	100,3
Загальна протяжність мережі водовідведення	км	338,6	339,8	341,2	100,4
Реконструкція/капітальний ремонт мереж водовідведення	км	0,56	0,6	0,6	100,0
Реконструкція/капітальний ремонт мереж водопостачання	км	1,22	0,56	1,0	178,6
Показники втрат води в мережах, в т.ч.					
нормативні	%	29,17	34,5	30	87,0
фактичні	%	28,27	28,17	28,17	100,0
Дорожнє господарство					
Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі, всього	км	387,3	387,3	387,3	100,0
дороги місцевого значення	км	387,3	387,3	387,3	100,0
Загальна площа вулично-дорожньої мережі	тис.кв.м	2986,7	2986,7	2986,7	100,0
Загальна кількість вулиць	одиниць	720	720	720	100,0
Кількість світлофорних об'єктів/ в т.ч. тих, що обслуговуються комунальними службами	одиниць	69/66	69/66	69/67	100,0/101,5
Загальна протяжність мостів та шляхопроводів	км	2,8	2,8	2,8	100,0
Площа відремонтованих доріг, вулично-дорожньої мережі та прибудинкових доріг капітальним ремонтом	тис.кв.м	38,74	0,8	10,0	в 12,5 р.б.
Площа відремонтованих доріг поточним ремонтом	тис.кв.м	81,8	23,0	140,0	в 6,1 р.б.
Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі з твердим покриттям, всього	км	373,1	373,1	373,1	100,0
- з асфальтно-бетонним покриттям та іншим удосконаленим покриттям	км	341,8	341,8	341,8	100,0
Протяжність мережі, обладнаної закритою дощовою каналізацією	км	32,3	32,3	32,3	100,0
Частка мережі, обладнаної закритою дощовою каналізацією	%	9,4	9,4	9,4	x

Очікувані результати

- підтримка в належному стані інфраструктури житлово-комунального господарства, житлового фонду, забезпечення стабільного надання житлово-комунальних послуг.

Тарифна політика

У 2023 році тарифна політика здійснюватиметься на підставі існуючого розмежування повноважень щодо встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги між державними органами та органами місцевого самоврядування.

грн, з ПДВ

Назва підприємства-надавача послуги	Вид послуг	Для населення, роки		
		2021 факт	2022* очік.	2023* проєкт
КП «Міськводоканал» СМР	Тариф на послугу з централізованого водопостачання, за 1 м ³ для багатоквартирних будинків (з ПДВ)	13,752	15,98	15,98
	Тариф на послугу з централізованого	13,752	15,98	15,98

	водопостачання, за 1 м ³ для приватного сектора (з ПДВ)			
	Тариф на послугу з централізованого водовідведення, за 1 м ³ для багатоквартирних будинків (з ПДВ)	13,368	16,67	16,67
	Тариф на послугу з централізованого водовідведення, за 1 м ³ для приватного сектора (з ПДВ)	13,368	16,67	16,67
	Разом тариф на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення (за 1 м ³): для багатоквартирних будинків (з ПДВ)	27,12	32,65	32,65
	Разом тариф на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення (за 1 м ³): для приватного сектора (з ПДВ)	27,12	32,65	32,65
	Тариф на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення на 1 чол. без лічильника (з ПДВ)	247,47	297,96	297,96
ТОВ «КППВ»	Тарифи, встановлені на економічно обґрунтованому рівні:			
	Тариф на теплову енергію за 1 Гкал (без ПДВ)	2205,06	2205,06	2205,06
	Тариф на теплову енергію за 1 Гкал (з ПДВ)	2 646,07	2 646,07	2 646,07
	Тариф на послугу з постачання теплової енергії за 1 Гкал (з ПДВ)	2 646,07	2 646,07	2 646,07
	Тариф на послуги з постачання гарячої води за 1 куб.м (з ПДВ)	-	-	-
	Тарифи, що застосовуються до населення:			
	Тариф на теплову енергію за 1 Гкал (без ПДВ)	1352,47	1352,47	1352,47
	Тариф на теплову енергію за 1 Гкал (з ПДВ)	1622,96	1622,96	1622,96
	Тариф на послугу з постачання теплової енергії за 1 Гкал (з ПДВ)	1622,96	1622,96	1622,96
	Тариф на послуги з постачання гарячої води за 1 куб.м	-	-	-
ТОВ «Сумитеплоенерго»	Тарифи, встановлені на економічно обґрунтованому рівні:			
	Тариф на теплову енергію за 1 Гкал (без ПДВ)	1581,54	2142,81	2142,81
	Тариф на теплову енергію за 1 Гкал (з ПДВ)	1897,85	2571,37	2571,37
	Тариф на послугу з постачання теплової енергії за 1 Гкал (з ПДВ)	1897,85	2571,37	2571,37
	Тариф на послуги з постачання гарячої води за 1 куб.м (з ПДВ)	99,16	131,70	131,70
	Тарифи, що застосовуються до населення:			
	Тариф на послугу з постачання теплової енергії за 1 Гкал (з ПДВ)	1559,67	1559,67	1559,67
Тариф на послуги з постачання гарячої води за 1 куб.м (з ПДВ)	91,37	91,37	91,37	
ТОВ «А-МУССОН»	Тариф на послугу з поводження з побутовими відходами (в т.ч. захоронення), за 1 м. куб.	ТПВ 174,64 з пдв (36,26 з пдв) ВГ 205,65 з пдв РВ 205,65 з пдв	ТПВ 195,91 з пдв (50,68 з пдв) ВГ 233,98 з пдв РВ 341,68 з пдв	ТПВ 195,91 з пдв (50,68 з пдв) ВГ 233,98 з пдв РВ 341,68 з пдв
	в розрахунку на 1 особу багатоквартирні будинки (в т.ч. захоронення)	29,21 з пдв (4,71 з пдв)	33,92 з пдв (6,58 з пдв)	33,92 з пдв (6,58 з пдв)
	в розрахунку на 1 особу приватний сектор (в т.ч. захоронення)	29,70 з пдв (5,46 з пдв)	37,96 з пдв (7,63 з пдв)	37,96 з пдв (7,63 з пдв)
ТОВ «Сервісресурс»	Тариф на послугу з поводження з побутовими відходами (в т.ч. захоронення), за 1 м. куб.	ТПВ 177,31 з пдв (36,26 з пдв) ВГ 133,27 з пдв РВ 299,57 з пдв	ТПВ 204,19 без пдв (50,68 з пдв) ВГ 167,29 без пдв РВ 295,98 без пдв	ТПВ 204,19 без пдв (50,68 з пдв) ВГ 167,29 без пдв РВ 295,98 без пдв
	в розрахунку на 1 особу багатоквартирні будинки (в т.ч. захоронення)	29,01 з пдв (4,71 з пдв)	33,08 без пдв (6,58 з пдв)	33,08 без пдв (6,58 з пдв)
	в розрахунку на 1 особу приватний сектор (в т.ч. захоронення)	25,71 з пдв (5,46 з пдв)	37,30 без пдв (7,63 з пдв)	37,30 без пдв (6,36 з пдв)
Управління	Ціна на послугу з управління	мін.0,054	мін.0,054	мін.0,054

багатоквартирними будинками	багатоквартирними будинками, за 1 кв. м загальної площі будинку (згідно конкурсу, рішення ВК СМР) (з ПДВ)	макс.26,91	макс. 26,91	макс. 26,91
-----------------------------	---	------------	-------------	-------------

*Тарифи відповідно до діючих рішень Виконавчого комітету Сумської міської ради та постанов НКРЕКП (для КП «Міськводоканал» СМР) станом на 20.10.2022) та з урахуванням встановленого мораторію на підвищення цін (тарифів) на ринку природного газу та у сфері теплопостачання на період дії воєнного стану в Україні та шести місяців після місяця, в якому воєнний стан буде припинено або скасовано (ЗУ «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування»).

2.3.3. Соціальний та гуманітарний розвиток

2.3.3.1. Оплата праці та соціально-трудова відносина

Мета діяльності у 2023 році: здійснення повноважень у сфері контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення шляхом проведення перевірок, які не належать до заходів державного нагляду (контролю), на підприємствах, в установах та організаціях, що перебувають у комунальній власності СМТГ.

Основними завданнями діяльності є:

- зростання доходів та поліпшення матеріального становища працюючих громадян;
- соціальна захищеність населення;
- легалізація виплати заробітної плати та зменшення нелегальної зайнятості для збільшення податкових надходжень та забезпечення соціального захисту найманих працівників
- забезпечення неухильного додержання роботодавцями конституційних прав найманих працівників на своєчасне отримання заробітної плати та оформлення трудових відносин.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- проведення моніторингу додержання роботодавцями законодавства про працю;
- заслуховування на засіданнях відповідної міської комісії керівників підприємств, установ та організацій, а також фізичних осіб – підприємців, звітні дані яких свідчать про можливі порушення законодавства про працю при нарахуванні заробітної плати, а також керівників підприємств, які допустили наявність заборгованості із заробітної плати, про вжиті заходи, стан і перспективи її погашення;
- опрацювання з керівниками кожного підприємства-боржника причин виникнення заборгованості, визначення шляхів та термінів погашення, складання графіків її ліквідації, контроль за їх виконанням;
- проведення інформаційної кампанії щодо негативних наслідків отримання заробітної плати «в конвертах» та щодо відповідальності, яку за собою тягне цей факт.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Загальна заборгованість із виплати заробітної плати (на 31 грудня), всього	млн грн	241,1	285,0	273,7	96,0
у тому числі на економічно активних підприємствах	млн грн	238,5	284,8	273,5	96,0
на підприємствах-банкрутах	млн грн	-	-	-	-
на економічно неактивних підприємствах	млн грн	2,6	0,2	0,2	100,0
Збільшення (+)/ зниження (-) заборгованості з виплати заробітної плати у порівнянні з відповідним показником попереднього року	млн грн	-11,3	43,9	-11,3	*

Очікувані результати

- забезпечення неухильного додержання роботодавцями міста конституційних прав найманих працівників на своєчасне отримання заробітної плати та оформлення трудових відносин;
- поліпшення матеріального становища та підвищення рівня соціального захисту працюючих громадян.

2.3.3.2. Зайнятість населення та ринок праці

Мета діяльності у 2023 році: реалізація державної політики у сфері зайнятості населення; сприяння громадянам у підборі підходящої роботи та надання роботодавцям послуг з добору працівників.

Основними завданнями діяльності є:

- сприяння громадянам у підборі підходящої роботи, включаючи елементи рекрутингу;
- надання роботодавцям послуг з добору працівників;
- проведення професійної орієнтації населення;
- реалізація заходів сприяння зайнятості, у т.ч. для внутрішньо переміщених осіб та безробітних з числа військовослужбовців, які брали участь в захисті держави;
- сприяння самозайнятості населення, організації підприємницької діяльності;
- організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреби ринку праці;
- стимулювання діяльності роботодавців, спрямованої на створення нових робочих місць та працевлаштування безробітних;
- реалізація державної підтримки застрахованих осіб (працівників та фізичних осіб-підприємців) у разі втрати ними частини заробітної плати (доходу) у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг) з причин економічного, технологічного характеру, виникнення надзвичайної ситуації, введення надзвичайного або воєнного стану, встановлення карантину.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- проведення аналізу стану ринку праці, прогнозування та оцінка впливу на ринок праці політики у сфері зайнятості;
- застосування новітніх підходів в роботі служби зайнятості для задоволення потреб сучасного ринку праці шляхом ефективної рекрутингової діяльності;
- створення умов та сприяння підвищенню конкурентоспроможності робочої сили та зайнятості населення шляхом стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць у пріоритетних видах економічної діяльності та при працевлаштуванні безробітних з числа громадян, що мають додаткові гарантії;
- застосування у діяльності служби зайнятості елементів профілювання при індивідуальному підході до кожного шукача роботи;
- участь в організації проведення громадських та інших робіт тимчасового характеру;
- участь у реалізації заходів, спрямованих на запобігання масовому вивільненню працівників, профілактика настання страхового випадку;
- надання соціального захисту громадян, у т.ч. для осіб, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню та внутрішньо переміщених осіб;
- забезпечення індивідуального супроводу окремих категорій безробітних;
- сприяння самозайнятості населення шляхом стимулювання відкриття власного бізнесу.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість зареєстрованих безробітних (на кінець року)	осіб	2068	2300	2300	100,0
Чисельність осіб, які мають статус безробітного та отримують послуги протягом періоду	осіб	8822	8400	8400	100,0
Середній розмір допомоги по безробіттю	грн	4743,45	4900,00	5100,00	104,1
Чисельність незайнятих громадян, працевлаштованих протягом періоду	осіб	3291	2500	2500	100,0
Чисельність безробітних громадян, які проходять	осіб	154	166	166	100,0

професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації					
Чисельність незайнятих громадян, залучених до участі в оплачуваних громадських та інших роботах тимчасового характеру	осіб	13	15	50	в 3,3 р.б
Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць	вакансії	0	0	0	0
Навантаження на одне вільне робоче місце, вакансію	осіб/ вакансію	6533	4900	5100	104,1
Працевлаштування на нові робочі місяця, всього, в т.ч.:	осіб	1 749	670	670	100,0
- юридичними особами	осіб	1 241	298	298	100,0
- фізичними особами – підприємцями та найманих ними працівників	осіб	508	372	372	100,0

Очікувані результати

- підвищення конкурентоспроможності безробітних на ринку праці;
- задоволення кадрових потреб роботодавців СМТГ;
- працевлаштування громадян на 670 нових робочих місць.

2.3.3.3. Надання соціальних послуг та соціальне забезпечення

Мета діяльності у 2023 році: соціальна підтримка найбільш вразливих верств населення, надання додаткових соціальних гарантій окремим категоріям громадян, створення додаткової системи задоволення потреб пільгової категорії громадян; забезпечення соціальних гарантій захисників України та членів їх сімей.

Основними завданнями діяльності є:

- реалізація конституційних гарантій та прав громадян на соціальний захист, забезпечення адресності та матеріальної підтримки малозабезпечених сімей, непрацездатних осіб, громадян похилого віку, сімей з дітьми, дітей з інвалідністю, осіб з обмеженими фізичними можливостями, внутрішньо переміщених осіб, захисників України й членів їх сімей, та інших осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах;
- забезпечення адресності та індивідуального підходу в процесі надання соціальних послуг та соціального обслуговування як комунальними установами, так і установами недержавного сектору;
- покращення умов для безпечного та здорового життя шляхом сприяння у забезпеченні безперешкодного доступу осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення до житлових будинків та об'єктів житлово-господарського призначення.

Шляхи досягнення поставлених завдань:

- впровадження новітніх засобів комунікацій та організація інших заходів для проведення активної інформаційної роботи серед мешканців СМТГ щодо роз'яснення їх прав на отримання державної та місцевої підтримки;
- забезпечення прийому мешканців громади та внутрішньо переміщених осіб з питань надання послуг соціального характеру. Створення належних умов для організації прийому громадян із використанням сучасних технологій та цифрових продуктів;
- співпраця з інститутами громадянського суспільства щодо визначення потреби в наданні соціальних послуг, сприяння розвитку ринку соціальних послуг на території громади, аналіз стану задоволення потреби мешканців громади в отриманні соціальних послуг. Організація надання соціальних послуг мешканцям громади;
- проведення роботи з вирішення питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб;
- сприяння здоровому та активному довголіттю серед осіб похилого віку;
- активізація руху волонтерів: залучення молоді та волонтерських організацій до надання соціальних послуг;

- співпраця з громадськими організаціями, які опікуються питаннями осіб з інвалідністю, з питань створення безперешкодного середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість сімей, які отримують допомогу сім'ям з дітьми	чол.	7 019	7 300	7 300	100,0
Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	чол.	1 077	1 800	2 000	111,1
Кількість осіб, які отримують державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю	чол.	3 190	3 300	3 500	106,1
Кількість внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на обліку в департаменті соціального захисту населення	чол.	4 574	22 000	25 000	113,6
Кількість домогосподарств громади, які отримують житлову субсидію	чол.	30 248	25 000	X	X
Кількість мешканців громади, які звернулися за оформленням житлової субсидії	чол.	15 626	4 500	12 000	266,7
Кількість осіб, які мають право на отримання різних видів пільг, з них:	чол.	59 483	56 612	58 112	102,6
- ветеранів війни (в т. ч. «діти війни»)	чол.	20 963	19 208	20 710	107,8
- ветеранів військової служби	чол.	1 870	1 821	1 800	98,8
- осіб постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС	чол.	1 839	2 334	2 300	98,5
- багатодітних сімей	сімей	921	1 016	1 100	108,3
Кількість пільговиків, які користуються пільгами при оплаті за ЖКП	чол.	12 377	11 700	X	X
Кількість осіб, які отримують додаткові пільги та соціальні гарантії відповідно до програм Сумської міської ТГ «Милосердя» та «Соціальна підтримка захисників України та членів їх сімей»	чол.	72 573	72 527	63 044	86,9
Кількість осіб, які отримали соціальні послуги в комунальній установі «Сумський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Берегиня» / в т.ч. Будинок нічного перебування	чол.	3 557 / 185	3 600 / 200	3 600 / 200	100,0 / 100,0
Кількість осіб, які отримали соціальні послуги в комунальній установі «Центр учасників бойових дій» Сумської міської ради	чол.	1 679	3 000	3 500	116,7

Очікувані результати:

- охоплення максимальної кількості сімей, які потребують соціальної підтримки, та підтримка гідного рівня життя мешканців громади шляхом виконання державних та міських програм соціального захисту населення;
- розвиток системи надання послуг соціального характеру, підвищення якості їх надання, розширення спектру соціальних послуг;
- охоплення послугами соціального характеру внутрішньо переміщених осіб;
- реалізація соціальних проєктів, направлених на відновлення фізичного здоров'я та стабілізації емоційного стану як Захисників та Захисниць України, так і членів їх сімей та дітей;
- створення безперешкодного доступу осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення до житлових будинків та об'єктів житлово-господарського призначення.

2.3.3.4. Охорона здоров'я населення

Мета діяльності у 2023 році: збереження та зміцнення здоров'я мешканців СМТГ, підвищення ефективності заходів, спрямованих на профілактику захворювань, зниження рівнів захворюваності, інвалідності і смертності населення, підвищення якості та

ефективності надання медичної допомоги, підвищення якості життя, забезпечення захисту прав громадян на охорону здоров'я.

Основними завданнями діяльності є:

- підвищення якості та доступності медичних послуг;
- пропаганда здорового способу життя і зміщення акцентів від лікування до профілактики захворювань;
- забезпечення успішної роботи медичних установ, впровадження сучасних медичних технологій надання медичної допомоги, профілактика та раннє виявлення захворювань;
- забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами, виробами медичного призначення та лікувальним харчуванням;
- реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я щодо надання медичної допомоги за Програмою медичних гарантій;
- сприяння наданню лікувальної та реабілітаційної медичної допомоги військовослужбовцям та цивільному населенню, які постраждали в наслідок військової агресії російської федерації.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- проведення капітальних ремонтів приміщень лікувальних закладів з метою покращення умов перебування пацієнтів та роботи медичного персоналу;
- придбання медичного обладнання та інструментарію, забезпечення санітарним автотранспортом для підвищення якості надання медичних послуг;
- запровадження нових високотехнологічних медичних послуг;
- вжиття комплексних заходів, направлених на забезпечення населення якісними медичними послугами, зокрема на профілактику інвалідизації населення, створення реабілітаційних відділень з відповідним їх оснащенням;
- проведення заходів (лекції, круглі столи, зустрічі) та поширення інформації (через ЗМІ) щодо активної пропаганди здорового способу життя як основного чинника збереження та покращення здоров'я;
- медичне забезпечення пільгових категорій населення, зокрема захисників України.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Кількість комунальних лікувально-профілактичних закладів Сумської міської ради	одиниць	9	9	9	100,0
Кількість пролікованих, в т.ч.:	осіб	30182	42211	44190	104,7
Кількість поліклінічних відвідувань	тис. випадків	1073,4	1543,6	1250,0	81,0
Кількість ліжок у стаціонарах	одиниць	1425	1480	1480	100,0
Чисельність лікарів	осіб	758	861	861	100,0
Летальність	%	3,2	3,4	2,4	x

Очікувані результати

- зниження рівня летальності;
- збільшення кількості пролікованих на 4,7 відсотків.

2.3.3.5. Освіта

Мета діяльності у 2023 році: поглиблення реформи освіти і забезпечення кращих можливостей для дітей, що є передумовою для розвитку дитини та її успішної реалізації в суспільстві.

Основними завданнями діяльності є:

- підвищення якості та доступності освіти;
- поширення в закладах загальної середньої освіти практики функціонування служб порозуміння (шкільної медіації);

- забезпечення підтримки розвитку інтелектуального та творчого потенціалу дітей та учнівської молоді;
- залучення школярів та учнів до процесу прийняття рішень, які їх стосуються, а також як спосіб заохотити та розвивати їхню активну громадську участь та зв'язок з громадою;
- створення умов для забезпечення якісного та здорового харчування в закладах освіти;
- застосування змін в організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти, спрямованих на індивідуалізацію освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами відповідно до нових нормативних документів;
- реалізація права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізації та інтеграції в суспільство, у закладах дошкільної та загальної середньої освіти;
- забезпечення комфортних та безпечних умов перебування здобувачів освіти у приміщеннях та на території закладів освіти.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- оснащення закладів загальної середньої освіти комп'ютерною та мультимедійною технікою;
- поліпшення освітніх процесів у закладах освіти, забезпечення доступу до якісних навчальних матеріалів (е-підручників, онлайн – курсів, інтерактивних матеріалів, відео, 3Д -моделей);
- професійна підготовка педагогічних працівників початкової школи до впровадження нового Державного стандарту початкової освіти; розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти;
- здобуття учнями навичок вигадувати та розробляти ідеї, створювати проекти, комунікувати та працювати в команді, розвивати відчуття причетності та важливості власного голосу, тим самим сформувавати активного, розумного громадянина з критичним мисленням, який в майбутньому буде брати участь у прийнятті рішень в громаді та суспільстві;
- врегулювання організації харчування дітей у закладах освіти з урахуванням принципів здорового харчування та приведення енергетичної цінності раціону, структури харчування у відповідність до Норм фізіологічних потреб населення в основних харчових речовинах і енергії, з урахуванням рекомендацій ВООЗ;
- надання підтримки кожній дитині з особливими освітніми потребами відповідно до її потреб в закладах дошкільної освіти, активізація роботи команди психолого-педагогічного супроводу для всіх дітей з особливими освітніми потребами, незалежно від визначеного рівня підтримки;
- спрямування виховної роботи із здобувачами освіти на формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок, національно-патріотичного виховання, профілактики булінгу (цькування), кримінальних правопорушень, вживання наркотичних і психотропних речовин, запобігання домашньому насильству, торгівлі людьми тощо;
- забезпечення архітектурної доступності закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами (облаштування пандусів, санвузлів, поручнів, ресурсних кімнат тощо);
- проведення ремонтних робіт підвальних приміщень та цокольних поверхів щодо можливості їх використання як найпростіших укриттів для населення;
- проведення робіт з благоустрою територій закладів освіти;
- створення структури харчування в закладах освіти з урахуванням рекомендацій ВООЗ щодо принципів здорового харчування та з урахуванням фізіологічних потреб дітей в основних харчових речовинах та енергії.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Постійно діючі заклади дошкільної освіти всього/ з них комунальної форми власності	одиниць	39/38	39/38	39/38	100,0/100,0
Кількість дітей у закладах дошкільної освіти /з них комунальної форми власності	осіб	9133/9013	8062/7972	8062/7972	100,0/100,0
Кількість вихованців у дошкільних підрозділах початкових шкіл та НВК комунальної форми власності	осіб	883	779	779	100,0
Охоплення дітей дошкільного віку дошкільною освітою	%	83	83	83	x
Заклади загальної середньої освіти / з них комунальної форми власності	одиниць	42/40	41/40	41/40	100,0/100,0
в т.ч. НВК з дошкільним підрозділом/ з них комунальної форми власності	одиниць	2/1	1/1	1/1	100,0/100,0
у т.ч. початкові школи з дошкільним підрозділом	одиниць	5	5	5	100,0
у т.ч. Сумський багатoproфільний навчально-реабілітаційний центр №1		1	1	1	100,0
Кількість учнів у закладах загальної середньої освіти (в т.ч. в НВК та початкових школах)/ із них комунальної форми власності	осіб	30404/29970	29768/29642	29768/29642	100,0/100,0
у тому числі, які навчаються у другу зміну	осіб	2100	3106	3106	100,0
у тому числі кількість учнів у НВК	осіб	373	371	371	100,0
Відсоток учнів, які навчаються на достатньому та високому рівні	%	53,5	54,0	54,0	x
Відсоток дітей шкільного віку, які охоплені навчанням	%	99,9	99,9	99,9	x
Рівень охоплення учнів закладів загальної середньої освіти харчуванням	%	60	52	52	x
Загальна кількість комунальних закладів позашкільної освіти	одиниць	4	4	4	100,0
Кількість учнів, охоплених позашкільною освітою	одиниць	10887	9101	9101	100,0
Рівень охоплення учнів позашкільною освітою закладами позашкільної освіти, підпорядкованими управлінню освіти і науки	%	36,3	30,7	30,7	x
Частка школярів, зайнятих у спортивно-масовій роботі	%	89	90	90	x
Кількість закладів професійно-технічної освіти/кількість учнів	одиниць/осіб	7/2969	7/2914	7/2914	100,0/100,0

Очікувані результати:

- формування ціннісного ставлення і судження у школярів, вміння вибудовувати доброзичливі й толерантні стосунки із учасниками освітнього процесу за допомогою сучасних методик роботи;
- активізація школярів, залучення учнів 5-11 класів до написання проєктів та прийняття рішень, навчання не боятися відстоювати власні ініціативи та об'єднуватися навколо спільних ідей;
- здобуття дітьми з особливими освітніми потребами дошкільної освіти відповідно до державного стандарту, із застосуванням найбільш прийнятних методів, які враховують їхні потреби та можливості;
- впровадження інноваційних технологій, демократичних підходів в організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами, їх психолого-педагогічного, медико-соціального супроводу, забезпеченню архітектурної доступності загальноосвітніх навчальних закладів різних типів, незалежно від форм власності, та підпорядкування, відповідно до потреб дітей.

- доступ здобувачів освіти до повноцінного харчування з урахуванням принципів здорового харчування, зокрема тих, що відвідують та перебувають у закладах освіти;
- створення системи управління, в якій безпечність харчових продуктів досягається шляхом аналізу та контролю небезпечних факторів біологічного, хімічного та фізичного походження, починаючи від сировини до обігу та споживання готової продукції;
- використання підвальних приміщень закладів дошкільної освіти як найпростіших укриттів.

2.3.3.6. Культура, туризм

Мета діяльності у 2023 році: активізація роботи у напрямку духовного відродження та посилення національної самоідентичності населення СМТГ; піднесення іміджу Збройних Сил України та патріотичного духу громадян; посилення ролі культури в місті Суми та на території СМТГ, як дієвого інструменту для формування демократичного, національно-свідомого, духовно-розвиненого суспільства; збереження туристичного потенціалу, підвищення іміджу СМТГ.

Основними завданнями діяльності є:

- реалізація державної політики у сфері культури та туризму;
- охорона культурної спадщини, а також державної мовної політики, як необхідної умови розвитку гармонійного суспільства в інтересах територіальної громади;
- формування конкурентоспроможного бренду міста, позитивного іміджу СМТГ на національному та міжнародному рівні;
- поліпшення доступності туристичної інфраструктури;
- створення та підтримка туристичних продуктів.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- проведення конкурсів, фестивалів, мистецьких проєктів, відзначення державних свят та фінансова підтримка участі у міжнародних та всеукраїнських конкурсах і фестивалях; активація роботи в культурно-мистецькому інтернет-просторі;
- проведення паспортизації об'єктів культурної спадщини;
- підвищення рівня якості послуг з початкової мистецької освіти, покращення матеріально-технічної бази, проведення ремонтних робіт мистецьких шкіл;
- покращення якості бібліотечних послуг шляхом проведення оптимізації наявної бібліотечної системи та створення на її базі сучасної публічної бібліотеки (з філіями); поповнення бібліотечних фондів, проведення ремонтних робіт бібліотек;
- активізація культурно-мистецької діяльності, впровадження нових форм організації змістовного дозвілля, підтримка культурних ініціатив населення, формування на базі Центру культури і дозвілля осередку культурного життя міста Суми;
- розвиток культурно-дозвілєвої діяльності у сільській місцевості шляхом впровадження нових форм роботи;
- формування механізмів підтримки і просування бренду міста Суми;
- розвиток туристичної інфраструктури та навігації;
- розробка нових туристичних маршрутів та додаткового контенту для віртуального гіда з технологією доповненої реальності.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/ 2022, %
Комунальні заклади культури					
Мистецькі школи:					
Кількість закладів	одиниць	5	5	5	100,0
Контингент учнів	чол.	1822	1587	1600	100,8
Охоплення дітей шкільного віку позашкільною мистецькою освітою	%	6,3	5,2	5,2	x
Кількість випускників шкіл, що продовжили	чол.	44	31	32	103,2

мистецьку освіту у вищих навчальних закладах					
Бібліотеки:					
Кількість:	одиниць	21	21	21	100,0
Кількість читачів	тис. чол.	74,9	60,0	60,0	100,0
Клубні заклади:					
Кількість закладів	одиниць	5	6	6	100,0
клубних формувань в закладах	одиниць	28	28	30	107,1
Інші комунальні заклади культури:	одиниць				
Сумська муніципальна галерея	одиниць	1	1	1	100,0
Центр культури і дозвілля СМР	одиниць	-	1	1	100,0
КУ «Молодіжний центр «Романтика» СМР	одиниць	-	1	1	100,0
Кількість закладів іншого підпорядкування					
Бібліотеки	одиниць	2	2	2	100,0
Театри	одиниць	2	2	2	100,0
Філармонія	одиниць	1	1	1	100,0
Музеї	одиниць	3	3	3	100,0
Кінотеатри	одиниць	2	2	2	100,0
Парки	одиниць	2	2	2	100,0
Клубні установи	одиниць	7	7	7	100,0
Організація та проведення загальноміських культурно-мистецьких заходів					
Кількість заходів	одиниць	26	13	22	169,2
у тому числі:					
- міжнародного рівня	одиниць	0	0	0	100,0
- всеукраїнського рівня	одиниць	1	0	1	
Кількість жителів СМТГ, охоплених заходами	тис. чол.	44,5	6,2	25,0	в 4,0 р.б.
Культурна спадщина					
Кількість об'єктів культурної спадщини, у тому числі паспортизованих:	одиниць	124/68	124/68	124/78	100,0/114,7
- археології	одиниць	19/7	19/7	19/7	100,0/100,0
- історії	одиниць	85/46	85/46	85/56	100,0/121,7
- монументального мистецтва	одиниць	15/9	15/15	15/15	100,0/100,0
- садово-паркового мистецтва	одиниць	4	4	4	100,0
- науки і техніки	одиниць	1	1	1	100,0
Туризм					
Кількість туристичних маршрутів	одиниць	4	4	5	125,0
Кількість проведених екскурсій	одиниць	24	15	30	у 2 р.б.
Кількість платників туристичного збору/в т.ч. юридичних осіб	одиниць	20/10	16/9	16/9	100,0/100,0
Надходження туристичного збору, сплаченого до бюджету СМТГ	тис. грн	740,4	314,4	324,1	103,1

Очікувані результати

- охоплення бібліотечними послугами 25% населення СМТГ;
- збільшення кількості людей, охоплених загальноміськими культурно-мистецькими заходами, у 4 рази за умови завершення воєнного стану та проведення всіх запланованих заходів;
- збереження контингенту учнів мистецьких шкіл;
- збільшення відсотку паспортизованих об'єктів культурної спадщини до 62,9 % від загальної кількості;
- підвищення рівня впізнаваності та лояльності до бренду міста Суми; формування позитивного образу СМТГ;
- збільшення кількості проведених екскурсій у 2 рази;
- створення 1 туристичного маршруту.

2.3.3.7. Фізична культура і спорт

Мета діяльності у 2023 році: популяризація здорового способу життя, залучення широких верств населення до масового спорту, підтримка дитячо-юнацького, резервного спорту, спорту вищих досягнень.

Основними завданнями діяльності є:

- підтримка та розвиток олімпійських та неолімпійських видів спорту;
- розвиток фізкультурно-спортивної інфраструктури, заохочення прагнення громадян зміцнювати своє здоров'я, вести здоровий спосіб життя;
- забезпечення діяльності закладів дитячо-юнацького та резервного спорту, створення належних умов для розвитку індивідуальних здібностей спортсменів в обраних видах спорту;
- удосконалення загального рівня організації та проведення спортивно-масових заходів та змагань; проведення загальнодоступних спортивних заходів для активного сімейного дозвілля в місцях масового відпочинку.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- удосконалення системи формування та підготовки збірних команд СМТГ з олімпійських та неолімпійських видів спорту для участі спортсменів у спортивних заходах всеукраїнського та міжнародного рівнів;
- забезпечення проведення змагань та представлення досягнень спортсменами СМТГ на всеукраїнській та міжнародній спортивній арені;
- розвиток здібностей вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл в обраному виді спорту (утримання та надання фінансової підтримки ДЮСШ різних форм власності);
- створення необхідних умов для самовдосконалення спортсменів і фахівців спорту, які досягли найвищих спортивних результатів у всеукраїнських та міжнародних змаганнях;
- капітальний ремонт будівлі спортивного комплексу «Авангард»;
- розміщення соціальної реклами на телебаченні, сторінках соціальних мереж із залученням провідних спортсменів, тренерів, ветеранів спорту для формування ціннісного ставлення юнацтва і молоді до власного здоров'я, поліпшення фізичного розвитку та фізичної підготовки.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість осіб, які займаються фізичною культурою та спортом	тис. осіб	53,4	49,6	49,7	100,2
Кількість фахівців фізичного виховання, що працюють за спеціальністю	осіб	766	754	760	100,8
Кількість спортивних об'єктів:					
Стадіони	шт.	4	4	4	100,0
Спортзали	шт.	74	75	75	100,0
Плавальні басейни	шт.	8	8	8	100,0
Площинні спортивні споруди	шт.	139	139	139	100,0
Кількість фізкультурно-спортивних клубів (громадські організації), всього	одиниць	55	52	52	100,0
в т.ч. за місцем проживання	одиниць	39	39	39	100,0
Кількість ДЮСШ, СДЮШОР/в т.ч., що утримуються або отримують фінансову підтримку з бюджету СМТГ	одиниць	22/11	22/11	22/11	100,0/100,0
Кількість загальноміських спортивно-масових заходів (змагань)	одиниць	38	67	58	86,6
Кількість учасників змагань	одиниць	1765	6003	6015	100,2
Кількість спортсменів, які входять до складу збірних команд України	чол.	198	198	198	100,0
Кількість призових місць, отриманих у змаганнях вищого рівня	одиниць	72	145	153	105,5

Очікувані результати

- підвищення рівня охоплення громадян фізкультурно-оздоровчою та спортивно-масовою роботою;
- збереження кількості учасників загальноміських спортивних заходів та кількості спортсменів, які входять до складу збірних команд України;
- збільшення кількості призових місць, отриманих у змаганнях вищого рівня на 5,5 відсотків.

2.3.3.8. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Підтримка сім'ї

Мета діяльності у 2023 році: створення правових, соціальних і економічних умов для належного функціонування та розвитку сім'ї, утвердження духовно і фізично здорової, матеріально та соціально благополучної сім'ї, забезпечення виконання сім'єю основних її функцій.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення соціального захисту багатодітних сімей, запобігання насильству в сім'ї та торгівлі людьми;
- сприяння у створенні Притулку для осіб, постраждалих від домашнього насильства;
- сприяння співробітництву з підприємствами, установами, громадськими організаціями щодо посилення ролі сім'ї як первинного осередку суспільства

Шляхи виконання поставлених завдань:

- матеріальна підтримка багатодітних сімей шляхом надання гуманітарної допомоги у вигляді продуктів харчування, засобів гігієни та одягу, різних видів державних допомог та додаткових соціальних гарантій за рахунок коштів бюджету громади;
- продовження проведення просвітницько-профілактичних заходів щодо запобігання насильству в сім'ї, забезпечення гендерної рівності;
- посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо рівних прав та можливостей чоловіків та жінок, підтримки осіб, постраждалих від насильства в сім'ї та торгівлі людьми, удосконалення форм її проведення.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Видано посвідчень батьків багатодітної сім'ї	шт.	156	140	150	107,1
Видано посвідчень дітей з багатодітної сім'ї	шт.	359	280	290	103,6

Очікувані результати

- підвищення престижу багатодітних сімей, охоплення їх заходами соціального захисту;
- охоплення дітей різними видами оздоровлення та відпочинку;
- зменшення рівня домашнього насильства та створення дієвих механізмів надання допомоги жертвам насильства;
- підвищення рівня психолого-педагогічної культури молоді у сфері сімейних стосунків шляхом проведення тренінгів, семінарів, лекторіїв, виховних годин та практичних занять.

Підтримка дітей

Мета діяльності у 2023 році: забезпечення реалізації права дітей на особливе піклування і допомогу, забезпечення оптимального функціонування цілісної системи соціально-правового захисту дітей, в тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, організації їх морального, фізичного та розумового розвитку, поліпшення соціальної та

матеріальної підтримки сімей з дітьми, виховання відповідального батьківства та запобігання соціальному сирітству.

Основними завданнями діяльності є:

- здійснення соціально-правового захисту дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування та дітей, які опинились у складних життєвих обставинах;
- забезпечення своєчасного виявлення, вивчення умов проживання та потреб дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, узяття їх на облік та надання допомоги з метою запобігання влаштування їх до інтернатних закладів;
- здійснення соціально – профілактичної та попереджувальної роботи серед дітей;
- виховання відповідального батьківства та запобігання соціальному сирітству;
- розвиток сімейних форм виховання.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- збільшення кількості прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів;
- посилення профілактичної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах, з метою зменшення кількості вилучених дітей;
- проведення інформаційної роботи щодо можливості усиновлення дітей старшого віку родинними групами.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість дітей, які знаходяться на обліку в Управлінні «Служба у справах дітей» Сумської міської ради, з них:	чол.	385	365	395	108,2
1) діти, які перебувають у сімейних формах виховання, у тому числі:	чол.	295	273	316	115,8
- під опікою, піклуванням, тимчасово влаштовані в сім'ї родичів, знайомих;	чол.	246	222	229	103,2
- у прийомних сім'ях/дитячих будинках сімейного типу	чол.	10/35	9/34	18/50	у 2,0 р.б./ у 1,5 р.б.
- у сім'ях патронатних вихователів;	чол.	4	8	12	у 1,5 р.б.
2) діти, які опинились у складних життєвих обставинах;	чол.	53	57	59	103,5
3) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування влаштовані в державні заклади (МОЗ/МОН, Мінсоцполітики).	чол.	37	35	20	57,1
Кількість прийомних сімей/дитячих будинків сімейного типу/сімей патронатних вихователів	од.	8/5/5	14/6/5	16/7/8	114,3/ 116,7/ 160,0
Кількість профілактичних рейдів	од.	8	12	12	100,0
Кількість заходів для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей, які опинились у складних життєвих обставинах.	од.	12	15	15	100,0

Очікувані результати

- збільшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які влаштовані до сімейних форм виховання на 15,8%;
- зменшення кількості дітей, які потребують влаштування до закладів інституційного догляду та виховання дітей;
- розвиток нових форм виховання дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, шляхом збільшення сімей патронатних вихователів;
- збільшення кількості кандидатів в усиновлювачі.

Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю, які перебувають у складних життєвих обставинах

Мета діяльності у 2023 році: задоволення соціальних потреб сімей, дітей та молоді, які опинилися в складних життєвих обставинах або відносяться до вразливих категорій населення, забезпечення соціальним супроводженням прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, опікунів, піклувальників, здійснення комплексу заходів щодо запобігання насильства в сім'ї, надання допомоги постраждалим від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, підтримка сім'ї та пропагування сімейних цінностей, відповідального батьківства, здорового способу життя, проведення заходів, з метою задоволення потреб учасників у соціальному розвитку.

Основними завданнями діяльності є:

- раннє виявлення, облік та здійснення соціальної роботи з різними категоріями сімей, осіб, які опинились в складних життєвих обставинах;
- проведення соціальної роботи, спрямованої на профілактику соціального сирітства;
  - пропагування здорового способу життя серед підлітків та молоді;
  - створення сприятливих умов для розвитку та функціонування сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
  - організація здійснення наставництва над дітьми, які проживають в закладах для дітей – сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;
  - надання соціальних послуг відповідно до державних стандартів з соціального супроводу, консультування, соціальної профілактики, соціальної інтеграції та реінтеграції, адаптації, кризового та екстреного втручання, представництва інтересів, посередництва.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- реалізація заходів програми «Соціальні служби готові прийти на допомогу на 2022 – 2024 роки», спрямованих на раннє виявлення сімей, які опинилися в кризовій ситуації, вчасну організацію надання їм соціальних послуг, розкриття внутрішнього потенціалу сім'ї, забезпечення максимальної доступності до соціальних послуг;
  - пропагування сімейних цінностей, відповідального батьківства, гендерної рівності серед сімей з низьким батьківським потенціалом;
  - залучення потенціалу територіальної громади, волонтерів до проведення соціальної роботи з сім'ями, які перебувають на обліку Сумського міського центру соціальних служб.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість проведених заходів в рамках надання базових соціальних послуг Сумським міським центром соціальних служб	одиниць	2900	3100	3200	103,2
Кількість отримувачів соціальних послуг центру	чол.	1485	1720	1800	104,7
Кількість отримувачів соціальних послуг центру, які внаслідок проведеної роботи розв'язали свої соціальні проблеми та поліпшили своє становище	чол.	1363	1600	1700	106,3
Відсоток отримувачів соціальних послуг центру, які внаслідок проведеної роботи розв'язали свої соціальні проблеми та поліпшили своє становище до загальної кількості клієнтів, що звернулися	%	91,8	93,0	94,4	x

Очікувані результати

- збільшення на 3,2% кількості проведених заходів в рамках надання базових соціальних послуг Сумським міським центром соціальних служб;
- збільшення на 6,3% кількості отримувачів соціальних послуг центру, які внаслідок проведеної роботи розв'язали свої соціальні проблеми та поліпшили своє становище.

Молодіжна політика

Мета діяльності у 2023 році: створення можливостей для молоді, яка проживає на території СМТГ, з урахуванням її вікових, індивідуальних, соціальних, творчих, інтелектуальних потреб та запитів, брати участь у житті громади, свідомо робити свій внесок у подальший її розвиток, всебічна підтримка соціально-вразливої молоді.

Основними завданнями діяльності є:

- формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання – здійснення заходів, спрямованих на відродження національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної життєвої позиції молоді;
- створення умов та здійснення заходів, спрямованих на працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді);
- розвиток неформальної освіти – здійснення заходів, спрямованих на набуття молодими людьми знань, умінь та навичок поза системою освіти;
- популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя серед молоді;
- підтримка та розвиток творчої, інтелектуально обдарованої молоді, забезпечення змістовного дозвілля молоді;
- сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського суспільства.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- організація профорієнтаційної роботи, залучення молоді до роботи в органах місцевого самоврядування, налагодження тісної системи співпраці з бізнес структурами та центром зайнятості;
- створення умов для самозайнятості молодих людей та залучення їх до волонтерської діяльності, розвитку та удосконалення системи неформальної освіти, що дасть змогу набути молодими людьми знання, уміння та навички поза системою освіти;
- підтримка проведення різного роду заходів, видання інформаційних та методичних матеріалів та виготовлення і розміщення соціальних роликів та реклами з метою забезпечення розвитку культури волонтерства серед молоді;
- формування культури підприємництва - розвиток підприємливості і інноваційного потенціалу, стимулювання до відкриття власної справи, просування (промоції) креативних індустрій серед молоді;
- підвищення рівня знань, пов'язаних з екологічною свідомістю та проведення відповідних заходів по відповідальному ставленню до навколишнього природного середовища;
- організація та проведення заходів, направлених на розуміння важливості здорового способу життя та комплексної турботи про фізичний та психологічний стан молоді;
- створення відповідних умов для підготовки молоді до подружнього життя, відповідального ставлення молоді до планування сім'ї та власного репродуктивного здоров'я;
- забезпечення роботи Молодіжної ради при Сумській міській раді;
- забезпечення умов для розвитку вуличних культур – здійснення заходів по створенню муралів, графіті тощо, популяризація активного відпочинку та екстремальних видів спорту;
- організація змістовного дозвілля, всебічного розвитку особистості, самовдосконалення обдарованих дітей та молоді, підтримка проведення загальноміських

заходів спортивно-розважального спрямування, фестивалів, конкурсів, КВНівського руху та інше;

- створення конкурентоспроможного середовища для інститутів громадянського суспільства, у тому числі шляхом застосування конкурсних засад фінансової підтримки їх проєктів та заходів за рахунок бюджетних коштів, сприяння створенню нових організацій, діяльність яких пов'язана з роботою з молоддю;

- мотивація талановитої молоді залишатися в рідному місті, продовжити працювати над власними ідеями та впроваджувати їх життя;

- забезпечення функціонування комунальної установи «Молодіжний центр «Романтика» Сумської міської ради;

- забезпечення рівних умов для різних груп молоді, у першу чергу для молоді з інвалідністю, поширення толерантності і солідарності, запобігання стереотипам, протидії мові ненависті та дискримінації за будь-якими ознакам.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 рік факт	2022 очік.	2023 рік проєкт	2023/2022,%
Кількість міських заходів державної політики у молодіжній сфері	одиниць	14	22	25	113,6
Кількість учасників заходів державної політики у молодіжній сфері	тис. чол.	3,0	0,825	1,0	121,2
Кількість міських культурно-освітніх заходів для молоді	одиниць	13	131	134	102,3

Очікувані результати

- підвищення творчого потенціалу молодої людини в інтересах становлення і самореалізації її особистості та морально-правової культури;

- соціалізація молоді в суспільстві, готовність її до роботи в умовах конкуренції;

- збільшення кількості міських заходів у сфері молодіжної політики на 13,6% та збільшення кількості їх учасників на 21,2 відсотків.

2.3.3.9. Громадянське суспільство, інформаційний простір, інформаційні технології

Громадянське суспільство, інформаційний простір

Мета діяльності у 2023 році:

- удосконалення системи підвищення рівня забезпечення конституційних прав та інтересів жителів територіальної громади в сфері інформації та взаємодії органів місцевого самоврядування з мешканцями;

- створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства; налагодження ефективної взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами місцевого самоврядування на засадах партнерства; забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина; задоволення суспільних інтересів із залученням громадської ініціативи та самоорганізації; збереження суспільного порозуміння на території СМТГ.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення належних умов для реалізації конституційного права громадян на участь в формуванні та реалізації державної та місцевої політики;

- підвищення рівня відкритості, прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування;

- задоволення потреб мешканців територіальної громади в сфері інформації;

- сприяння представникам національно-культурних меншин та іноземців у їх інтеграції у громаді;

- формування позитивного сприйняття СМТГ в Україні.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- проведення медіа-заходів, наповнення офіційного сайту Сумської міської ради, випуск бюлетеню «Офіційний вісник Сумської міської ради», підготовка інформаційних програм, роликів, забезпечення співпраці з місцевими теле- та радіоканалами, електронними та друкованими ЗМІ, проведення інформаційних кампаній, удосконалення роботи з відкритими даними;

- розробка та оновлення нормативно-правової бази щодо механізмів комунікації на рівні «влада-грумада», впровадження інструментів електронної демократії;

- дослідження, аналіз та прогнозування суспільно-політичних процесів у СМТГ;
- здійснення промоції СМТГ в Україні, реалізація спільних проєктів;

- підтримка ініціатив громадських організацій щодо соціально-економічного та культурного розвитку міста, налагодження зворотнього зв'язку між владою та громадськістю, підвищення активності інститутів громадянського суспільства, реалізація заходів з громадянської освіти, впровадження інструментів громадської участі, у тому числі електронної демократії.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	Один. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023 2022%
Кількість інформаційних заходів щодо висвітлення діяльності Сумської міської ради та її виконавчих органів	од.	138	80	100	125,0
Річна кількість публікацій на Інформаційному порталі Сумської міської ради (загальний наростаючий показник)	тис. од.	3,9 (24,2)	3,0 (27,3)	3,5 (30,8)	116,7 112,8
Річна кількість переглядів відеоновин на каналі «Сумська міська рада» в мережі Youtube (загальний наростаючий показник)	тис. од.	148,6 (958,6)	77,2 (1035,8)	100,0 (1135,8)	129,5 109,7

Очікувані результати

- підвищення рівня інформування населення щодо діяльності Сумської міської ради, її виконавчого комітету, структурних підрозділів, а також з актуальних питань життєдіяльності СМТГ;

- збільшення кількості спільних заходів та ініціатив за участі інститутів громадянського суспільства;

- зростання рівня довіри до органів місцевого самоврядування.

Інформаційні технології

Мета діяльності у 2023 році: підтримка функціонування та розвиток ІТ-інфраструктури Сумської міської ради, підвищення безпеки в місті.

Основними завданнями діяльності є:

- забезпечення організації ІТ-процесів в виконавчих органах Сумської міської ради;
- забезпечення інформаційної безпеки;
- створення комплексної системи відеоспостереження в СМТГ.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- підтримка безперебійного функціонування ІТ-послуг, сервісів та систем, в т.ч. у ЦНАП;

- створення комплексної системи захисту інформації у виконавчих органах Сумської міської ради;

- впровадження роботи комплексної системи відеоспостереження в СМТГ.

2.3.4. Природокористування та безпека життєдіяльності

2.3.4.1. Охорона навколишнього природного середовища

Мета діяльності у 2023 році: реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення стану навколишнього природного середовища.

Основними завданнями діяльності є:

- зменшення обсягів викидів забруднювальних речовин стаціонарними джерелами;
- створення умов для розвитку інфраструктури екологічно чистих видів транспорту, зокрема громадського;
- відновлення гідрологічного режиму та зменшення рівня забруднення водних об'єктів, зменшення обсягу скидів забруднювальних речовин до водних об'єктів;
- екологічно безпечне поводження з відходами, створення системи безпечного поводження з небезпечними відходами, у складі побутових та медичними відходами, упровадження сучасних методів та технологій у сфері поводження з відходами;
- збільшення площі зелених насаджень, належне утримання та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду;
- підвищення рівня екологічної освіти і виховання населення.

Шляхи виконання поставлених завдань:

Поліпшення екологічного стану довкілля та зниження екологічних ризиків шляхом забезпечення охорони, раціонального використання і відтворення природних ресурсів в умовах муніципальної інфраструктури за рахунок:

- реалізації природоохоронних заходів підприємствами;
- будівництва/реконструкції напірних/самопливних каналізаційних колекторів та міських очисних споруд на території СМТГ;
- завершення нового будівництва полігону для складування твердих побутових відходів на території Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;
- поліпшення гідрологічного та технічного стану водойм, санітарного стану та благоустрою у прибережних смугах водних об'єктів;
- збільшення площ зелених насаджень, збереження об'єктів природно-заповідного фонду;
- проведення заходів з підвищення рівня суспільної екологічної свідомості громадян.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показник	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість висаджених дерев, кущів	од.	0	200	300	150,0
Площа створених та відновлених газонів	м ²	0	1029	1429	139,0
Кількість територій та об'єктів ПЗФ, на яких реалізовано заходи зі збереження об'єктів природно-заповідного фонду	од.	7	7	7	100,0
Кількість проведених заходів з екологічної освіти та інформування населення	од.	12	12	12	100,0

Очікувані результати

- поліпшення стану навколишнього природного середовища до рівня, безпечного для життєдіяльності населення;
- мінімізація забруднення поверхневих водних об'єктів та ґрунтів;

- поліпшення, збереження стану існуючих та створення нових зелених насаджень та озеленених територій у межах міста;
- підвищення рівня екологічної свідомості та інформування населення з питань охорони навколишнього природного середовища.

2.3.4.2. Сприяння забезпеченню законності та правопорядку, зміцненню обороноздатності держави, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності

Мета діяльності у 2023 році: запобігання виникненню умов, що сприяють вчиненню правопорушень та злочинів, удосконалення методів роботи з їх профілактики, сприяння посиленню захисту держави, державного суверенітету та територіальної цілісності, забезпеченню безпеки громадян, забезпечення заходів та робіт з територіальної оборони.

Основними завданнями діяльності є:

- зниження рівня злочинності, створення безпечних умов життя громадян міста, захист їх прав, свобод та законних інтересів;
- усунення причин і умов, що зумовлюють втягнення молоді та підлітків у протиправну діяльність;
- підвищення ефективності заходів щодо профілактики правопорушень, протидії злочинності та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню протиправних дій;
- сприяння в роботі правоохоронним органам в питаннях підвищення правосвідомості водіїв та пішоходів на дорогах та вулицях міста;
- залучення громадян міста до охорони громадського порядку;
- створення умов для проведення ефективної правової та виховної роботи серед населення;
- підтримка добровольчих формувань СМТГ, сприяння їх матеріально-технічному забезпеченню;
- підготовка мешканців СМТГ до національного спротиву;
- сприяння військовим формуванням, розташованим на території СМТГ у проведенні заходів з оборони та мобілізації.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- впровадження сучасних методів дистанційного контролю за громадською безпекою та безпекою дорожнього руху шляхом встановлення систем відеоспостереження та підтримання їх у працездатному стані;
- проведення ефективної правової та виховної роботи серед населення та шкільної молоді;
- участь громадян та їх об'єднань у боротьбі зі злочинністю;
- проведення роз'яснювальної роботи в ЗМІ, на підприємствах, установах, організаціях міста з метою підвищення рівня правової свідомості серед населення міста;
- залучення громадськості до громадських формувань з охорони громадського порядку та стимулювання роботи цих формувань шляхом фінансової підтримки їх діяльності;
- фінансове забезпечення заходів та робіт з територіальної оборони місцевого значення, підготовки громадян України до національного спротиву, підтримки військових формувань, розташованих на території СМТГ.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Один. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість діючих пунктів охорони громадського порядку (поліцейських станцій)	одиниць	13	13	13	100,0
Кількість одиниць автотранспорту, наданого в тимчасове користування Сумського районного	одиниць	8	8	0	x

управління поліції Головного управління національної поліції в Сумській області					
Показники діяльності Сумського районного управління поліції Головного управління національної поліції в Сумській області:					
Кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень	одиниць	2503	2350	2300	97,9
Кількість розкритих злочинів	одиниць	1104	1175	1200	102,1
Кількість складених протоколів про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку	одиниць	8034	6300	6350	100,8
Показники діяльності Управління патрульної поліції в Сумській області:					
Кількість викликів та завдань опрацьованих патрульними поліцейськими	тис. одиниць	63,6	45,5	46,0	101,1
Кількість складених протоколів про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення правил дорожнього руху	тис. одиниць	25,0	7,2	7,2	100,0
Кількість складених протоколів про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку	одиниць	8000	2350	2380	101,3
Показники діяльності громадських формувань (ГФ) правозахисного спрямування:					
Кількість залучених ГФ міста до проведення заходів по профілактиці правопорушень	одиниць	2	2	3	150,0
Кількість заходів, проведених ГФ по профілактиці правопорушень в місті	одиниць	95	275	280	101,8
Кількість попереджених правопорушень та злочинів ГФ міста	одиниць	210	215	200	93,0

Очікувані результати

- забезпечення на території СМТГ безпеки та громадського порядку;
- утримання 13 пунктів охорони громадського порядку, їх облаштування, забезпечення належних умов роботи ДОП (дільничних офіцерів поліції), членів громадських формувань з охорони громадського порядку при прийомі громадян міста;
- активізація роботи громадських формувань правозахисного спрямування.

2.3.4.3. Техногенна безпека

Мета діяльності у 2023 році: зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій на території СМТГ, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, зокрема пов'язаних з військовою агресією російської федерації проти України.

Основними завданнями діяльності є:

- зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій та досягнення гарантованого рівня захисту населення і територій СМТГ від їх наслідків у мирний час та в особливий період.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- удосконалення механізму взаємодії органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності у процесі здійснення заходів цивільного захисту на території СМТГ;
- організація функціонування системи оповіщення цивільного захисту на території старостинських округів СМТГ та забезпечення утримання місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій (МАСЦО) на території СМТГ;
- створення фонду захисних споруд цивільного захисту (відновлення існуючих та будівництво нових споруд (укриттів) цивільного захисту);

- придбання матеріальних цінностей для поповнення місцевого матеріального резерву громади для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до затвердженої номенклатури та забезпечення зберігання матеріальних цінностей, що поставляються до місцевого матеріального резерву;
- утримання міського захищеного пункту управління СМТГ;
- накопичення засобів індивідуального захисту органів дихання від небезпечних хімічних речовин для забезпечення населення СМТГ, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення;
- забезпечення утилізації небезпечних (ртутовмісних градусників) речовин, виявлених на території СМТГ;
- забезпечення належної діяльності міської рятувально-водолазної служби.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проект	2023/ 2022,%
Кількість:					
- засідань комісії з питань ТЕБ та НС СМТГ	одиниць	31	10	15	150,0
- відновлених об'єктів з метою утримання фонду захисних споруд цивільного захисту	одиниць	-	11	13	118,2
- встановлення блоків оповіщення на території старостинських округів СМТГ з метою удосконалення нової місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення (МАСЦО)	одиниць	-	-	7	x
- перевірок технічного стану системи оповіщення населення	одиниць	4	1	4	400,0
- матеріальних цінностей для створення (поповнення) місцевого матеріального резерву м. Суми для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	тис.грн	-	290,1	339,64	117,1
- навчань з питань цивільного захисту в Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Сумської області	одиниць	38	16	24	150,0
- комплексних об'єктових навчань та тренувань з питань цивільного захисту	одиниць	9	-	14	x
- обстежень та очищень дна річки (водоймищ) в місцях відпочинку людей біля води	кількість місць	16	9	16	177,8

Очікувані результати

Створення умов для попередження виникнення надзвичайних ситуацій та захисту населення СМТГ від можливих наслідків надзвичайних ситуацій.

2.3.4.4. Охорона праці

Мета діяльності у 2023 році: створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Основними завданнями діяльності є:

- зменшення кількості випадків виробничого травматизму;
- поліпшення системи управління охороною праці;
- підвищення рівня знань з безпечної організації виконання робіт керівників, спеціалістів підприємств, працівників установ та організацій міста усіх форм власності;
- удосконалення технологічних процесів, заміна обладнання, що має конструктивні недоліки і велику зношеність, поліпшення моніторингу (діагностики) технічного стану будівель і споруд, обладнання, інструменту і засобів колективного та індивідуального захисту;
- покращення стану фінансування роботодавцями комплексних заходів з охорони праці;

- створення здорових та безпечних умов праці для працівників у небезпечних зонах, а там, де це неможливо - захист працюючих від дії шкідливих і небезпечних факторів.

Шляхи виконання поставлених завдань:

- заміна технологічних процесів та операцій, пов'язаних з виникненням небезпечних і шкідливих виробничих факторів на більш безпечні;
- комплексна механізація, автоматизація технологічних процесів за наявності небезпечних і шкідливих виробничих факторів;
- удосконалення роботи щодо підвищення існуючого рівня знань посадових та відповідальних осіб, які вирішують питання охорони праці на підприємствах, установах та організаціях міста усіх форм власності;
- інформування через засоби масової інформації працівників про недопущення порушення вимог законодавства з охорони праці, дотримання інструкцій з охорони праці та дотримання вимог безпеки під час експлуатації обладнання, машин, механізмів тощо.

Кількісні та якісні показники діяльності

Показники	Од. виміру	2021 звіт	2022 очік.	2023 проєкт	2023/2022,%
Кількість випадків виробничого травматизму	од.	40	40	40	100,0
Кількість інформаційних заходів, публікацій з питань охорони праці та дотримання вимог безпеки	од.	8	2	8	400,0
Кількість посадових та відповідальних осіб бюджетних установ та організацій міста, які вирішують питання охорони праці, що пройшли навчання і перевірку знань законодавства з охорони праці у навчальних центрах	осіб	42	42	42	100,0

Очікувані результати

- поліпшення умов праці на виробництві за рахунок збільшення фінансування заходів з охорони праці;
- зниження рівня виробничого травматизму та професійних захворювань на підприємствах, установах та організаціях міста.

Заходи з реалізації завдань Програми у 2023 році, визначені у даному підрозділі, містяться в додатку 1 до Програми.

III. Джерела фінансування Програми

Джерелами фінансування Програми є:

- бюджетні кошти (державний, обласний бюджети, бюджет СМТГ);
- власні кошти суб'єктів господарювання;
- кошти інших джерел (гранти, кредити тощо).

Джерела фінансування відповідних завдань та заходів Програми у 2023 році відображені в додатку 1 до Програми.

IV. Моніторинг реалізації Програми

Основними завданнями моніторингу реалізації Програми є збір, узагальнення, періодичний аналіз відповідних показників соціально-економічного розвитку.

Моніторинг проводиться на підставі інформації виконавчих органів Сумської міської ради та суб'єктів господарювання міста, статистичних, звітних та інших даних, аналітичних матеріалів щодо соціально-економічного розвитку.

Виконавчі органи Сумської міської ради, суб'єкти господарювання щопівроку надають департаменту фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради інформацію щодо виконання Програми у визначені ним терміни.

Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради узагальнює подану інформацію та інформує виконавчий комітет Сумської міської ради та Сумську міську раду про хід виконання Програми.

Організація виконання реалізації Програми покладається на керуючого справами виконавчого комітету, заступників міського голови відповідно до розподілу обов'язків.

Сумський міський голова

Олександр ЛИСЕНКО

Виконавець: _____ Світлана ЛИПОВА

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Програми економічного і соціального розвитку
Сумської міської територіальної громади на 2023
рік

Заходи з реалізації завдань Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальний виконавець	Джерела та обсяги фінансування, тис. гривень			Очікувані результати виконання заходу
				бюджети вищих рівнів (всього, в т.ч. державний та обласний бюджети)	бюджет СМТГ	інші джерела	
2.3.1.1. Бюджет територіальної громади							
Завдання 1. Посилення контролю за додержанням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджетів, податків і зборів (обов'язкових платежів)							
1.	Здійснення контролю за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплатою податків, зборів, платежів, в т.ч. до бюджету СМТГ	Протягом року	ГУ ДПС у Сумській області, виконавчі органи Сумської міської ради				Сплата платниками в повному обсязі задекларованих сум податків, зборів, платежів, дотримання платниками чинного податкового законодавства
2.	Вжиття заходів, спрямованих на скорочення податкового боргу	Протягом року	ГУ ДПС у Сумській області				Скорочення податкового боргу
Завдання 2. Забезпечення виконання бюджету СМТГ							
1.	Вжиття заходів щодо виконання дохідної частини бюджету СМТГ	Протягом року	ГУ ДПС у Сумській області, виконавчі органи Сумської міської ради				Виконання запланованих показників доходної частини бюджету СМТГ
2.	Забезпечення виконання показників видаткової частини бюджету СМТГ, раціональне та ефективне використання бюджетних коштів	Протягом року	Розпорядники бюджетних коштів				Покращення фінансової дисципліни
3.	Забезпечення своєчасного обслуговування та погашення місцевого боргу (виконання Програми управління місцевим боргом на 2023 рік); вжиття заходів щодо забезпечення	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради		7587,4		Забезпечення дотримання встановленого граничного обсягу місцевого боргу та гарантованого міською

	виконання гарантійних зобов'язань за позиками, що залучаються комунальними підприємствами на реалізацію інвестиційних проєктів						територіальною громадою боргу на кінець року, виконання боргових та гарантійних зобов'язань
4.	Сприяння організації безперебійного процесу казначейського обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів бюджету Сумської міської територіальної громади (передача субвенції з бюджету Сумської міської територіальної громади державному бюджету для Управління Державної казначейської служби України у м. Сумах Сумської області на придбання генератора та створення запасу палива)	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності), УДКСУ у м. Сумах Сумської області		150,0		Підтримка стабільної роботи системи казначейського обслуговування бюджету Сумської міської територіальної громади
2.3.1.2. Управління об'єктами комунальної власності та земельні відносини							
<i>Управління об'єктами комунальної власності</i>							
Завдання 1. Оперативне управління та ефективне використання майна комунальної власності СМТГ							
1.	Управління об'єктами комунальної власності СМТГ	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Збереження та ефективне використання об'єктів комунальної власності СМТГ. Виконання запланованих показників надходжень до бюджету СМТГ від оренди майна комунальної власності
2.	Забезпечення проведення процедури приватизації (відчуження) об'єктів комунальної власності СМТГ	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Виконання запланованих показників надходжень до бюджету СМТГ від приватизації комунального майна
<i>Земельні відносини</i>							
Завдання 1. Оперативне управління та ефективне використання земельних ресурсів СМТГ							
1.	Проведення позовної роботи та виконання судових рішень у випадках порушення прав територіальної громади на володіння, управління, користування та розпорядження земельними ресурсами на території СМТГ	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення надходжень до бюджету СМТГ
2.	Здійснення заходів із землеустрою на території СМТГ (розробка технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель, у тому числі під об'єктами нерухомого комунального майна; складання обмінного файлу у форматі XML	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		

	для реєстрації земельних ділянок у базі даних Державного земельного кадастру; розроблення технічної документації із землеустрою щодо поділу земельних ділянок; розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок у зв'язку зі зміною їх цільового призначення; виготовлення проектів землеустрою щодо встановлення меж території СМТГ; проведення топографо-геодезичних обстежень для виявлення порушень земельного законодавства; здійснення інших заходів із землеустрою)						
3.	Виготовлення паспортів водних об'єктів	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		
4.	Проведення земельних торгів (аукціонів) (розробка проектно-технічної документації, інші заходи)	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Наповнення бюджету громади за рахунок продажу земельних ділянок та прав на них на земельних торгах (аукціонах)
5.	Продаж земельних ділянок (проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок, що підлягають продажу)	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		

2.3.1.3. Діяльність підприємств комунальної форми власності, засновником яких є Сумська міська рада

Завдання 1. Покращення матеріально-фінансового стану комунальних підприємств

1.	Покращення платоспроможності комунальних підприємств, підвищення рівня рентабельності, збільшення частки обсягів надання послуг населенню та стороннім організаціям в загальному обсязі доходу (виручки) підприємств	Протягом року	Виконавчі органи Сумської міської ради, комунальні підприємства Сумської міської ради				Зменшення рівня збитковості діяльності комунальних підприємств
2.	Поліпшення матеріально-технічної бази комунальних підприємств Сумської міської ради	Протягом року	Виконавчі органи Сумської міської ради, комунальні підприємства Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	власні кошти підприємств	Покращення якості надання послуг комунальними підприємствами

2.3.2.1. Промисловість

Завдання 1. Збереження промислового потенціалу міста

1.	Моніторинг обсягів промислового виробництва	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської				Відновлення обсягів виробництва та реалізації
----	---	---------------	--	--	--	--	---

			міської ради, промислові підприємства міста				промислової продукції
2.	Стабілізація роботи промислових підприємств	Протягом року	Промислові підприємства міста				
2.3.2.2. Інвестиційна діяльність та проекти розвитку							
Завдання 1. Підтримка іміджу міста зі сприятливим інвестиційним кліматом, промоція інвестиційного потенціалу міста							
1.	Актуалізація Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року з розробкою Плану її реалізації	Протягом року	Управління стратегічного розвитку міста Сумської міської ради, виконавчі органи Сумської міської ради				Приведення стратегічних документів до умов воєнного стану, повоєнного відновлення та розвитку з урахуванням нових викликів
2.	Впровадження пілотного проекту системи моніторингу і оцінювання Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року	Протягом року	Управління стратегічного розвитку міста Сумської міської ради, виконавчі органи Сумської міської ради				Належне управління реалізацією стратегії; систематичний збір інформації, аналіз кількісних і якісних показників впровадження стратегії; забезпечення доступності відповідної інформації для всіх зацікавлених осіб
3.	Промоція економічного та інвестиційного потенціалу СМТГ, в т.ч. Індустріального парку «Суми», зокрема поширення інформаційних матеріалів, участь у форумах та ярмарках, інших представницьких заходах (придбання та/або оренда засобів матеріально-технічного забезпечення)	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності), Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня поінформованості потенційних інвесторів про інвестиційні пропозиції та можливості для ведення бізнесу в місті Суми, рівня ділової активності СМТГ
4.	Формування пакету інвестиційних пропозицій (земельні ділянки, об'єкти майна комунальної власності); підтримка в актуальному стані розділу «Інвестору» на інформаційному порталі Сумської міської ради та сайті Департаменту фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради; вжиття заходів зі створення та розвитку індустріального парку (зокрема організація та проведення конкурсу з вибору керуючої компанії)	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради, департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		50,0		
5.	Підтримка кредитного рейтингу та рейтингу інвестиційної привабливості СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій		В межах коштів бюджету СМТГ		Визначення ступеня інвестиційної привабливості

			Сумської міської ради, виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності)				СМТГ
6.	Розробка стандартів залучення та супроводу інвесторів на місцевому та регіональному рівні	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради, виконавчий комітет Сумської міської ради, Агенція регіонального розвитку Сумської області			В межах коштів бюджету СМТГ	Побудова якісно нової та ефективної моделі відносин органів місцевого самоврядування з інвесторами. Сприяння активізації інвестиційної діяльності в регіоні, збільшенню притоку інвестицій в економіку та соціальний розвиток міста Суми та регіону в цілому, підвищення їх конкурентоспроможності, забезпечення сталого розвитку територіальних громад
Завдання 2. Залучення інвестиційних ресурсів							
1.	Забезпечення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та донорськими установами в напрямку залучення грантових, кредитних та інших ресурсів для реалізації проєктів розвитку СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради				Залучення інвестиційних ресурсів, альтернативних джерел фінансування на реалізацію інвестиційних проєктів
2.	Співпраця з Офісом із залучення та підтримки інвестицій («UkraineInvest») з метою ефективного просування наявного інвестиційного потенціалу СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради				
3.	Сприяння підготовці апікаційних форм та інших документів для участі у конкурсах з залучення грантових та інших коштів на реалізацію проєктів розвитку СМТГ (в т.ч. оплата експертних послуг з розробки проєктів, консалтингових, юридичних та нотаріальних послуг, послуг усного та письмового перекладу з/на іноземну мову, пересилання поштових відправлень, кур'єрських послуг, в т.ч. міжнародних)	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради			194,2	
4.	Забезпечення супроводу реалізації проєктів розвитку СМТГ (в т.ч. оплата експертних, консалтингових, юридичних, аудиторських,	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради			85,8	

	нотаріальних послуг, послуг усного та письмового перекладу з/на іноземну мову у рамках участі у грантових, кредитних та інших проєктах)						
5.	Систематичний моніторинг можливостей фінансування інвестиційних проєктів (проєктів розвитку СМТГ) за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій та донорських установ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради				

2.3.2.3. Міжнародна співпраця

Завдання 1. Сприяння зовнішньоекономічній діяльності

1.	Поглиблення співпраці з іноземними дипломатичними, іншими представництвами в Україні та за кордоном, спрямованої на сприяння пошуку інвесторів, залучення інвестицій в економіку СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради				Поширення інформації про інвестиційну та економічну привабливість СМТГ за кордоном
2.	Налагодження контактів та поширення інформації про інвестиційний, експортно-імпорتنний потенціал підприємств СМТГ, можливості участі в торгових місіях. Презентація інвестиційного потенціалу СМТГ для дипломатичних представництв та міжнародних фінансових організацій	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради, департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради				

Завдання 2. Розвиток міжнародної співпраці

1.	Підтримка існуючих та встановлення нових зв'язків з містами – партнерами, міжнародними організаціями, іноземними неприбутковими/ некомерційними організаціями, муніципалітетами, представництвами та консульствами зарубіжних країн, іншими закордонними суб'єктами з метою реалізації спільних проєктів, заходів, співпраця з гуманітарних питань, питань підтримки, відновлення та розбудови СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради, виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності)		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення кількості міст-партнерів та зміцнення зв'язків з уже існуючими містами партнерами та дружніми містами, розширення можливостей для міжнародної співпраці
2.	Залучення іноземного досвіду для впровадження в рамках реалізації проєктів розвитку, підтримки, відновлення та розбудови СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради, виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня знань та обізнаності учасників заходів, що проводяться з метою залучення іноземного досвіду. Впровадження кращих іноземних практик в громаді

звітності)

2.3.2.4. Підприємництво та регуляторна політика**Підтримка малого та середнього підприємництва****Завдання 1. Стабільне функціонування системи взаємодії органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадських формувань, споживачів**

1.	Організація та проведення тренінгів, семінарів, консультацій для суб'єктів малого і середнього підприємництва СМТГ	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Надання можливості малому та середньому підприємництву СМТГ отримати безкоштовну інформаційно-консультативну допомогу
2.	Організаційна та інформаційна підтримка, співорганізація та участь у проведенні круглих столів, форумів, виставок, конференцій та інших заходів з питань розвитку підприємництва, інвестицій, кластерних ініціатив для суб'єктів малого і середнього підприємництва на території СМТГ	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	100,0	Поліпшення бізнес-клімату, стимулювання розвитку інноваційного, експортоорієнтованого підприємництва; створення умов для залучення інвесторів; підвищення рівня ділової активності
3.	Забезпечення ведення в електронному вигляді реєстру документів дозвільного характеру, надання адміністративних послуг, у т.ч. онлайн послуг, надання «швидких послуг» суб'єктам господарювання безпосередньо адміністратором через підключення до реєстрів дозвільних органів	Протягом року	Управління «Центр надання адміністративних послуг у м. Суми» Сумської міської ради				Забезпечення ефективної, швидкої та прозорої системи видачі документів дозвільного характеру; збільшення кількості онлайн послуг

Завдання 2. Надання підтримки на розвиток малого і середнього підприємництва

1.	Надання фінансової підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва з бюджету СМТГ шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, наданими суб'єктам малого і середнього підприємництва	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підтримка розвитку бізнесу в пріоритетних для громади напрямках
2.	Надання роботодавцям компенсації витрат зі сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за новостворені робочі місця з бюджету СМТГ	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення кількості нових робочих місць
3.	Підтримка суб'єктів господарювання на території СМТГ шляхом надання податкових пільг та звільнення від сплати окремих платежів до бюджету СМТГ на період дії воєнного стану та на відповідний період після припинення воєнного стану	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради, управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Пожвавлення економічної активності суб'єктів господарювання

<i>Регуляторна політика</i>						
Завдання 1. Дотримання визначених законодавством процедур у сфері регуляторної політики						
1.	Планування діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів та їх оприлюднення	Протягом року	Розробники регуляторних актів, Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради			Дотримання принципів прозорості та врахування громадської думки
2.	Проведення відстежень результативності регуляторних актів та оприлюднення звітів про відстеження	Протягом року	Розробники регуляторних актів			Оцінка стану впровадження регуляторних актів та досягнення ними цілей, задекларованих при їх прийнятті
3.	Своєчасне оновлення на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних, офіційних сайтах Сумської міської ради, департаменту фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради інформації щодо здійснення регуляторної діяльності	Протягом року	Розробники регуляторних актів, Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради			Забезпечення публічності процесу здійснення регуляторної політики
2.3.2.5. Будівництво, містобудування та житлова політика						
Завдання 1. Організація робіт із розроблення містобудівної документації місцевого рівня СМТГ						
1.	Здійснення містобудівного моніторингу реалізації положень генерального плану м. Суми	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			Дотримання положень генерального плану міста
2.	Здійснення коригування історико-архітектурного опорного плану м. Суми з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	Вдосконалення історико-архітектурного опорного плану м. Суми
3.	Внесення змін до генерального плану м. Суми	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	Актуалізація містобудівної документації з врахуванням сьогоденних потреб міста
4.	Створення топографічної основи масштабу 1:10000 в цифровому, векторному, електронному і графічному зображенні, для розроблення комплексного плану просторового розвитку території СМТГ (347,80 кв км)	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	Розроблення комплексного плану просторового розвитку території Сумської міської територіальної громади та ведення містобудівного кадастру
5.	Розробка комплексного плану просторового розвитку території СМТГ (347,80 кв км) Підготовчий етап: організаційні заходи, збір вихідних даних на проєктування. Основний етап: початок проєктних робіт	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	Визначення можливостей і правил розвитку, отримання адміністративних дозволів для здійснення інвестицій на території СМТГ
Завдання 2. Удосконалення діяльності Служби містобудівного кадастру						
1.	Забезпечення функціонування системи та веб-геопорталу містобудівного кадастру	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	Забезпечення безперебійного функціонування ліцензійного

			міської ради				програмного забезпечення геоінформаційної системи
2.	Підтримка роботи геоінформаційної системи	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Забезпечення безперебійного функціонування геоінформаційної системи
3.	Інформаційно-консультаційні послуги співробітникам Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради в частині застосування програмного забезпечення ArcGIS	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Підвищення рівня знань співробітників Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради в частині застосування програмного забезпечення ArcGIS
Завдання 3. Інвентаризація та паспортизація пам'яток архітектури та містобудування м. Суми. Збереження пам'яток архітектури, історії та культури							
1.	Проведення інвентаризації та виготовлення облікової документації на пам'ятки архітектури м. Суми за єдиною встановленою формою	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Формування сучасної інформаційної бази даних про пам'ятки архітектури м. Суми з наступним використанням її при внесенні змін до Історико - архітектурного опорного плану м. Суми
Завдання 4. Регулювання діяльності у сфері розміщення зовнішньої реклами на території СМТГ							
1.	Придбання та виготовлення рекламних матеріалів соціального характеру, рекламних матеріалів до святкових та урочистих подій	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Висвітлення соціально значущої інформації
2.	Демонтаж рекламних засобів, розміщених самовільно та з порушенням порядку розміщення зовнішньої реклами на території СМТГ	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Належне розміщення рекламних засобів на території СМТГ
Завдання 5. Забезпечення демонтажу та зберігання незаконно (самовільно) встановлених елементів благоустрою, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення та рекламних засобів, розміщених самовільно та з порушенням порядку розміщення зовнішньої реклами							
1.	Демонтаж незаконно (самовільно) встановлених елементів благоустрою, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення на території СМТГ	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Належне розміщення елементів благоустрою, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення на території СМТГ

2.	Зберігання демонтованих елементів благоустрою, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд та рекламних засобів	Протягом року	Управління архітектури та містобудування Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Збереження цілісності демонтованих незаконно (самовільно) встановлених елементів благоустрою, тимчасових збірно-розбірних індивідуальних гаражів, тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення та рекламних засобів
----	---	---------------	--	--	-----------------------------	--	---

Завдання 6. Покращення житлових умов населення

1.	Фінансування Програми молодіжного житлового кредитування Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки	Протягом року	Управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради, Сумське регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»	кошти державного бюджету, кошти обласного бюджету	В межах коштів бюджету СМТГ		Поліпшення житлових умов молодих сімей
----	--	---------------	--	---	-----------------------------	--	--

2.3.2.6. Транспорт

Завдання 1. Забезпечення стабільного функціонування та розвитку міського громадського транспорту, електротранспортної інфраструктури

1.	Капітальний ремонт кабельних ліній «+» «-» 0,6кВ (9,293к м) та кабельних ліній 6 кВ (18,9 км)	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради, КП СМР «Електроавтотранс», Управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	власні кошти КП СМР «Електроавто-транс»	Підвищення ефективності та надійності роботи міського електротранспорту
2.	Відшкодування різниці між встановленими та економічно обґрунтованими тарифами на послуги міського електричного транспорту та послуги з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування КП СМР «Електроавтотранс»	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради, КП СМР «Електроавтотранс»		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення беззбиткового функціонування КП СМР «Електроавтотранс»

Завдання 2. Організація перевезення пасажирів на маршрутах пасажирського транспорту, що не виходять за межі Сумської міської територіальної громади

1.	Вивчення транспортного попиту: проведення обстеження пасажиропотоку (з розробкою сценарію транспортної моделі) на маршрутах пасажирського транспорту, що не виходять за межі СМТГ	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ транспорту, зв'язку та телекомунікаційних послуг Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення якості транспортних послуг на території СМТГ
----	---	---------------	--	--	-----------------------------	--	---

Завдання 3. Функціонування автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському комунальному транспорті

1.	Виготовлення пільгових електронних квитків	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ транспорту, зв'язку та телекомунікаційних послуг Сумської міської ради), департамент соціального захисту населення Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення пільгової категорії правом безкоштовного проїзду
Завдання 4. Функціонування автоматизованої системи диспетчерського управління в міському пасажирському транспорті з метою забезпечення контролю за дотриманням перевізниками (фізичними особами-підприємцями та юридичними особами) договорів про організацію перевезень пасажирів							
1.	Підтримка та супроводження автоматизованої системи диспетчерського управління	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ транспорту, зв'язку та телекомунікаційних послуг Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення ефективності управління та безпеки перевезення пасажирів; отримання звітів про роботу міського пасажирського транспорту
2.3.2.7. Енергозбереження та енергозабезпечення							
<i>Енергозбереження</i>							
Завдання 1. Реалізація інвестиційних проєктів							
1.	Реалізація проєкту «Підвищення енергоефективності в дошкільних навчальних закладах міста Суми»	Протягом року	Управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради		18904,0	92215,0 (кредит Європейського інвестиційного банку)	Скорочення споживання енергоресурсів, зменшення викидів CO ₂ , створення комфортних умов перебування вихованців та персоналу в дошкільних навчальних закладах
2.	Улаштування мережевої сонячної електростанції для забезпечення безперебійного гарячого водопостачання будівлі КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою: м. Суми, вул.Троїцька,28	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради		430,0	4200,0 (грант GIZ)	Впровадження альтернативних джерел енергії, скорочення споживання енергоресурсів
Завдання 2. Термомодернізація будівель							
1.	Термомодернізація будівель закладів бюджетної сфери (капітальний ремонт з утепленням фасадів, покрівель, перекриттям даху, заміною віконних блоків тощо)	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради, управління охорони здоров'я Сумської міської ради, відділ культури Сумської міської ради, департамент соціального захисту населення Сумської міської ради, управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Скорочення споживання теплової енергії, зменшення викидів CO ₂ , покращення параметрів мікроклімату в будівлях

Завдання 3. Модернізація системи опалення та освітлення							
1.	Заміна освітлювальних приладів на енергоефективні	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Скорочення споживання електричної енергії
Завдання 4. Впровадження автоматизованої системи дистанційного моніторингу енергоспоживання та автоматизованої системи енергомоніторингу в бюджетній сфері							
1.	Впровадження та обслуговування Сумської міської системи моніторингу теплоспоживання та споживання електричної енергії будівель закладів освіти та охорони здоров'я	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради, управління охорони здоров'я Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення дистанційного обліку та аналізу споживання тепла, електричної енергії на об'єктах бюджетної сфери
2.	Впровадження автоматизованої системи енергомоніторингу в бюджетній сфері	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення автоматизованого обліку, аналізу споживання енергоресурсів та води на об'єктах бюджетної сфери
Завдання 5. Популяризація ідеї сталого енергетичного розвитку							
1.	Проведення заходу «Дні Сталої енергії»	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Проведення заходів з популяризації та виховання енергоефективної поведінки у споживачів
Завдання 6. Розробка Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату Сумської міської територіальної громади							
1.	Розробка Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату СМТГ	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	200,0	Розробка стратегічного документу, який визначає перелік ключових кроків та загальну мету скорочення викидів CO ₂
Завдання 7. Підвищення енергоефективності функціонування систем теплопостачання							
1.	Модернізація димососів котлів в котельні по вул. Н.Сироватська,66а	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			197,6	Економія паливно-енергетичних ресурсів
2.	Забезпечення фактичного обліку природного газу в котельнях підприємства	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			407,4	
3.	Реконструкція ділянки магістральної теплової мережі по вул.Металургів, від ТК-314/18 до ТК-314/16-0, 2d426мм	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			3670,0	
4.	Реконструкція ділянки магістральної теплової мережі по вул. Привокзальна, від ТК-410 до ТК-411, 2d720мм	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			8180,1	
5.	Реконструкція ділянки магістральної теплової мережі по вул. Ремісничка, від ТК-626 до ТК-626-2, 2d426мм	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			4586,7	
6.	Забезпечення комерційного обліку гарячої води в житлових будинках міста Суми	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			5096,9	

7.	Встановлення вузлів комерційного обліку теплової енергії у споживачів ТОВ «Сумитеплоенерго»	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			3782,7	Рациональне споживання теплової енергії
Завдання 8. Стимулювання населення (ОСББ, ЖБК) до впровадження енергозберігаючих заходів							
1.	Відшкодування з бюджету СМТГ частини відсотків за кредитами, залученими населенням (фізичними особами, об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами) на впровадження енергозберігаючих заходів, в т.ч. відповідно до Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «Енергодім»	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Стимулювання населення до участі з упровадження енергозберігаючих заходів
Енергозабезпечення							
Завдання 1. Забезпечення функціонування систем тепlopостачання, водopостачання та водовідведення							
1.	Модернізація теплових камер на межі розподілу теплових мереж в місті Суми	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			2420,2	Забезпечення безаварійної роботи теплових мереж
2.	Придбання автомобільної техніки, задіяної в ремонтних роботах на теплових мережах	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			4820,8	Забезпечення безперебійної роботи теплових мереж і обладнання центральних теплових пунктів, котельних та підкачувальних насосних станцій
3.	Придбання автомобільної техніки для аварійної служби підприємства	Протягом року	ТОВ «Сумитеплоенерго»			8667,8	Забезпечення стабільної роботи станції очисних споруд, економія електроенергії
4.	Придбання трансформаторів на станцію очисних споруд (2 одиниці)	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			1320,00	
2.3.2.8. Споживчий ринок							
Завдання 1. Впорядкування режимів роботи торгових підприємств та місць торгівлі. Забезпечення дотримання нормативно розпорядчих документів щодо заборони реалізації алкогольних напоїв суб'єктами господарювання міста; цінової ситуації на продукти харчування соціальної групи							
1.	Впорядкування організації роботи підприємств сфери торгівлі та побуту, в т.ч., що працюють цілодобово, відповідно до чинного законодавства України	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради				Підтримання громадського порядку на території СМТГ для забезпечення виконання вимог розпорядчих документів під час військового стану. Сприяння зменшенню кількості звернень та скарг від мешканців
2.	Впорядкування сезонної роздрібної торгівлі та недопущення стихійної торгівлі, зокрема, затвердження переліку місць для реалізації сезонного продажу продовольчих товарів за умови укладання угод на розміщення	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради, управління «Інспекція з благоустрою міста Суми»				Сприяння наданню більш якісних послуг населенню. Впорядкування розміщення торгових точок по реалізації сезонних товарів. Забезпечення

	тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності на території СМТГ; здійснення моніторингу стихійної торгівлі на території СМТГ		Сумської міської ради, управління архітектури та містобудування Сумської міської ради				дотримання санітарних норм і правил, Правил благоустрою міста Суми, Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів.
3.	Проведення моніторингу продовольчих магазинів щодо застосування затвердженого рівня торгової надбавки на продукти харчування соціальної групи товарів	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради, управління «Інспекція з благоустрою міста Суми», ГУ ДПС у Сумській області				Забезпечення мешканців громади продовольчими товарами соціальної групи за стабільними цінами за рахунок застосування фіксованих торгових надбавок
Завдання 2. Розвиток інфраструктури споживчого ринку, здатної забезпечувати рівень обслуговування населення відповідно до його потреб							
1.	Забезпечення збереження діючих підприємств торгівлі, закладів ресторанного господарства та підприємств по наданню побутових послуг населенню	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради				Наповнення споживчого ринку необхідними для населення товарами і послугами, створення нових робочих місць, підвищення самозайнятості населення
Завдання 3. Забезпечення якості та безпеки товарів, що реалізуються в роздрібній торговельній мережі та на ринках міста							
1.	Проведення відповідно до вимог чинного законодавства самостійно та у складі інших контролюючих служб моніторингу суб'єктів господарювання (на звернення мешканців), які здійснюють господарську діяльність у сфері торгівлі та побуту	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради				Підвищення культури обслуговування населення та забезпечення якості та безпеки товарів, що реалізуються на ринках та в торговельній мережі
2.	Здійснення обстеження ринків з питань підготовки їх до роботи у весняно-літній період	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради				
3.	Проведення інформаційно-просвітницької діяльності з населенням з питань захисту прав споживачів	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради				Висвітлення інформації з питань захисту прав споживачів через засоби масової інформації
Завдання 4. Підтримка місцевих товаровиробників							
1.	Сприяння забезпеченню продажу в торговельній мережі СМТГ товарів місцевих товаровиробників	Протягом року	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів Сумської міської ради				Підтримка місцевих товаровиробників; популяризація серед населення товарів місцевих товаровиробників
2.3.2.9. Житлово-комунальне господарство							
Завдання 1. Утримання та поліпшення стану вулично-дорожньої мережі							

1.	Капітальний ремонт доріг, проїздів, прибудинкових доріг, підпірних стінок і сходів	Протягом року	Управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради, департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Поліпшення стану доріг, проїздів, прибудинкових доріг, підпірних стінок і сходів
2.	Капітальний ремонт мостів, шляхопроводів	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Поліпшення стану мостів, шляхопроводів
3.	Поточний ремонт та утримання вулично-дорожньої мережі, в т. ч. на території старостинських округів	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Відновлення дорожнього покриття та забезпечення безпеки дорожнього руху
4.	Проведення поточного ремонту тротуарів	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Відновлення покриття тротуарів з метою забезпечення безпеки руху пішоходів
5.	Капітальний ремонт інших об'єктів благоустрою, в т.ч. встановлення та благоустрій зупинок громадського транспорту по місту Суми	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня благоустрою території
Завдання 2. Забезпечення функціонування та покращення стану вуличного освітлення							
1.	Капітальний ремонт електричних мереж вуличного освітлення, в тому числі на території старостинських округів (монтаж шаф обліку та управління освітленням)	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Відновлення ліній зовнішнього освітлення
2.	Технічне обслуговування, поточний ремонт систем вуличного освітлення та освітлення пішохідних переходів, в т. ч. на території старостинських округів	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підтримування в належному стані мереж вуличного освітлення
Завдання 3. Збереження, утримання, поліпшення стану та розвиток громадських просторів та зелених зон							
1.	Догляд за об'єктами зеленого господарства, поліпшення їх стану, збільшення кількості об'єктів тощо	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підтримання в належному стані зелених насаджень
2.	Реконструкція парку ім.І.М.Кожедуба	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня благоустрою території, покращення її естетичного вигляду та створення умов для відпочинку жителів
Завдання 4. Забезпечення санітарної очистки території							
1.	Опрацювання питань будівництва об'єктів сортування/переробки та подрібнення	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Проведення роботи з реалізації положень Схеми санітарного

	будівельних та ремонтних відходів, комплексу з переробки гумових виробів						очищення СМТГ
2.	Передача іншої субвенції на виконання умов угоди про соціально-економічне співробітництво між Сумською міською радою та Верхньосироватською сільською радою	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		13000,0		Створення сприятливих умов проживання населення та забезпечення надання життєво необхідних послуг
3.	Утримання майданчика для складування рослинних відходів по вул. М.Лукаша,75	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Покращення санітарного стану СМТГ та підвищення рівня благоустрою
4.	Догляд за об'єктами благоустрою загального користування: ліквідація несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів на території СМТГ	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		
5.	Забезпечення організації поводження з відходами на територіях старостинських округів	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради				
Завдання 5. Капітальний ремонт об'єктів житлового фонду і об'єктів благоустрою							
1.	Капітальний ремонт житлового фонду, в тому числі ОСББ, зокрема через механізм участі співвласників багатоквартирних будинків у співфінансуванні капітального ремонту багатоквартирних будинків	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення експлуатаційних властивостей житлового фонду і утримання його у належному стані, забезпечення його надійності та безпечної експлуатації, покращення умов проживання мешканців міста
Завдання 6. Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства							
1.	Переоснащення артезіанських свердловин водопідійомними колонами	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			390,00	Стабільна та безпечна робота артезіанських свердловин
2.	Придбання шафи керування для Пришибської ВНС II-го підйому (1 одиниця)	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			1100,00	Забезпечення надійної роботи електрообладнання
3.	Придбання струмоприймачів кільцевих для каналізаційних радіальних відстійників (10 одиниць)	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			295,00	Безперебійна та надійна робота первинних та вторинних радіальних відстійників
4.	Будівництво фекальної каналізації по вул. Нижньолепехівській, вул. Лепехівській, вул. Ново-Лепехівській, вул. Андрея Шептицького, вул. Жуковського, вул. Косівщинській, вул. Нахімова, вул. Дарвіна м. Суми	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення стабільної роботи системи водопостачання та відведення фекальних стоків в місті, забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для мешканців
5.	Нове будівництво зливової каналізації по вул. Косівщинській, вул. Кавалерідзе, вул. Нахімова, вул. Дарвіна, вул. Жуковського, вул. Макаренка в м. Суми	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Покращення експлуатаційних показників зливової каналізації міста Суми, забезпечення стабільної роботи системи

							водовідведення дощової води та води, яка утворюється після танення снігу
6.	Нове будівництво, реконструкція, ремонт водопровідних мереж	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Стабільне та якісне надання послуг з водопостачання
7.	Вжиття заходів щодо забезпечення питною водою населення, в т.ч. на території старостинських округів (поточний ремонт, очищення та санація шахтних колодязів, технічне обслуговування насосного обладнання, очищення свердловин, водопровідних башт та поточний ремонт водонапірних башт тощо)	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Забезпечення функціонування джерел водопостачання населення
Завдання 7. Відновлення роботи ліфтів							
1.	Проведення капітального ремонту, модернізації, експертного обстеження (технічного діагностування) ліфтового господарства, в тому числі ОСББ, зокрема через механізм участі співвласників багатоквартирних будинків у співфінансуванні капітального ремонту багатоквартирних будинків	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Забезпечення безперебійної роботи ліфтів та підвищення рівня безпеки їх експлуатації
Завдання 8. Покращення послуг з утримання будинків							
1.	Продовження роботи по створенню ОСББ	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради				Підвищення впливу мешканців на ефективне управління житловим фондом
2.3.3.1. Оплата праці та соціально-трудова відносина							
Завдання 1. Легалізація праці							
1.	Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед роботодавців та найманих працівників з питань дотримання законодавства про працю та оформлення трудових відносин	Протягом року	Управління з питань праці Сумської міської ради				Соціальна захищеність працівників
Завдання 2. Погашення заборгованості із виплати заробітної плати							
1.	Опрацювання з керівниками кожного підприємства-боржника причин виникнення заборгованості, визначення шляхів та термінів погашення, складення графіків її ліквідації, контроль за їх виконанням	Протягом року	Управління з питань праці Сумської міської ради				Зменшення заборгованості із заробітної плати по СМТГ; запобігання виникненню нових боргів
2.	Заслуховування на засіданнях міської комісії керівників підприємств, які допустили наявність заборгованості із заробітної плати,	Протягом року	Управління з питань праці Сумської міської ради				

	про вжиті заходи, стан і перспективи її погашення						
2.3.3.2. Зайнятість населення та ринок праці							
Завдання 1. Розширення сфери застосування праці, сприяння зайнятості населення. Інформаційне забезпечення розвитку малого підприємництва та підтримка підприємницької ініціативи безробітних щодо започаткування власної справи							
1.	Забезпечення зростання обсягів і підвищення рівня зайнятості населення шляхом створення нових робочих місць	Протягом року	Сумський міський центр зайнятості, роботодавці				Створення 670 нових робочих місць, в т.ч.: юридичними особами – 298, в малому бізнесі – 372; працевлаштування з числа зареєстрованих безробітних;
2.	Надання державною службою зайнятості соціальних послуг безробітним, що сприятиме їх працевлаштуванню	Протягом року	Сумський міський центр зайнятості				залучення до оплачуваних громадських робіт; охоплення навчанням, перенавчанням та підвищення кваліфікації.
3.	Організація та проведення громадських робіт у сфері благоустрою	Протягом року	Сумський міський центр зайнятості, департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Залучення осіб, які перебувають на обліку в міському центрі зайнятості до оплачуваних громадських робіт
4.	Залучення до підприємницької діяльності та організація професійного навчання осіб, які перебувають на обліку в державній службі зайнятості, за професіями та спеціальностями, що необхідні для розвитку власної справи	Протягом року	Сумський міський центр зайнятості			кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Сприяння самозайнятості населення, зменшення кількості безробітних
5.	Сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб шляхом компенсації витрат роботодавця на оплату праці за працевлаштування на умовах строкових трудових договорів зареєстрованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб	Протягом року	Сумський міський центр зайнятості			кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Забезпечення працевлаштування безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб
2.3.3.3. Надання соціальних послуг та соціальне забезпечення							
Завдання 1. Забезпечення гідного рівня життя населення							
1.	Вчасне нарахування та виплата усіх видів соціальної допомоги, компенсацій	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради				Підтримка гідного рівня життя населення СМТГ шляхом виконання державних програм в частині надання усіх видів соціальної допомоги,

						компенсацій	
2.	Визначення потреби в наданні соціальних послуг, сприяння розвитку ринку соціальних послуг на території громади, аналіз стану задоволення потреби мешканців громади в отриманні соціальних послуг та розширення їх спектру відповідно до потреб. Організація надання соціальних послуг мешканцям громади	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради, комунальні установи соціального захисту населення			Забезпечення соціальними послугами потребуючих мешканців СМТГ, охоплення максимальної кількості осіб послугами соціального характеру	
3.	Виконання програм СМТГ соціальної направленості «Милосердя» та «Соціальна підтримка захисників України та членів їх сімей»	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ	Надання за рахунок коштів бюджету СМТГ додаткових пільг та соціальних гарантій, встановлених Сумською міською радою	
4.	Співпраця з представниками громадських організацій щодо сприяння у створенні в СМТГ безперешкодного середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради, управління державного архітектурно-будівельного контролю Сумської міської ради, управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради, департамент соціального захисту населення Сумської міської ради			Покращення умов для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення до житлових будинків та об'єктів житлово – господарського призначення	
5.	Забезпечення в межах повноважень соціальної підтримки та реінтеграції внутрішньо переміщених осіб, які перебувають та залишаються проживати в СМТГ	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради	кошти державного бюджету		інші джерела надходжень, в т.ч. гуманітарна допомога	Забезпечення соціальними послугами осіб, які вимушені внаслідок війни покинути власні домівки
6.	Вжиття заходів по соціальному захисту сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, соціальний супровід Захисників та Захисниць України, членів їх сімей	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради, КУ «Центр учасників бойових дій» Сумської міської ради				Реалізація прав на соціальний захист, отримання належних виплат сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, підтримка та надання послуг соціального характеру Захисникам та

							Захисницям України, членам їх сімей
7.	Організація роботи фронт-офісу для прийому мешканців громади щодо надання послуг соціального характеру, створення належних умов для організації прийому громадян із використанням сучасних технологій та цифрових продуктів (запровадження електронної черги)	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради, управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Створення комфортних умов перебування в місцях, де надаються послуги соціального характеру, зменшення соціального напруження, зменшення кількості конфліктних ситуацій, підвищення кількості задоволених обслуговуванням
8.	Впровадження новітніх засобів комунікацій та організація інших заходів для проведення активної інформаційної роботи серед мешканців СМТГ щодо роз'яснення їх прав на отримання державної та місцевої підтримки	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради				Підвищення рівня обізнаності мешканців громади щодо їх прав на отримання різних видів державної соціальної допомоги, пільг, субсидій та компенсацій. Мінімізація необхідності в особистих зверненнях громадян за оформленням різних видів державної та місцевої підтримки, активізація спілкування з громадянами через різні види комунікацій (пошта, електронний зв'язок тощо)
9.	Забезпечення функціонування роботи комунальних установ соціального захисту населення: Сумський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) «Берегиня», КУ «Центр учасників бойових дій» СМР	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення соціальними послугами потребуючих мешканців СМТГ, охоплення максимальної кількості осіб послугами соціального характеру

2.3.3.4. Охорона здоров'я населення

Завдання 1. Розвиток первинної медико-санітарної допомоги

1.	Сприяння забезпеченню пільгової категорії населення лікарськими засобами за безкоштовними рецептами	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради	кошти державного бюджету (кошти НСЗУ)	В межах коштів бюджету СМТГ		Попередження розвитку ускладнень та продовження тривалості і якості життя
2.	Сприяння забезпеченню проведення туберкулінодіагностики (закупівля туберкуліну)	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Раннє виявлення туберкульозу у населення
3.	Відкриття амбулаторії загальної практики-	Протягом	Управління охорони здоров'я	кошти			Покращення надання первинної

	сімейної медицини КНП «ЦПМСД №1» СМР за адресою: пр.Курський,111	року	Сумської міської ради	державного бюджету (кошти НСЗУ)			медичної допомоги задекларованому населенню
Завдання 2. Розвиток вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги							
1.	Сприяння наданню лікувальної та реабілітаційної медичної допомоги військовослужбовцям та цивільному населенню, які постраждали внаслідок військової агресії російської федерації	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради	кошти державного бюджету (кошти НСЗУ)	В межах коштів бюджету СМТГ		Відновлення здоров'я постраждалих
2.	Проведення ендопротезування великих суглобів та судин	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Поліпшення якості життя пацієнтів відповідного контингенту та рівня їхньої соціальної реабілітації. Придбання колінних та кульшових протезів для надання ортопедичної допомоги хворим на артроз; судинних протезів для проведення органозберігаючих реконструктивних операцій на артеріях у пацієнтів з критичним порушенням артеріального кровообігу кінцівок та мозкового кровообігу
3.	Сприяння забезпеченню слуховими апаратами та мовними процесорами дорослого населення з інвалідністю	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Компенсація функцій ушкоджених органів, з метою медичної та соціальної реабілітації осіб з інвалідністю з вираженими вадами слуху; забезпечення дорослого населення з інвалідністю мовними процесорами
4.	Створення умов для функціонування Сумського міського центру реабілітації для дітей з захворюваннями центральної нервової системи та опорно-рухового апарату: - завершення робіт з капітального ремонту будівлі КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 28 (стаціонар, 2-х поверхова будівля);	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради, КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради	кошти державного бюджету	В межах коштів бюджету СМТГ		Створення умов для реабілітації та відновлювального лікування хворих дітей та профілактики різного роду дитячих захворювань

	- придбання реабілітаційної системи для комунального некомерційного підприємства «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою м. Суми, вул. Троїцька, 28				В межах коштів бюджету СМТГ		
Завдання 3. Розвиток лікарсько-акушерської допомоги							
1.	Медичне забезпечення жінок та дітей під час надання амбулаторної та стаціонарної допомоги	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради	кошти державного бюджету (кошти НСЗУ)			Покращення медичного обслуговування жінок та дітей
Завдання 4. Збереження стоматологічного здоров'я населення							
1.	Сприяння наданню амбулаторної стоматологічної допомоги дорослому населенню пільгових категорій	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення пільгової категорії громадян гарантованими згідно чинного законодавства медичними послугами
Завдання 5. Приведення закладів охорони здоров'я у відповідність до сучасних потреб							
1.	Забезпечення придбання медичного обладнання для надання допомоги населенню СМТГ	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради	кошти державного бюджету (кошти НСЗУ)	В межах коштів бюджету СМТГ		Збереження здоров'я населення СМТГ, поліпшення умов медичного обслуговування населення, оновлення лікувально-діагностичної бази з метою підвищення якості надання медичних послуг, створення комфортних умов перебування у закладах охорони здоров'я
2.	Забезпечення проведення капітальних, поточних ремонтів лікувально-профілактичних закладів	Протягом року	Управління охорони здоров'я Сумської міської ради	кошти державного бюджету (кошти НСЗУ)	В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення належних умов перебування у закладах охорони здоров'я
2.3.3.5. Освіта							
Завдання 1. Створення безпечного, сучасного, комфортного, інклюзивного та мотивувального середовища для всіх учасників освітнього процесу в закладах освіти							
1.	Індивідуалізація освітнього процесу для дошкільнят з особливими освітніми потребами, допомога в підтримці кожної дитини у відповідності до її потреб	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Здобуття дітьми з особливими освітніми потребами дошкільньої освіти відповідно до державного стандарту, із застосуванням найбільш прийнятних методів, які враховують їхні потреби та можливості
2.	Формування освітньо-розвивального середовища для дітей з особливими освітніми потребами шляхом забезпечення психолого-педагогічного, медико-соціального	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Взаємоузгоджена комплексна діяльність команди фахівців та батьків дитини, спрямована на створення необхідних умов, що

	супроводу						сприяють розвитку особистості дитини, засвоєнню нею знань, умінь і навичок, успішній адаптації, її самореалізації та інтеграції в соціумі
3.	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на формування в учасників освітнього процесу культури недискримінаційної, ненасильницької, безконфліктної комунікації, здорового та безпечного способу життя, навичок збереження власного життя та здоров'я, а також запобігання небезпечній поведінці	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради				Формування відповідальних та чесних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству; поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина; нетерпимості до приниження честі та гідності людини, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якою ознакою
4.	Створення умов у закладах дошкільної та загальної середньої освіти для забезпечення харчування здобувачів освіти/дітей з особливими дієтичними потребами	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Сприяння у формуванні навичок здорового способу життя, як складової освітнього процесу
5.	Створення у закладах освіти діючої системи НАССР (системи управління безпечністю харчових продуктів). Аналіз небезпек і проведення поетапного контролю за усіма етапами приготування страв і продуктів харчування, починаючи від прийому продуктів на склад і до моменту подачі готової страви	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Зниження ризиків, які пов'язані з харчовими отруєннями споживачів, удосконалення харчових продуктів та процесів їх виробництва та дотримання вимог законодавства
6.	Забезпечення педагогічних працівників персональними комп'ютерами (ноутбуками) для організації дистанційного навчання, інших форм здобуття загальної середньої освіти з використанням технологій дистанційного навчання	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Сприяння забезпеченню технічних можливостей педагогам для належної організації навчання, зокрема в умовах карантинних обмежень, воєнного стану
7.	Капітальний ремонт підвальних приміщень закладів дошкільної освіти для використання їх як найпростіших укриттів	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Створення безпечних умов перебування дітей у закладах у період дії воєнного стану
8.	Поетапне проведення робіт з оснащення	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів		Дотримання вимог чинного

	закладів освіти пожежною сигналізацією та блискавкозахистом	року	Сумської міської ради		бюджету СМТГ		законодавства щодо протипожежної безпеки
9.	Придбання предметів, матеріалів та обладнання для забезпечення функціонування закладів освіти, в т.ч. для організації якісного освітнього процесу	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення освітнього процесу сучасними технічними та іншими засобами
2.3.3.6. Культура, туризм							
Завдання 1. Проведення культурно-мистецьких заходів та організація змістовного дозвілля							
1.	Організація та проведення загальноміських культурно-мистецьких заходів, у тому числі конкурсів та фестивалів	Протягом року	Відділ культури Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Проведення 22 заходів, якими буде охоплено 25,0 тис. чоловік
2.	Організація участі учнів та викладачів мистецьких шкіл у міжнародних, всеукраїнських, обласних та міських фестивалях, конкурсах	Протягом року	Відділ культури Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Участь вихованців сумських мистецьких шкіл у конкурсних заходах, які будуть проводитись в онлайн-форматі
Завдання 2. Підтримка матеріально-технічної бази закладів культури							
1.	Підтримка матеріально-технічної бази закладів культури (придбання меблів, комп'ютерної та оргтехніки, музичних інструментів)	Протягом року	Відділ культури Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Покращення матеріально-технічної бази закладів культури
2.	Поповнення бібліотечних фондів новими сучасними виданнями та передплата періодичних видань	Протягом року	Відділ культури Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Придбання книжкової продукції для бібліотек ЦБС; оформлення передплати на періодичні видання для ЦБС та мистецьких шкіл
3.	Проведення поточних та капітальних ремонтів закладів культури	Протягом року	Відділ культури Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення комфортних умов перебування у закладах культури
Завдання 3. Збереження культурної спадщини та розвиток туризму							
1.	Виготовлення облікових карток та паспортів на об'єкти історії	Протягом року	Відділ культури Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Виготовлення облікової документації на 10 об'єктів культурної спадщини
2.	Створення «Клубу краєзнавців»	Протягом року	Управління стратегічного розвитку міста Сумської міської ради, Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Систематизація історичної інформації про місто, розробка комплексу інструментів для популяризації для всіх цільових груп. Збільшення лояльності до міста та кількості туристів
3.	Здійснення заходів з просування бренду міста (створення фото- та відео- контенту про	Протягом року	Управління стратегічного розвитку міста Сумської міської		В межах коштів бюджету СМТГ		Створення позитивного та конкурентоспроможного образу

	місто Суми, максимальне поширення кампанії та висвітлення бренду міста в мережі інтернет, ЗМІ та інших каналах комунікацій)		ради, КУ «Агенція промоції «Суми», Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)				міста, підвищення рівня впізнаваності та лояльності до бренду міста, підвищення привабливості міста для туристів та місцевих жителів
4.	Розвиток туристичної галузі міста Суми (підтримка туристичного порталу visit.sumy.ua, друк сувенірної продукції різного типу та тематики, проведення серії семінарів щодо покращення рівня обслуговування персоналу сфери гостинності; створення відео та фото контенту про туристичну привабливість та події міста Суми; створення та проведення інтерактивних заходів різних тематик для туристів; поширення промоційної кампанії про місто інформаційними ресурсами для цільової групи в межах міста, області, країни, світу; підтримка проекту «Віртуальний гід з доповненою реальністю»; проведення фестивалів «Ніч міста» та «Ніч музеїв» тощо)	Протягом року	Управління стратегічного розвитку міста Сумської міської ради, КУ «Агенція промоції «Суми», Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Створення розвинутої інформаційно-туристичної інфраструктури, сприяння розвитку внутрішнього та зовнішнього туризму в СМТГ

2.3.3.7. Фізична культура і спорт

Завдання 1. залучення різних груп населення до занять спортом та активного відпочинку

1.	Проведення спортивно-масових заходів (навчально-тренувальних зборів та забезпечення участі у змаганнях різних рівнів (обласних, всеукраїнських, міжнародних, чемпіонатів, кубків Європи та світу)	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності, відділ фізичної культури та спорту Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Проведення 58 заходів, з них: 47 відкритих чемпіонатів, кубків, турнірів з олімпійських та неолімпійських видів спорту; 3 навчально-тренувальних зборів з олімпійських та неолімпійських видів спорту; забезпечення участі провідних спортсменів та тренерів у 8 змаганнях різних рівнів
----	---	---------------	---	--	-----------------------------	--	--

Завдання 2. Розбудова та поліпшення стану спортивної інфраструктури, матеріально-технічної бази закладів фізичної культури та спорту

1.	Капітальний ремонт будівлі спортивного комплексу «Авангард»	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності)		В межах коштів бюджету СМТГ		Розширення спортивної інфраструктури, створення умов для проведення заходів та
----	---	---------------	---	--	-----------------------------	--	--

			звітності, відділ фізичної культури та спорту Сумської міської ради), міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх»				турнірів міжнародного рівня
2.	Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, встановлення дитячих та спортивних майданчиків, в тому числі зі штучним покриттям, гральних полів	Протягом року	Управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради, департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Поліпшення умов для відпочинку дітей та молоді, підвищення рівня фізичної культури населення, сприяння здоровому способу життя

2.3.3.8. Підтримка сім'ї, дітей та молоді

Завдання 1. Здійснення соціальної роботи з вразливими категоріями населення

1.	Забезпечення надання якісних соціальних послуг для підтримки сімей з дітьми та осіб, які належать до вразливих груп населення або перебувають у складних життєвих обставинах, задля попередження інституалізації дітей та підвищення батьківського потенціалу	Протягом року	Сумський міський центр соціальних служб, КУ «Центр матері та дитини»		В межах коштів бюджету СМТГ		Надання комплексу соціальних послуг та здійснення соціального супроводу сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах
2.	Забезпечення надання якісних соціальних послуг особам, які постраждали від домашнього насильства, насильства за ознакою статі; проведення роботи зі створення служби підтримки жертв домашнього насильства	Протягом року	Сумський міський центр соціальних служб, Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Надання комплексу соціальних послуг особам, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі
3.	Забезпечення функціонування КУ «Центр матері та дитини», проведення з особами, що тимчасово проживають в ньому, індивідуальних та групових корекційних заходів, кваліфікованих консультацій; соціальний патронаж сімей з дітьми після вибуття їх із центру	Протягом року	КУ «Центр матері та дитини»		В межах коштів бюджету СМТГ		Підтримка жінок, які перебувають в складних життєвих обставинах, запобігання соціальному сирітству

Завдання 2. Створення сприятливих умов для сім'ї та дітей, розвитку молоді

1.	Підтримка багатодітних сімей, охоплення їх заходами соціального захисту	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради				Забезпечення багатодітних сімей гуманітарною допомогою, надання різних видів соціальної допомоги
2.	Здійснення заходів з оздоровлення та відпочинку дітей СМТГ	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради, управління освіти		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення якісних та доступних послуг з оздоровлення та відпочинку

			і науки Сумської міської ради, виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ молодіжної політики Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)				дітей; збереження мережі дитячих оздоровчих закладів, розташованих на території СМТГ, створення в них безпечних умов перебування дітей, охоплення послугами з оздоровлення та відпочинку дітей громади
3.	Співпраця з громадськими організаціями з метою проведення спільних заходів та інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань популяризації сімейних цінностей, забезпечення гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та торгівлі людьми	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради				Формування у молоді відповідального ставлення до батьківства, рівномірного розподілу обов'язків у сім'ї, недопущення випадків домашнього насильства; підвищення рівня обізнаності мешканців громади щодо рівних прав та можливостей чоловіків та жінок, підтримки осіб, які постраждали від насильства у сім'ї та торгівлі людьми
4.	Надання рекомендацій щодо включення до колективних договорів положень про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	Протягом року	Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради				Зменшення рівня дискримінації за ознакою статі у різних сферах життєдіяльності, утвердження рівних прав жінок і чоловіків та рівних можливостей для їх реалізації як основного права людини
5.	Підвищення рівня компетенцій молоді, залучення молоді до життя громади, зміцнення згуртованості молоді	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ молодіжної політики Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради), департамент соціального захисту населення, управління «Служба у справах дітей», КУ «Центр учасників бойових дій» Сумської міської ради, Управління стратегічного розвитку Сумської міської ради, заклади вищої освіти, інститути громадянського суспільства, творчі колективи		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня правової освіти молоді; формування культури підприємництва; знань щодо працевлаштування; знань, спрямованих на популяризацію здорового способу життя, посилення відповідального батьківства, поширення толерантності, підвищення рівня національно-патріотичного виховання; підтримка талановитої молоді; розвиток культури волонтерства тощо
6.	Сприяння створенню умов для розвитку спроможності інститутів громадянського	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ молодіжної		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення заходів та частки охопленої молоді проектами,

	суспільства в сфері молодіжної політики		політики Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)				розроблених інститутами громадянського суспільства
7.	Організація та проведення заходів, спрямованих на культурний, освітній та творчий розвиток молоді	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ молодіжної політики Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради), КУ «Молодіжний центр «Романтика» СМР		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення залученої молоді до проведення культурних, освітніх та творчих заходів
8.	Забезпечення діяльності КУ «Молодіжний центр «Романтика» СМР	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ молодіжної політики Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради), КУ «Молодіжний центр «Романтика» СМР		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення кількості заходів та залученої до них молоді

Завдання 3. Розвиток сімейних форм виховання

1.	Забезпечення проведення інформаційних кампаній з метою популяризації сімейних форм виховання, відповідального батьківства	Протягом року	Управління «Служба у справах дітей» Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Формування громадської думки щодо пріоритетності сімейних форм виховання та відповідального батьківства
2.	Забезпечення проведення заходів, спрямованих на підтримку та соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, а також прийомних, патронатних сімей, будинків сімейного типу, сімей опікунів та піклувальників; організація здійснення соціального супроводу сімей, в яких виховуються діти – сироти та діти, позбавлені батьківського піклування	Протягом року	Управління «Служба у справах дітей» Сумської міської ради, Сумський міський центр соціальних служб		В межах коштів бюджету СМТГ		Матеріальна підтримка дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах; підтримка батьків-вихователів та прийомних батьків; створення умов функціонування дитячих будинків сімейного типу

2.3.3.9. Громадянське суспільство, інформаційний простір, інформаційні технології

Завдання 1. Розвиток громадянського суспільства

1.	Залучення громадськості до формування та реалізації державної політики на місцях, проведення консультацій з громадськістю щодо найважливіших питань розвитку громади, вирішення актуальних питань життєзабезпечення населення в рамках роботи консультативно-дорадчих органів	Протягом року	Департамент комунікацій та інформаційної політики Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Проведення консультацій із громадськістю, тематичних заходів з питань, що набувають особливої ваги в період воєнного стану. Реалізація права громадян на проведення мирних акцій та
----	---	---------------	---	--	-----------------------------	--	---

	при Сумській міській раді						зібрань. Проведення міського конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства. Реалізація проектів соціального інформування «Сумчанам про важливе» (зовнішня реклама, радіо-та відео-контент, інтернет-ресурс). Проведення Форуму інститутів громадянського суспільства (зокрема волонтерських організацій, благодійних фондів та ін.)
2.	Сприяння реалізації ініціатив інститутів громадянського суспільства з упровадження актуальних та суспільно-значущих проектів	Протягом року	Департамент комунікацій та інформаційної політики Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	
Завдання 2. Участь у добровільних об'єднаннях органів місцевого самоврядування							
1.	Співпраця з ВАОМС «Асоціація міст України» (сплата членських внесків)	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради, виконавчі органи Сумської міської ради			267,0	Захист законних прав та інтересів СМТГ в органах державної влади; забезпечення узгодження дій органів місцевого самоврядування; підтримка та розвиток місцевого самоврядування
Завдання 3. Розвиток інформаційного простору							
1.	Сповіднення мешканців територіальної громади, роз'яснювальна та інформаційна робота в умовах воєнного стану	Протягом року	Департамент комунікацій та інформаційної політики Сумської міської ради, виконавчі органи Сумської міської ради			В межах коштів бюджету СМТГ	Донесення до громади об'єктивної інформації щодо функціонування галузей, які забезпечують життєдіяльність міста в умовах воєнного стану, та інформування про діяльність добровільних формувань територіальних громад в ЗМІ та в мережі Інтернет. Розміщення публікацій на Інформаційному порталі Сумської міської ради, оновлення акаунтів Сумської міської ради у Фейсбук та відеоматеріалів на каналі «Сумська міська рада» у мережі Youtube.

Завдання 4. Забезпечення функціонування IT-інфраструктури, підтримка та впровадження IT-послуг, сервісів та систем Сумської міської ради							
1.	Підтримка роботи IT-інфраструктури: підтримка роботи комп'ютерної техніки, модернізація серверного обладнання та комп'ютерної техніки, ремонт комп'ютерної техніки, забезпечення функціонування структурованої кабельної системи, оренда каналів передачі даних та придбання послуг для передачі даних і повідомлень, забезпечення доступу до мережі Інтернет, підтримка роботи систем IP-телефонії тощо	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення стабільної роботи IT-інфраструктури в виконавчих органах Сумської міської ради
2.	Забезпечення безперебійного функціонування електронних сервісів, систем та IT-послуг, поступове створення комплексної системи захисту інформації тощо	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підтримка роботи IT-послуг, сервісів та систем
3.	Легалізація програмного забезпечення	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Дотримання вимог щодо легалізації програмного забезпечення
4.	Нове будівництво комплексної системи відеоспостереження в СМТГ	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня безпеки на території СМТГ

2.3.4.1. Охорона навколишнього природного середовища

Завдання 1. Охорона атмосферного повітря

1.	Проведення інструментальних лабораторних вимірювань, необхідних для здійснення контролю за дотриманням норм ГДВ забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради, управління освіти і науки Сумської міської ради, відділ культури Сумської міської ради, комунальні підприємства Сумської міської ради, підрядні організації		В межах коштів бюджету СМТГ		Попередження перевищення значень гранично-допустимих концентрацій
----	--	---------------	---	--	-----------------------------	--	---

Завдання 2. Охорона та раціональне використання водних ресурсів							
1.	Будівництво/реконструкція напірних/самопливних каналізаційних колекторів на території СМТГ	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення належного збирання та відведення стічних вод
2.	Нове будівництво модульної зливної станції біля очисних споруд, за адресою: м. Суми, вул. Гамалія, 40	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення належного збирання та відведення стічних вод
3.	Проведення санітарних заходів та благоустрою у прибережних смугах річок Псел, Сумка, Стрілка, оз. Чеха, ін. водних об'єктів, очищення русел річок	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Зменшення забруднення водних об'єктів та їх прибережних смуг
4.	Придбання решіток каналізаційних механізованих пруткових на КНС-5 (2 одиниці)	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			2500,0	Зменшення навантаження на насоси, максимальне затримання в потоці стічних вод крупно-габаритного сміття
5.	Придбання шнеку та пресу з електроприводами до решіток на КНС-9 (2 одиниці)	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			1195,00	Збереження ресурсу роботи насосного обладнання на КНС, доповнення роботи решіток каналізаційних
6.	Придбання вимикачів вакуумних з блоками управління та релейного захисту для станції очисних споруд (3 одиниці)	Протягом року	КП «Міськводоканал» СМР			885,0	Забезпечення надійної роботи станції очисних споруд
Завдання 3. Поводження з відходами							
1.	Забезпечення передачі відходів, що містять ртуть, сполуки ртуті (у тому числі відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади, що містять ртуть) в установах та закладах галузі «Освіта»	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради, відділ культури Сумської міської ради, підрядні організації		В межах коштів бюджету СМТГ		Належне поведження з небезпечними відходами
2.	Завершення нового будівництва полігону для складування твердих побутових відходів на території Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області	Протягом року	Управління капітального будівництва та дорожнього господарства Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення захоронень твердих побутових відходів; безпечне поведження з відходами
Завдання 4. Охорона, утримання і розвиток природно – заповідного фонду, зелених зон і зелених насаджень міста							
1.	Садіння нових дерев і кущів, заміна засохлих та пошкоджених дерев і кущів уздовж основних магістралей та доріг, у парках, скверах, у межах прибережних смуг річок і водойм	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради, підрядні організації		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення зелених насаджень
2.	Створення та відновлення газонів у парках та скверах	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради, підрядні організації		В межах коштів бюджету СМТГ		Створення та відновлення газонів
3.	Проведення спеціальних заходів,	Протягом року	Департамент інфраструктури		В межах коштів		Збереження об'єктів ПЗФ:

	спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду на території СМТГ, належне утримання та розвиток об'єктів природно-заповідного фонду	року	міста Сумської міської ради, підрядні організації, управління освіти і науки Сумської міської ради		бюджету СМТГ		пам'яток природи «Липові насадження», «Дуби» на вулицях Олександра Аніщенка, Герасима Кондратьєва, Петропавлівська, Сергія Табали, парку – пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Басівський», ботанічного саду місцевого значення «Юннатівський»
4.	Розроблення проектів створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду та організації їх територій у межах СМТГ	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Збільшення площ територій природно-заповідного фонду та показника заповідності
Завдання 5. Створення нових та реконструкція існуючих захисних насаджень на деградованих ерозійно небезпечних землях і вздовж поверхневих водних об'єктів							
1.	Створення захисних насаджень на ерозійно небезпечних землях на території СМТГ (в районі вул. Тополянська та в Стецьківському старостинському окрузі)	Протягом року	Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради		В межах коштів бюджету СМТГ		Зниження негативного впливу ерозійних процесів
Завдання 6. Наукове та інформаційне забезпечення, екологічна освіта і виховання, сприяння громадській діяльності в галузі охорони довкілля, інша діяльність у сфері екології та охорони природних ресурсів							
1.	Еколого-просвітницька діяльність (проведення, в т.ч. у позашкільному вихованні, освітніх акцій, проектів, семінарів, лекцій та екскурсій з питань екології та охорони природи, видання інформаційного бюлетеня «Екологічний орієнтир», поліграфічної продукції з екологічної тематики)	Протягом року	Управління освіти і науки Сумської міської ради, Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради, виконавчий комітет Сумської міської ради, КУ «Агенція промоції «Суми»		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня екологічної освіти та виховання
2.	Здійснення стратегічної екологічної оцінки змін до Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2023 рік (за необхідності) та проекту Програми економічного і соціального розвитку Сумської міської територіальної громади на 2024 рік	Протягом року	Департамент фінансів, економіки та інвестицій Сумської міської ради		80,0		Дотримання норм Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»
2.3.4.2. Сприяння забезпеченню законності та правопорядку, зміцненню обороноздатності держави, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності							
Правопорядок							
Завдання 1. Профілактика правопорушень							
1.	Здійснення фінансової підтримки найбільш активних членів громадських формувань з охорони громадського порядку	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та		В межах коштів бюджету СМТГ		Стимулювання громадян до більш активної участі в заходах по охороні громадського

			звітності Сумської міської ради, управління муніципальної безпеки Сумської міської ради), Сумський ВП ГУ НП, Управління патрульної поліції в Сумській області				порядку
2.	Поточне утримання пунктів охорони громадського порядку	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради, управління муніципальної безпеки Сумської міської ради), Сумський ВП ГУ НП, Управління патрульної поліції в Сумській області		В межах коштів бюджету СМТГ		Створення належних умов, що сприяють профілактичній роботі з мешканцями окремих районів міста
Сприяння зміцненню обороноздатності держави, захисту державного суверенітету та територіальної цілісності							
Завдання 1. Сприяння забезпеченню обороноздатності держави							
1.	Сприяння роботі призовної комісії Сумського міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради, управління муніципальної безпеки Сумської міської ради) спільно з Сумським обласним територіальним центром комплектування та соціальної підтримки, Сумським міським територіальним центром комплектування та соціальної підтримки		В межах коштів бюджету СМТГ		Сприяння роботі призовної комісії Сумського міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки
2.	Сприяння Сумському міському територіальному центру комплектування та соціальної підтримки, військовим формуванням, розташованим на території СМТГ, у проведенні заходів і робіт з територіальної оборони та мобілізаційної підготовки, в т.ч. шляхом передачі субвенції з бюджету СМТГ до державного бюджету	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради, управління муніципальної безпеки Сумської міської ради) спільно з Сумським обласним територіальним центром комплектування та соціальної підтримки, Сумським міським територіальним центром комплектування та соціальної підтримки		В межах коштів бюджету СМТГ		Зміцнення обороноздатності держави

			підтримки				
3.	Підтримка добровольчих формувань СМТГ, сприяння їх матеріально-технічному забезпеченню	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради, управління муніципальної безпеки Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підтримка територіальної оборони місцевого значення

2.3.4.3. Техногенна безпека

Завдання 1. Удосконалення функціонування Сумської міської ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Сумської області, зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій

1.	Забезпечення утилізації небезпечних речовин (ртутовмісних градусників), виявлених на території СМТГ	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління муніципальної безпеки Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення утилізації небезпечних речовин (ртутовмісних градусників) з метою збереження життя та здоров'я населення
2.	Утримання міського захищеного пункту управління	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління муніципальної безпеки Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Підвищення рівня готовності керівного складу цивільного захисту СМТГ до дій в умовах надзвичайного стану
3.	Забезпечення функціонування нової місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління муніципальної безпеки Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення оповіщення органів управління цивільного захисту та населення
4.	Удосконалення (встановлення блоків оповіщення на території старостинських округів СМТГ) нової місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління муніципальної безпеки Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення оповіщення населення, яке мешкає в старостинських округах СМТГ, про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій
5.	Створення місцевого матеріального резерву м. Суми для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління муніципальної безпеки Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради)		В межах коштів бюджету СМТГ		Забезпечення запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території СМТГ
6.	Створення фонду захисних споруд цивільного захисту, проведення капітального	Протягом року	Виконавчий комітет Сумської міської ради (управління		В межах коштів бюджету СМТГ	кошти суб'єктів господарювання	Забезпечення гарантованого рівня захисту населення СМТГ

	ремонті захисних споруд цивільного захисту СМТГ		муніципальної безпеки Сумської міської ради, відділ бухгалтерського обліку та звітності Сумської міської ради), Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради, Департамент інфраструктури міста Сумської міської ради, суб'єкти господарювання				
Завдання 2. Забезпечення проведення аварійно-рятувальних робіт, спрямованих на пошук, рятування і захист людей (в т.ч. надання їм невідкладної медичної допомоги)							
1.	Забезпечення функціонування КУ «Сумська міська рятувально-водолазна служба»	Протягом року	КУ «Сумська міська рятувально-водолазна служба»		В межах коштів бюджету СМТГ		Зменшення нещасних випадків на водних об'єктах
2.3.4.4. Охорона праці							
Завдання 1. Зниження рівня виробничого травматизму та професійних захворювань							
1.	Проведення роботи щодо організації навчання з підвищення рівня знань відповідальних осіб з охорони праці	Протягом року	Управління з питань праці Сумської міської ради, Сумське міське відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України у Сумській області				Підвищення фахового рівня посадових осіб та спеціалістів з питань охорони праці з метою поліпшення роботи системи управління охороною праці щодо попередження виробничого травматизму та профзахворювань
2.	Організація та проведення місячника з охорони праці з нагоди Всесвітнього дня охорони праці	I півріччя 2023 року	Управління з питань праці Сумської міської ради, Сумське міське відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України у Сумській області				Підвищення існуючого рівня охорони праці, зменшення випадків виробничого травматизму та професійних захворювань в місті Суми
3.	Перевірка стану підготовки матеріальної бази: - пришкільних, профільних таборів, таборів праці та відпочинку до роботи в літній оздоровчий період; - шкіл та дошкільних навчальних закладів міста до роботи у новому навчальному році	Протягом року	Управління з питань праці Сумської міської ради, управління освіти і науки Сумської міської ради, відділ молодіжної політики Сумської міської ради, Сумський міський відділ Управління ДСНС України в Сумській області				Створення безпечних умов праці, навчання та відпочинку для учасників навчально-виховного процесу

Сумський міський голова

Олександр ЛИСЕНКО

Виконавець: _____ Світлана ЛИПОВА

Додаток 2
до Програми економічного і соціального розвитку
Сумської міської територіальної громади на 2023
рік

Перелік інвестиційних проєктів

Таблиця 1

Перелік інвестиційних проєктів, які передбачається реалізувати у 2023 році

Назва проєкту та підприємства (проєктна потужність - у відповідних одиницях, загальна площа – тис. кв. метрів)	Період упровадження проєкту, роки	Вартість проєкту, тис. грн	Джерела фінансування проєкту (капітальних вкладень)	Передбачено на 2023 рік (обсяг інвестицій – тис. грн, введення потужностей - квартал), в т.ч. за джерелами фінансування	Економічний ефект від впровадження (зростання обсягів виробництва, впровадження нових технологічних процесів, в т.ч. інноваційних видів продукції (од.), створення нових робочих місць (од.) тощо)
ПАТ «Сумхімпром»					
Встановлення нових прес-фільтру та вихрової сушарки у відділенні виробництва двоокису титану (ВДТ) ПАТ «Сумхімпром»	2023	35 520,0	власні кошти	1 700,0 (розробка проєктної документації)	Поліпшення якості готової продукції, що випускається. Зниження витратних норм на енергоносії
Інші проєкти					
«Оновлення рухомого складу КП «Електроавтотранс» в місті Суми»	2019-2023	156 047,7	Залучені кошти, кошти бюджету СМТГ	8 399,0 – кредит ЄІБ через МФУ 1 679,9 – кошти бюджету СМТГ	Збільшення кількості перевезених пасажирів міським електротранспортом, зменшення споживання електроенергії, зменшення викидів CO ₂ в атмосферне повітря
Підвищення енергоефективності в дошкільних навчальних закладах міста Суми	2019-2025	237 231,7	Залучені кошти, кошти бюджету СМТГ	92 215,0 – кредит ЄІБ через МФУ 18 904,0 – кошти бюджету СМТГ	Скорочення споживання теплової енергії, створення комфортних умов перебування вихованців та персоналу в дошкільних навчальних закладах
Улаштування мережевої сонячної електростанції для забезпечення безперебійного гарячого водопостачання будівлі КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою: м. Суми, вул.Троїцька,28	2023	4 630,0	Залучені кошти, кошти бюджету СМТГ	4 200,0 - грант GIZ 430,0 – кошти бюджету СМТГ	Впровадження альтернативних джерел енергії, скорочення споживання енергоресурсів

Управління відходами на основі кругової економіки	2020-2024	7 740,8	Залучені кошти, кошти бюджету СМТГ	6 453,7 – грант Фонду Єдиного Економічного простору та Норвегії 875,5 – кошти бюджету СМТГ	Набуття європейського досвіду у сфері поводження з відходами
Облаштування інженерних мереж індустриального парку «Суми» (нове будівництво інженерних мереж за адресою: м. Суми, район заводу «Центроліт»)	2021-2025	39300,0	Залучені кошти, кошти бюджету СМТГ	2000,0 – кошти бюджету СМТГ	Створення умов для функціонування індустриального парку «Суми» (підведення інженерних мереж до території індустриального парку)

Таблиця 2

Перелік проєктів, поданих на участь у відборі проєктів, фінансування яких може здійснюватися за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у рамках Програми з відновлення України

Назва проєкту	Період реалізації проєкту, роки	Вартість проєкту, тис. грн	Джерела та обсяги фінансування проєкту, тис. грн	Очікуваний результат реалізації проєкту
Реконструкція каналізаційного напірного колектора від діючої камери №31 по вул. Криничній до міських очисних споруд	2023-2025	197 432,5	161 647,4 – кошти державного бюджету 35 785,1 - кошти бюджету СМТГ	Сталий та стабільний розвиток системи централізованого водовідведення
Реконструкція - термомодернізація будівлі КУ ССШ № 7 ім. М. Савченка СМР по вул. Лесі Українки, 23 в м. Суми	2023-2024	55 052,3	45 124,8 - кошти державного бюджету 9 927,5 - кошти бюджету СМТГ	Скорочення споживання енергоресурсів, зменшення викидів CO ₂ , покращення умов перебування учнів та персоналу в приміщеннях навчального закладу
Капітальний ремонт будівлі КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 28 (стаціонар, 2-х поверхова будівля)	2022-2023	36 404,4	30 898,1- кошти державного бюджету 5 506,3 - кошти бюджету СМТГ	Створення умов для функціонування сучасного дитячого реабілітаційного центру з надання мультидисциплінарної реабілітаційної допомоги
Реконструкція (санація) самотічного каналізаційного колектора Д 400-600 мм від вул. Харківська, 30/1 по вул. Прокоф'єва до КНС-6	2023-2024	34 184,3	27 952,8 - кошти державного бюджету 6 231,5 - кошти бюджету СМТГ	Запобігання аварійним ситуаціям на мережах водовідведення, техногенним катастрофам
Реконструкція приміщення басейну під спортивну залу з облаштуванням укриття підвальної частини Сумської початкової школи №30 «Унікум» Сумської міської ради за адресою: 40035, м. Суми, вул. Сірка Івана, 2А	2023-2024	13 406,8	10 989,2 - кошти державного бюджету 2 417,6 - кошти бюджету СМТГ	Забезпечення надання якісних освітніх послуг, створення безпечного освітнього середовища

Капітальний ремонт внутрішніх мереж опалення, водопроводу та каналізації нового корпусу (літ. «А») Комунального некомерційного підприємства «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 28	2022-2023	11 520,6	9 470,9 - кошти державного бюджету 2 049,7 - кошти бюджету СМТГ	Покращення умов для надання якісних медичних послуг
Реконструкція сталевого водоводу Д 400 мм від Ново-Оболонського водозабору до пров. Громадянського в м. Суми	2023-2024	42 400,0	34 712,7 - кошти державного бюджету 7 687,3 - кошти бюджету СМТГ	Забезпечення безперебійним водопостачанням абонентів центрального району міста
Реконструкція аварійного самотічного колектора Д-400 мм по вул. Білопільський шлях від КНС-4 до району Тепличного» (коригування)	2023-2024	30 970,0	25 279,9 - кошти державного бюджету 5 690,1 - кошти бюджету СМТГ	Запобігання аварійним ситуаціям, техногенним катастрофам, забезпечення безперебійного надання послуг з централізованого водовідведення
Реконструкція будівлі за адресою: Сумська область, м. Суми, вул. Котляревського, 1/1: «Соціальний гуртожиток»	2023 - 2024	21 207,0	17 382,8 - кошти державного бюджету 3 824,2 - кошти бюджету СМТГ	Створення умов для тимчасового проживання громадян (безоплатно або на пільгових умовах), які опинилися у складних життєвих обставинах, в тому числі внутрішньо переміщеним особам
Реконструкція першого поверху будівлі за адресою: Сумська область, м. Суми, вул. Харківська, 35: «Удосконалення умов для прийому громадян»	2023	15 431,4	12 648,7 - кошти державного бюджету 2 782,7 - кошти бюджету СМТГ	Створення належних умов для організації прийому мешканців СМТГ, які звертаються з різних питань соціального захисту, соціального обслуговування та отримання соціальних послуг, в т.ч. для внутрішньо переміщених осіб
Реконструкція водогрійного котла КВГМ-100-150, станц. № 4 в м. Суми, вул. Ковпака,6	2022-2023	29 418,1	24 113,2 - кошти державного бюджету 5 304,9 - кошти бюджету СМТГ	Забезпечення надання безперебійних послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, зниження соціальної напруженості
Капітальний ремонт будівель медичного закладу з утепленням стін, покрівлі, заміною покриття, заміною системи опалення за адресою м. Суми, вул. М. Вовчок, 2 (коригування)	2022-2023	35 861,5	29 394,7 - кошти державного бюджету 6 466,8 - кошти бюджету СМТГ	Покращення якості надання медичних послуг, створення комфортних умов перебування у медичному закладі
Реконструкція приміщення по вул. Шишкіна, 12 (коригування)	2023	3 721,4	3 050,3 - кошти державного бюджету 671,1 - кошти бюджету СМТГ	Створення умов, зокрема, для людей з обмеженими фізичними можливостями до участі в спортивному житті СМТГ, занять спортом
Будівництво приміщень пункту постійного базування центральної станції (швидкої) медичної допомоги КНП Сумської обласної ради «Сумський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини	2023	12 704,6	9 909,6 - кошти державного бюджету 2 795,0 - кошти бюджету СМТГ	Збільшення кількості та покращення якості послуг, які надаються бригадами екстреної медичної допомоги

катастроф» та гаражів і нежитлових приміщень КНП «Клінічна лікарня Святого Пантелеймона» СМР за адресою: м. Суми, вул. Марка Вовчок, 2				
Реконструкція КНС 3 по заміні технологічного обладнання на енергозберігаюче з будівництвом напірного колектора в м. Суми по вул.Миргородська,1А	2024-2025	24 635,5	19 723,6 - кошти державного бюджету 4 911,9 - кошти бюджету СМТГ	Забезпечення стабільної енергоощадної роботи обладнання КНС, забезпечення стабільного безаварійного перекачування стічних вод

Таблиця 3

Перелік проєктів, поданих для участі у конкурсному відборі в рамках природоохоронної Програми ЄС LIFE - Програми дій з довкілля та клімату

Назва проєкту	Період реалізації проєкту, роки	Вартість проєкту, тис. грн	Джерела та обсяги фінансування проєкту, тис. грн	Очікуваний результат реалізації проєкту
Впровадження системи державного моніторингу якості атмосферного повітря у місті Суми	2023-2024	16 050, 00	10 000,00 - кошти інших джерел 6 050,00- кошти бюджету СМТГ	Встановлення автоматизованої системи моніторингу за якістю атмосферного повітря в режимі реального часу. Поліпшення якості атмосферного повітря щодо недопущення перевищення нормативних значень по будь-якій з домішок
Капітальний ремонт будівлі (утеплення фасаду) закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №21 «Волошка» Сумської міської ради за адресою: Сумська область, м. Суми, вул. Данила Галицького, 51	2023	8 000,00	4 800,00 - кошти інших джерел 3 200,00 - кошти бюджету СМТГ	Скорочення споживання теплової енергії, створення комфортних умов для перебування учнів та персоналу в приміщеннях навчального закладу
«Будівництво сонячної електростанції в місті Суми для потреб КП СМР «Електроавтотранс»	2023-2024	292 500,0	277 900,0 - кошти інших джерел 14 600,0- кошти бюджету СМТГ	Впровадження альтернативних джерел енергії, забезпечення електроенергією КП СМР «Електроавтотранс».
Капітальний ремонт (утеплення) будівлі жіночої консультації Комунального некомерційного підприємства «Клінічний пологовий будинок Пресвятої Діви Марії» Сумської міської ради, що	2023	13 000,00	7 800,00 - кошти інших джерел 5 200,00 - кошти бюджету СМТГ	Зменшення споживання теплової енергії; створення комфортних умов для перебування пацієнтів та персоналу в приміщеннях лікувального закладу

знаходиться за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 20 (з коригуванням ПКД)				
Підвищення енергоефективності зі складовою альтернативної енергетики будівель КНП «Центральна міська клінічна лікарня» Сумської міської ради (з розробкою ПКД)	2023 - 2024	77 000,00	46 184,00 - кошти інших джерел 30 816,00 - кошти бюджету СМТГ	Підвищення енергоефективності будівлі лікувального закладу; зменшення впливу зовнішніх негативних факторів на енергетичну безпеку закладу охорони здоров'я; підвищення якості надання лікувальних послуг; створення комфортних умов для пацієнтів та персоналу; зменшення викидів CO ₂

Сумський міський голова

Олександр ЛИСЕНКО

Виконавець: _____ Світлана ЛИПОВА

Додаток 3
до Програми економічного і соціального розвитку
Сумської міської територіальної громади на
2023 рік

Перелік цільових (комплексних) програм, які передбачається фінансувати у 2023 році

№ з/п	Назва програми/яким документом затверджено	Термін реалізації (початок/закінчення), роки	Мета програми
1.	Цільова Програма підтримки малого і середнього підприємництва Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 29.09.2021 № 1601-МР)	2022-2024	Створення умов для підвищення конкурентоспроможності економіки міста; підтримка бізнесу шляхом інформаційного забезпечення підприємницької діяльності, фінансової підтримки, формування інфраструктури.
2.	Програма розвитку та вдосконалення пасажирського транспорту і мобільності на території Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 26.01.2022 № 2716-МР)	2022-2024	Впровадження нової транспортної політики, що базуватиметься на принципах сталої міської мобільності, в основі яких лежить якість у пересуванні громадським транспортом, розвиток усіх видів пересувань, їх безпечність та доступність для маломобільних груп населення.
3.	Програма підвищення енергоефективності в бюджетній сфері Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 26.01.2022 № 2715-МР)	2022-2024	Зменшення споживання енергетичних ресурсів бюджетними установами СМТГ, створення комфортних умов перебування в будівлях бюджетної сфери.
4.	Програма молодіжного житлового кредитування Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 29.09.2021 № 1602-МР)	2022-2024	Реалізація державної молодіжної політики в частині розв'язання житлової проблеми шляхом надання пільгових довгострокових кредитів; поліпшення житлових умов молоді; доступність будівництва житла для молодих громадян.
5.	Комплексна цільова Програма Сумської міської територіальної громади з регулювання містобудівної діяльності та розвитку інформаційної системи містобудівного кадастру на 2022 – 2024 роки (рішення СМР від 27.10.2021 № 2002-МР)	2022-2024	Забезпечення СМТГ оновленою містобудівною документацією місцевого рівня. Модернізація та удосконалення створеної геоінформаційної системи містобудівного кадастру відповідно до стратегічних цілей економічного та соціального розвитку територіальної громади, одним з пріоритетних напрямків якого є перехід на електронний документообіг в сфері діяльності органу місцевого самоврядування та стабільна діяльність Муніципальної геоінформаційної системи містобудівного кадастру, як основи для якісного управління розвитком територій міста. Забезпечення комплексу заходів з охорони об'єктів культурної спадщини (пам'яток архітектури).
6.	Комплексна цільова програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 26.01.2022 № 2718-МР)	2022-2024	Здійснення заходів щодо підвищення ефективності та надійного функціонування житлово-комунального господарства, забезпечення сталого розвитку для задоволення потреб населення в житлово-комунальних послугах належної якості, що відповідає встановленим нормативам та стандартам; підтримка розвитку різних форм самоорганізації.
7.	Програма організації діяльності голів квартальних комітетів	2022-2024	Підтримка органів самоорганізації населення у місті, вдосконалення діяльності

	кварталів приватного сектора міста Суми та фінансове забезпечення їх роботи на 2022-2024 роки (рішення ВК від 11.05.2022 № 139)		квартальних комітетів, підвищення ефективності, результативності їх роботи у вирішенні життєво важливих питань мешканців приватного сектора.
8.	Цільова програма капітального ремонту, модернізації, заміни та диспетчеризації ліфтів на 2022-2024 роки (рішення СМР від 26.01.2022 № 2717-МР)	2022-2024	Створення належних умов проживання мешканців у багатоквартирних будинках з підвищеною поверховістю, забезпечення безперебійної експлуатації ліфтів, розроблення механізму проведення капітального ремонту, модернізації, заміни ліфтів та об'єднаної диспетчерської системи для забезпечення якісними та безпечними житлово-комунальними послугами.
9.	Цільова комплексна програма «Суми – громада для молоді» на 2022-2024 роки (рішення СМР від 23.12.2021 № 2698-МР)	2022-2024	Створення можливостей для молоді, яка проживає на території СМТГ, з урахуванням її вікових, індивідуальних, соціальних, творчих, інтелектуальних потреб та запитів, брати участь у житті громади, свідомо робити свій внесок у подальший її розвиток; всебічна підтримка соціально-вразливої молоді.
10.	Програма з реалізації Конвенції ООН про права дитини Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 29.09.2021 № 1604-МР)	2022-2024	Забезпечення реалізації права дітей на особливе піклування і допомогу, оптимальне функціонування цілісної системи соціально-правового захисту дітей, в тому числі дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах; організація морального, фізичного та розумового розвитку дітей; поліпшення соціальної та матеріальної підтримки прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів, піклувальників, патронатних сімей, сімей, які опинились у складних життєвих обставинах; формування відповідального батьківства; запобігання соціальному сирітству; формування здорового способу життя у підростаючого покоління.
11.	Програма Сумської міської територіальної громади «Соціальні служби готові прийти на допомогу на 2022 - 2024 роки» (рішення СМР від 27.10.2021 № 2003-МР)	2022-2024	Задоволення соціальних потреб сімей, дітей та молоді, які опинилися в складних життєвих обставинах, забезпечення соціальним супроводженням прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, опікунів, піклувальників, здійснення комплексу заходів щодо запобігання насильства в сім'ї, захист та надання допомоги постраждалим від насильства в сім'ї та насильства за ознакою статі, підтримка сім'ї та пропагування сімейних цінностей, відповідального батьківства, здорового способу життя, проведення заходів, з метою задоволення потреб учасників у соціальному розвитку.
12.	Програма Сумської міської територіальної громади «Милосердя» на 2022-2024 роки (рішення СМР від 24.11.2021 № 2272-МР)	2022-2024	Забезпечення додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту окремих категорій мешканців СМТГ, зокрема: ветеранів війни та праці, осіб з інвалідністю, самотніх пенсіонерів, громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та інших категорій мешканців, а також здійснення конкретних заходів, спрямованих на забезпечення права кожного громадянина на достатній життєвий рівень, поліпшення становища найбільш вразливих верств населення.
13.	Програма Сумської міської територіальної громади «Соціальна підтримка Захисників і Захисниць України та членів їх сімей» на 2022-2024 роки» (рішення СМР від 24.11.2021 № 2273-МР)	2022-2024	Реалізація комплексу взаємопов'язаних завдань і заходів, що спрямовані на розв'язання найважливіших проблем та поєднання зусиль органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, установ, організацій, спрямованих на поглиблення соціального захисту, адаптації, спільної координації наявних ресурсів для забезпечення соціальних гарантій Захисникам/Захисницям України, членам їх сімей; створення в суспільстві атмосфери підтримки та поважного

			ставлення до членів сімей загиблих та захисників України.
14.	Цільова програма соціальної підтримки осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних, на 2021-2023 роки (рішення СМР від 21.10.2020 № 7557-МР)	2021-2023	Створення умов життєдіяльності осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних, завдяки яким вони матимуть змогу вести повноцінний спосіб життя; підвищення освіченості населення СМТГ в питаннях інвалідності й зміцнення поваги до прав осіб з інвалідністю; врахування думки зазначеної категорії осіб при вирішенні питань місцевого значення.
15.	Програма для забезпечення виконання департаментом соціального захисту населення Сумської міської ради рішень суду та пов'язаних із ними стягнень на 2021 – 2023 роки (рішення СМР від 24.03.2021 № 517-МР)	2021-2023	Недопущення настання негативних наслідків, пов'язаних із неможливістю реалізації департаментом соціального захисту населення Сумської міської ради власних та делегованих повноважень у зв'язку із стягненнями, що є наслідком неможливості виконання судових рішень.
16.	Програма оздоровлення та відпочинку дітей Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 24.11.2021 № 2507-МР)	2022-2024	Забезпечення якості та доступності послуг з оздоровлення та відпочинку дітей, збереження мережі дитячих оздоровчих закладів, розташованих на території СМТГ, створення в них безпечних умов перебування та збільшення кількості дітей, охоплених послугами з оздоровлення та відпочинку.
17.	Комплексна Програма Сумської міської територіальної громади «Охорона здоров'я» на 2022-2024 роки (рішення СМР від 26.01.2022 № 2713-МР)	2022-2024	Збереження та зміцнення здоров'я мешканців СМТГ, підвищення ефективності заходів, спрямованих на профілактику захворювань, зниження рівнів захворюваності, інвалідності і смертності населення, підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги, підвищення якості життя, забезпечення захисту прав громадян на охорону здоров'я.
18.	Комплексна програма Сумської міської територіальної громади «Освіта на 2022-2024 роки» (рішення СМР від 24.11.2021 № 2512-МР)	2022-2024	Надання громаді сучасної повноцінної, якісної освіти, що відповідає актуальним і перспективним запитам особистості, суспільства і держави, міжнародним критеріям; створення умов для забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти, виховання патріота з активною позицією, інноватора, здатного змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя.
19.	Програма розвитку фізичної культури і спорту Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 24.11.2021 № 2509-МР)	2022-2024	Формування у населення культури здорового способу життя; збільшення кількості жінок та чоловіків різних вікових груп, що регулярно займаються руховою активністю; забезпечення підготовки, участі та представлення спортивних досягнень спортсменами СМТГ у змаганнях обласного, всеукраїнського та міжнародного рівня; розвиток сучасної і доступної спортивно-оздоровчої інфраструктури, утвердження авторитету СМТГ в Україні та за її межами шляхом організації та проведення змагань різних рівнів; мотивація спортсменів та тренерів до досягнення кращих результатів.
20.	Цільова комплексна Програма розвитку культури Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 26.01.2022 № 2714-МР)	2022-2024	Збереження українських національних традицій, виховання патріотизму, організація змістовного дозвілля для підвищення культурного рівня та естетичних смаків населення СМТГ, підтримка обдарованої молоді та урізноманітнення проведення культурно-масових заходів; посилення ролі культури на території СМТГ, підвищення її значення у розвитку демократичного, громадського, духовного суспільства, забезпечення доступності послуг з початкової мистецької освіти, задоволення інтелектуальних та духовних потреб населення; забезпечення належного рівня збереження та використання об'єктів культурної спадщини в суспільному житті громади, виготовлення паспортів на об'єкти культурної спадщини.

21.	Програма «Воєнний стан: інформування Сумської міської територіальної громади» на 2023 рік (рішення СМР від 30.11.2022 № 3241-МР)	2023	Всебічне, об'єктивне та оперативне інформування мешканців територіальної громади в умовах воєнного стану щодо забезпечення функціонування міської інфраструктури й гуманітарних галузей СМТГ, діяльності добровольчих формувань територіальної громади та ліквідації наслідків повномасштабного вторгнення агресора.
22.	Програма «Автоматизація муніципальних телекомунікаційних систем на 2022-2024 роки Сумської міської територіальної громади» (рішення СМР від 24.11.2021 № 2510-МР)	2022-2024	Підтримка функціонування та розвиток ІТ-інфраструктури Сумської міської ради та підвищення безпеки в місті.
23.	Програма «Фінансове забезпечення відзначення на території Сумської міської територіальної громади державних, професійних свят, ювілейних дат та інших подій на 2022-2024 роки» (рішення СМР від 24.11.2021 № 2508-МР)	2022-2024	Забезпечення виконання чинного законодавства України щодо відзначення державних, професійних свят, ювілейних дат та пам'ятних днів державного, регіонального та місцевого значення; реалізація державної політики, спрямованої на утвердження незалежності і суверенітету України, формування у громадян високої національної свідомості, почуття гідності та патріотизму; стимулювання професійного зростання, підвищення мотивації до праці, участі у громадсько-політичному житті СМТГ.
24.	Програма «Суспільні комунікації Сумської міської територіальної громади» на 2023-2025 роки (рішення СМР від 14.12.2022 № 3321-МР)	2023-2025	Забезпечення ефективного розвитку інформаційно-комунікативної сфери СМТГ, налагодження дієвого діалогу на рівні «влада – громада» та ефективної взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами місцевого самоврядування на засадах партнерства; забезпечення розвитку інструментів електронної демократії; залучення громадян до процесів реалізації міської політики, а також підвищення обізнаності громадян щодо інструментів громадської участі; вшанування подвигу захисників і захисниць Сумської громади та України; сприяння утвердженню національної ідеї, впровадження у сферу громадських відносин принципів патріотизму; забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, задоволення суспільних інтересів із залученням громадської ініціативи та самоорганізації; збереження суспільного порозуміння на території СМТГ.
25.	Програма охорони навколишнього природного середовища Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення ВК від 27.05.2022 №162)	2022-2024	Реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення стану навколишнього природного середовища на території СМТГ.
26.	Комплексна програма «Правопорядок» на період 2022 - 2024 роки (рішення СМР від 27.10.2021 № 2005-МР)	2022-2024	Забезпечення ефективної реалізації державної політики у сфері превентивної діяльності правопорушень і подальшого удосконалення заходів із профілактики правопорушень, спрямованих на усунення причин та умов вчинення протиправних діянь, а також налагодження дієвої співпраці правоохоронних органів, органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських формувань; створення належних умов для ефективної роботи правоохоронних органів; вдосконалення на місцевому рівні механізму участі громадян в охороні громадського порядку; підвищення рівня довіри громади до працівників правоохоронних органів і до системи правоохоронних органів.
27.	Цільова Програма з підготовки молоді Сумської міської територіальної громади до національного спротиву, сприяння організації призову громадян на строкову військову службу до	2023	Підготовка молоді до національного спротиву, сприяння організації призову громадян України на строкову військову службу до Збройних Сил України та військовим формуванням, розташованим на території СМТГ, у проведенні

	Збройних Сил України та військовим формуванням, розташованим на території Сумської міської територіальної громади, у проведенні заходів і робіт з територіальної оборони та мобілізаційної підготовки на 2023 рік (рішення СМР від 14.12.2022 № 3325-МР)		заходів і робіт з територіальної оборони та мобілізаційної підготовки.
28.	Цільова Програма захисту населення і території Сумської міської територіальної громади від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру на 2022-2024 роки (рішення СМР від 27.10.2021 № 2001-МР)	2022-2024	Удосконалення Сумської міської ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Сумської області, забезпечення ефективного функціонування сил цивільного захисту для подолання наслідків надзвичайної ситуації воєнного характеру, зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та досягнення гарантованого рівня захисту населення, особового складу добровольчих формувань і території СМТГ, завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації, а також ліквідації можливих наслідків надзвичайної ситуації.
29.	Цільова Програма управління та ефективного використання майна комунальної власності та земельних ресурсів Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення СМР від 29.09.2021 № 1600-МР)	2022-2024	Планування комплексу заходів з підвищення ефективності утримання та використання комунального майна та земель комунальної власності, створення передумов для забезпечення стабільного надходження коштів до бюджету СМТГ та забезпечення ефективного та раціонального використання майна комунальної власності та земельних ресурсів СМТГ.
30.	Програма організації та проведення суспільно корисних робіт для порушників, на яких судом накладено адміністративне стягнення у вигляді виконання суспільно корисних робіт на 2021-2023 роки (рішення СМР від 29.09.2021 № 1603-МР)	2021-2023	Вирішення пріоритетних завдань державної політики у сфері забезпечення захисту прав дитини на їх належне утримання шляхом вдосконалення порядку примусового стягнення заборгованості зі сплати аліментів, що дозволить забезпечити тимчасову зайнятість громадян, на яких накладено адміністративне стягнення у вигляді суспільно корисних робіт.
31.	Програма розвитку міжнародної співпраці та сприяння формуванню позитивного інвестиційного іміджу Сумської міської територіальної громади на 2022-2024 роки (рішення ВК від 22.07.2022 № 295)	2022-2024	Розвиток міжнародної співпраці з містами-партнерами, дружніми містами, міжнародними організаціями та донорськими установами, дипломатичними представництвами України за кордоном, дипломатичними та консульськими установами іноземних держав в Україні, іншими закордонними суб'єктами; сприяння формуванню іміджу міста Суми як інвестиційно привабливого, забезпечення реалізації в СМТГ державної політики у сфері міжнародної співпраці та інвестиційної діяльності, зокрема на основі місцевого інвестування.
32.	Програма часткової компенсації вартості закупівлі електрогенераторів для забезпечення потреб співвласників багатоквартирних будинків Сумської міської територіальної громади під час підготовки об'єктів до опалювального сезону 2022- 2023 років (рішення СМР від 23.11.2022 № 3206-МР)	2022-2023	Забезпечення співвласників багатоквартирних житлових будинків альтернативними джерелами електроенергії.

Сумський міський голова

Олександр ЛИСЕНКО

Виконавець: _____ Світлана ЛИПОВА

Додаток 4
до Програми економічного і соціального розвитку
Сумської міської територіальної громади на
2023 рік

Показники дохідної частини бюджету Сумської міської територіальної громади на 2023 рік

Таблиця 1

Зведені показники по дохідній частині бюджету СМТГ, млн гривень

	Фактичні надходження за 2021 рік	Очікувані надходження за 2022 рік	% 2022 до 2021	Проект на 2023 рік	% 2023 до 2022	Питома вага доходів у загальному обсязі доходів, %
Всього доходів, у тому числі:	3 280,4	3 253,4	99,2	3 227,7	84,6	100,0
Власні доходи - всього, у тому числі:	2 510,2	2 725,5	108,6	2 748,2	100,8	85,1
Доходи загального фонду	2 431,5	2 582,2	106,2	2 642,3	102,3	81,9
Доходи спеціального фонду	78,7	143,3	182,0	105,9	73,9	3,2
Офіційні трансферти* - всього, зокрема:	770,2	527,9	68,5	479,5	90,8	14,9
Дотації						
Субвенції	769,6	527,9	68,6	475,3	90,0	14,8
Гранти (дарунки), що надійшли до бюджетів усіх рівнів	0,6			4,2		0,1

Примітка:

У 2022 році офіційні трансферти відображено з урахуванням рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 27 жовтня 2022 року № 457 «Про внесення змін до рішення Сумської міської ради від 26 січня 2022 року № 2704 - МР «Про бюджет Сумської міської територіальної громади на 2022 рік» (зі змінами)».

Заходи щодо виконання дохідної частини бюджету СМТГ в 2023 році

Надходження коштів до бюджету СМТГ в 2023 році
за рахунок податків, зборів (обов'язкових платежів)

№ з/п	Зміст заходів	Додаткові надходження, тис. гривень	Термін виконання	Відповідальний виконавець
	Всього загальний фонд:	930,0		
1.	Всього по податку на доходи фізичних осіб*, у тому числі за рахунок:	730,0		
1.1.	Вжиття вичерпних заходів, спрямованих на недопущення росту та ліквідацію податкового боргу, заборгованості з виплати заробітної плати, зокрема шляхом активізації претензійно-позовної роботи	250,0	Протягом року	Головне управління ДПС у Сумській області
1.2.	Сприяння збільшенню фонду оплати праці та створенню нових робочих місць за рахунок відпрацювання суб'єктів господарської діяльності, які можуть бути потенційними порушниками при виплаті заробітної плати	350,0	Протягом року	Головне управління ДПС у Сумській області
1.3.	Проведення роботи з виявлення найманих працівників, які не зареєстровані, у тому числі за рахунок сплати донорахованих сум під час виплати заробітної плати "у конвертах"	130,0	Протягом року	Головне управління ДПС у Сумській області
2.	Всього по платі за землю, у тому числі за рахунок:	200,0		
2.1.	Залучення суб'єктів господарювання – землекористувачів, що не мають зареєстрованого у відповідності до чинного законодавства права користування земельними ділянками, до укладення договорів оренди землі	200,0	Протягом року	Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради

Примітка:

* Вказаний обсяг додаткових надходжень врахований при затвердженні бюджету СМТГ на 2023 рік (контингент)

**Надходження коштів до бюджету СМТГ в 2023 році
за рахунок заходів примусового стягнення
та підвищення платіжної дисципліни платників податків**

№ з/п	Зміст заходів	Додаткові надходження, тис. гривень	Термін виконання	Відповідальний виконавець
1	Надходження коштів за рахунок погашення податкового боргу	9 400,0	Протягом року	Головне управління ДПС у Сумській області
2	Надходження коштів за рахунок стягнення коштів з рахунків	100,0		
Всього:		9 500,0		

Сумський міський голова

Олександр ЛИСЕНКО

Виконавець: _____ Світлана ЛИПОВА